

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Regionální politika a rozvoj
města Dvůr Králové nad Labem**

Gabriela Varet

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Gabriela Varet

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Jičín

Název práce

Regionální politika a rozvoj města Dvůr Králové nad Labem

Název anglicky

Regional Policy and Development of the Municipality Dvůr Králové nad Labem

Cíle práce

Diplomová práce se zaměřuje na zhodnocení a analýzu rozvoje města Dvůr Králové nad Labem z pohledu čerpání dotačních titulů. Hlavním cílem práce je návrh možného rozvoje a směrování aktivit vedoucích k udržitelnému dlouhodobému rozvoji města v budoucích letech v souladu s preferencemi místních obyvatel.

Metodika

Z metodologického pohledu bude využito především techniky studia dokumentů odborné povahy a sekundární analýzy dat. Také bude využito primárního sběru dat pomocí dotazníkového šetření zaměřeného na preference obyvatel města s ohledem na plánované rozvojové aktivity. Taktéž bude vypracována SWOT analýza, která zpracuje slabé a silné stránky, příležitosti a hrozby vytyčovaného budoucího rozvoje města.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

město, region, regionální politika, regionální rozvoj, veřejná správa

Doporučené zdroje informací

- BLAŽEK, J. – UHLÍŘ, D. – UNIVERZITA KARLOVA. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, implikace*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.
- ESKELINEN, Heikki, et al.: *Competitiveness, Localised Learning and Regional Development: Specialization and Prosperity in Small Open Economies*, Taylor and Francis, 2002. ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral-proquest-com.infozdroje.czu.cz/lib/czup/detail.action?docID=169634>
- KADERÁBKOVÁ, J. – PEKOVÁ, J. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
- PEKOVÁ, J. – PILNÝ, J. – JETMAR, M. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.
- PĚLUCHA, M. – KASABOV, E. *Rural development in the digital age : exploring neo-productivist EU rural policy*. London: Routledge, 2020. ISBN 978-0367356583.
- TOTH, D. *Ekonomie a management sociálního rozvoje*. Praha: galileo, 2013. ISBN 8-7041-5555-0.
- WOKOUN, R. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.
- WOKOUN, R. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Jakub Husák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 3. 6. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 2. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 22. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Regionální politika a rozvoj města Dvůr Králové nad Labem“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29. 3. 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. Jakubu Husákovi, PhD., za jeho odborné vedení diplomové práce, empatii, cenné rady a vřelý lidský přístup. Dále bych ráda poděkovala celé svojí rodině, blízkým a přátelům za podporu během celého pětiletého studia vysoké školy.

Regionální politika a rozvoj města Dvůr Králové nad Labem

Abstrakt

Tématem diplomové práce je zmapování a analýza udržitelného rozvoje z pohledu čerpání dotačních titulů města Dvora Králové nad Labem ležícího v Královéhradeckém kraji.

V první části diplomové práce jsou představeny tři vybrané teorie regionálního rozvoje – teorie růstových pólů, klastry a teorie triple helix, které nejlépe vystihují udržitelný rozvoj obce jakožto regionálního centra vyššího řádu typu Dvora Králové nad Labem. Zpracovaná analýza čerpaných dotačních titulů za období 2020–2023 ukázala efektivnost a účelnost čerpání dotací, kdy 44 % investičních nákladů realizovaných projektů v rámci dotačních žádostí je hrazeno z prostředků národních či evropských fondů. Dotazníkové šetření mezi obyvateli obce na téma připravovaných rozvojových investičních projektů města naopak ukázalo na velký zájem dotazovaných o rozvoj města a nastínilo jejich priority v oblasti udržitelného rozvoje obce. Návratnost dotazníku byla okolo 30 %. Za nejdůležitější respondenti považují oblast ochrany životního prostředí a odpadové hospodářství, budování dopravní infrastruktury, údržbu a novou výstavbu sportovišť a cyklostezek v regionu, rozvojové aktivity preferují obyvatelé obce hradit z optimální kombinace zdrojů – dotací, úvěru, grantů, darů a vlastního majetku města.

V závěrečném shrnutí výsledků diplomové práce jsou navrženy na základě provedeného šetření konkrétní rozvojové aktivity pro město včetně možností financování těchto investičních projektů z aktuálních i připravovaných národních a evropských dotačních titulů.

Klíčová slova: město, region, regionální politika, regionální rozvoj, veřejná správa

Regional Policy and Development of the Municipality Dvůr Králové nad Labem

Abstract

The theme of this thesis is to outline and to create an analysis of the town development from the view of drawing of the European and national funds by the town Dvůr Králové nad Labem located at the district of Hradec Králové, in north-eastern Bohemia.

In the theoretic part of thesis are chosen and introduced three regional theories - theory of growing poles, theory of clusters and theory of triple helix, which describe most appropriately the sustainable development of the town Dvůr Králové nad Labem and being the regional centre of higher level. Processed analysis of obtained subsidies and grants during the period 2020 – 2023 has shown effectivity and expediency of obtaining the subsidies and grants, by the way 44 % of invested costs of realised projects in frame of grants demands have been paid by the monetary instruments from the national or European funds. Questionnaire survey on the topic of prepared development project among town inhabitants has shown the high interest of their town and outlined their priorities in sustainable development of the area. Return of the fulfilled questionnaire was around 30 %. The most important subject for interviewed consider environmental protection and waste management, construction of traffic infrastructure, maintenance and construction of new sports fields and bicycle paths in the region. Investment project activities inhabitants would prefer to pay by the combination of funds and subsidies, credits, grants and own municipal properties.

The final summary of the thesis proposes on bases of done research particular development activities for the town including financing of these investment projects by the actual and prepared national and European subsidies and grants.

Keywords: town, region, regional policy, regional/rural development, public administration

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Regionální politika	14
3.2 Regionální rozvoj	18
3.2.1 Region	18
3.2.2 Regionalizace	19
3.3 Regionální nerovnosti v teoretickém kontextu	21
3.4 Ekonomické hodnocení veřejných politik a veřejných programů.....	22
3.5 Strategie regionálního rozvoje	25
3.6 Vybrané teorie regionálního rozvoje.....	27
3.6.1 Teorie růstových pólů	29
3.6.2 Klastry	32
3.6.3 Teorie triple helix (trojitá šroubovice)	36
4 Vlastní práce.....	41
4.1 Základní charakteristiky obce Dvůr Králové nad Labem	41
4.2 Demografie obce Dvora Králové nad Labem	43
4.3 Změna věkové struktury obyvatelstva	47
4.4 Trh práce a zaměstnanost v regionu.....	50
4.5 Analýza dotačních titulů obce za období 2020–2023	54
4.5.1 Krajské dotace.....	55
4.5.2 Operační programy EU a Národní plán obnovy	56
4.6 Postup při podání dotační žádosti a její hodnocení	58
4.6.1 Hodnocení přijatelnosti a formálních náležitostí žádosti o dotaci	59
4.6.2 Vydání negativního stanoviska k žádosti o dotaci	59
4.6.3 Schválení dotačního titulu	61
4.6.4 Shnutí dotační analýzy sledovaných projektů	64
4.7 Dotazníkové šetření.....	65
4.8 SWOT analýza rozvoje města Dvůr Králové nad Labem	74
5 Výsledky a diskuse	79

6 Závěr.....	86
7 Seznam použitých zdrojů.....	88
7.1 Citace českých zdrojů.....	88
7.2 Citace zahraničních zdrojů.....	89
7.3 Právní dokumenty.....	90
7.4 Internetové zdroje.....	90
8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....	91
8.1 Seznam obrázků.....	91
8.2 Seznam tabulek.....	91
8.3 Seznam grafů.....	92
8.4 Seznam použitých zkratk.....	92
9 Příloha – dotazníkové šetření.....	94

1 Úvod

Regionální politika je politikou hospodářské a sociální soudržnosti přímo aplikovanou na evropské, národní i regionální úrovni, přičemž právě na úrovni regionů je klíčovou aktivitou k budování kontinuálního vyváženého a harmonického udržitelného rozvoje. Dlouhodobé kvalitní a efektivní strategické plánování rozvoje města je klíčovou oblastí pro zajištění standardní vysoké kvality života obyvatel každé obce neohledě na její velikost, umístění a ekonomickou úroveň. Kontinuální udržitelný rozvoj regionu není v rukou pouze zkušených regionalistů či odborníků na národní nebo krajské úrovni, ale v první řadě je zásadní endogenní aktivitou a logickým cílem každé odpovědné municipality, zájmových akčních skupin a občanů obce. Dvůr Králové nad Labem (dále také DKNL) je klasifikován dle SRR21+ mezi jediná dvě hospodářsky a sociálně ohrožená území Královéhradeckého kraje, z čehož vyplývá jasná potřeba odstranění sociálních i ekonomických disparit pomocí vhodných rozvojových činností v celém území s endogenním i exogenním přístupem k efektivní a cílené podpoře ekonomického růstu, konkurenceschopnosti a lepší kvality života obyvatel. Je nezbytné připravovat a profesionálně plánovat rozvojové projekty v celém mikroregionu Královédvorská a maximálně efektivně dlouhodobě využívat možnosti financování plánovaných municipálních investičních i neinvestičních aktivit z dotací, fondů a grantů.

Ústředním tématem celé diplomové práce je zhodnocení čerpaných dotačních titulů za období 2020–2023 na Odboru rozvoje investic a majetku města Dvora Králové nad Labem v jednotlivých oblastech podpory a dle jejich poskytovatelů. Na základě analyzovaných dat a zpracovaného dotazníkového šetření zaměřeného na rozvojové investiční aktivity města budou v závěru diplomové práce navrženy vhodné zdroje financování včetně jejich efektivní kombinace.

Cílem diplomové práce je doporučit optimální konkrétní rozvojové programy pro oblast ochrany životního prostředí, budování i údržbu technické a dopravní infrastruktury, kulturní a sociální aktivity včetně výstavby potřebného zázemí, budování sportovní a zájmové infrastruktury pro město a její obyvatele včetně možností financování těchto a dalších malých, středních i velkých investičních projektů z aktuálních i připravovaných národních a evropských dotačních titulů, které v budoucnu zajistí udržitelný socioekonomický rozvoj celé obce s rozšířenou působností Dvora Králové nad Labem.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Diplomová práce se zaměřuje na zhodnocení a analýzu rozvoje z pohledu čerpání dotačních titulů města Dvůr Králové nad Labem v Královéhradeckém kraji. V teoretické části jsou popsány možné aplikovatelné teorie regionálního rozvoje obce, jsou zde uvedeny instituce ovlivňující a přímo či nepřímo působící na plánování a aplikaci navrženého regionálního rozvoje a dále rozvojové dokumenty a možní aktéři regionálního rozvoje z pohledu obce. Praktická část diplomové práce se zabývá rozvojovou politikou obce z pohledu čerpání dotačních titulů z evropských, národních či krajských fondů, jakožto aktivního nástroje rozvojové politiky obce, a to formou analýzy čerpaných dotačních titulů z předchozího dotačního období 2014–2020.

Na základě sesbíraných dat, sekundárním studiem dokumentů a vypracováním analýzy čerpaných dotačních titulů města bude navržen možný vývoj a směřování aktivit z dotačního pohledu vedoucího k udržitelnému dlouhodobému rozvoji města v budoucích letech v souladu s preferencemi a ohledem na místní obyvatele. Cílem diplomové práce je aktérům regionálního rozvoje nastavit další z možných pohledů na udržitelný a harmonický rozvoj obce.

2.2 Metodika

Tato diplomová práce bude rozdělena do dvou hlavních na sebe navazujících částí doplněných o dotazníkové šetření a z něho vypracovanou SWOT analýzu. V teoretické části budou vysvětleny základní pojmy metodou literární rešerše, tj. studiem odborné literatury zaměřené převážně na regionální rozvoj, rozvojovou politiku regionů a euroregionů směřující k veřejné správě. Odborná literatura bude doplněna o aktuální informace z internetových zdrojů a grafické mapové podklady. Pro objasnění pojmů použitých v navazující empirické části budou v teoretické části práce vysvětleny základní pojmy týkající se diplomové práce jako je regionální politika, regionální rozvoj, teorie regionálního rozvoje, strategický rozvojový dokument, region a euroregion, obec, dotace a politika soudržnosti a veřejná správa.

Navazující empirická část v úvodu nejprve představí město Dvůr Králové nad Labem. Bude provedena analýza čerpaných dotačních titulů z evropských i národních fondů od roku 2015. S využitím techniky dotazování bude sestaven dotazník určený obyvatelům obce,

který bude zjišťovat preference místních obyvatel (v územním rámci ORP) v budoucím rozvoji prostřednictvím plánovaných velkých investičních projektů města. Na základě zjištěných poznatků z dotazníkového šetření bude vypracována SWOT analýza, která zpracuje slabé a silné stránky, příležitosti a hrozby vytyčovaného budoucího rozvoje města. Tato metoda je klasifikační metodou hojně využívanou pro strategické plánování.

V závěru práce budou shrnuty poznatky provedeného výzkumu a navrženy optimální vývojové tendence a opatření vedoucí k udržitelnému socioekonomickému rozvoji města, které bude možné v příštích letech promítnout do připravovaných strategických rozvojových dokumentů a dotačních rozvojových aktivit města.

3 Teoretická východiska

3.1 Regionální politika

Regionální politika je uplatňována na národní či evropské úrovni. Zpravidla se zaměřuje na omezený okruh územně koncentrovaných problémů, které ovlivňují soudržnost státu či nadnárodního uskupení. Nynější institucionální uspořádání pro zajištění fungování regionálního rozvoje a regionální politiky v ČR je výsledkem mnohaleté reformy veřejné správy, která proběhla v posledních třiceti letech. Po sametové revoluci procházela ČR dlouhým procesem reorganizace veřejné správy (územní i institucionální). V roce 1990 byla obnovena územní samospráva na úrovni obcí, v letech 1997–2001 byly vytvořeny vyšší samosprávné celky – kraje, po roce 2002 byly zrušeny okresy (jejich funkci převzaly kraje) a nově byly zřízeny obce s rozšířenou působností (ORP)¹.

Regionální politika hraje klíčovou roli v dlouhodobém plánování udržitelného rozvoje území každého regionu. Racionální přístup a strategické plánování jsou nezbytnými nástroji při harmonickém rozvoji zainteresovaného území státu, regionu, kraje či mikroregionu napříč celou Evropou. Regionální politika zaujímá velmi významné postavení nejen v rámci hospodářské politiky EU, ale v její celkové politice, což dokládá skutečnost, že z hlediska alokace finančních prostředků je vynakládáno na zabezpečení cílů regionální politiky EU nejvíce peněžních prostředků v minulých i nadcházejícím programovém období. Tato skutečnost vyplývá z formulace cílů evropské integrace, kdy Evropské společenství si už ve svých zakládacích smlouvách z roku 1957 uložilo za svůj prvořadý cíl vyvážený hospodářský rozvoj a odstraňování rozdílů v ekonomické a životní úrovni regionů jako nezbytnou podmínku pro dosažení hospodářské a sociální soudržnosti². Tyto cíle jsou blíže popsány ve člancích Aktu o jednotné Evropě z roku 1986. „*Společenská smlouva za účelem podpory harmonického vývoje Společenství jako celku rozvíjí a prosazuje svou činnost vedoucí k posilování hospodářské a sociální soudržnosti. Společenství se především zaměří na snižování rozdílů mezi různými regiony a zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů*“³.

Definování regionální politiky ve většině evropských zemích vychází z podpory rozvoje problémových regionů včetně snahy redukovat meziregionální diference. Definice

¹ PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejný sektor - řízení a financování*, s. 418.

² WOKOUN, René, Pavel MATES a Jaroslava KADERÁBKOVÁ. *Základy regionálních věd a veřejné správy*.

³ *Jednotný evropský akt*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A11986U%2FTXT>.

vycházející z Malé encyklopedie regionalistiky – Mates, Wokoun, vidí regionální politiku jako **soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů**, regionální ekonomiky ve smyslu dosažení dvou vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení. Regionální politika dle Matese představuje všechny veřejné intervence, které vedou ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností⁴.

Regionální politika je **řídící činností státu a jeho institucí územní působnosti**, která směřuje k vytváření vhodnějších podmínek pro dynamický a všestranný rozvoj regionů s maximálním využitím geografického, lidského a ekonomického potenciálu území. Regionální politika je syntetizujícím dlouhodobým procesem k prosazování mikro a makro faktorů rozvoje ekonomiky. Matoušková uvádí definici regionální politiky jako „*soubor opatření a nástrojů, pomocí kterých má dojít ke zmiřnění nebo odstranění rozdílů v ekonomickém rozvoji dílčích regionů*“⁵. Cílem regionální politiky ČR je podpora vytvoření nových pracovních míst, konkurenceschopnosti malého a středního podnikání, hospodářského růstu a udržitelného rozvoje regionů a zlepšování kvality života občanů těchto regionů. Regionální politika je ve své podstatě souborem cílů, opatření a nástrojů, které mají vést ke snižování rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů. Podporuje regiony (strukturálně, hospodářsky a sociálně postižené regiony), které nedosahují v daných kritériích národního či evropského standardu regionu. Větší rozdíly v rozvoji regionů mohou vyvolat různé druhy sociálních konfliktů, proto je cílem regionální politiky snižovat meziregionální rozdíly na přijatelnou úroveň.

Blažek uvádí v souvislosti s koncepcí regionální politiky, že je nutno zdůraznit, že existují nejen významné rozdíly v citlivosti společnosti na **regionální disparity** v různých sférách, ale i rozdíly v možnostech společnosti disparity v různých sférách ovlivnit. Regionální politika pak představuje konkrétní projev úsilí ekonomické vyspělosti regionů, avšak nejsou jediným důvodem pro existenci regionální politiky. Regionální politiku je spíše nutno chápat jako součást souboru ekonomických a sociálních politik, pomocí níž se státy snaží dosáhnout národních cílů, jako je ekonomický růst, sociální a politická stabilita, rovnost šancí obyvatel i rozdělování příjmů způsobem, který většina obyvatel považuje za spravedlivý a který je současně ekonomicky stimulační⁶.

⁴ MATES, Pavel a René WOKOUN A KOLEKTIV. *Malá ENCYKLOPEDIJE REGIONALISTIKY a veřejné správy*, s. 115.

⁵ MATOUŠKOVÁ, Zdena a Petr HALUZKA. *Úvod do prostorové ekonomiky*, s. 86.

⁶ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje, nástin, kritika, implikace*, s. 16.

Z pohledu národního hospodářství dává větší smysl poskytovat regionům, které vykazují výrazně vyšší zatížení strukturálními změnami, regionální výpomoc pro tuto restrukturalizaci a pro podporu konkurenceschopných aktivit, než vyplácet ohroženým skupinám podpory (podpory v nezaměstnanosti apod.).⁷

Regionální politika je koncepční a cílevědomou činností orgánů veřejné správy zaměřenou na snižování meziregionálních rozdílů v území. Princip solidarity, spočívající v eliminaci negativních důsledků teritoriálně nerovnoměrného rozvoje regionů, a účast EU při snižování zaostalosti postižených oblastí, jsou zakotveny v Maastrichtské smlouvě (kapitola XII) jako průvodní princip strukturální politiky EU⁸. Ve své knize *Vyvážený rozvoj; na globální a regionální úrovni* uvádí V. Jeníček: „*Územní soudržnost má zabezpečit harmonický rozvoj všech území a zajistit, aby lidé, kteří v nich žijí, mohli z jejich charakteristických rysů vytěžit maximum. Je tedy prostředkem, který činí z rozmanitosti výhodu, jež přispívá k udržitelnému rozvoji celé EU*“⁹.

Klíčovou roli v implementaci veřejných politik na regionální úrovni plní **regionální struktury veřejné správy**, které jsou prezentovány jednak krajskou samosprávou a jednak dekoncentrovanými orgány státní správy v daném území. Definiční kompetence, mix strukturálních prvků regionální veřejné správy a jejich vzájemné vazby, jsou rozdílné dle historických, legislativních, ekonomických, sociálních a dalších faktorů dané země (viz obrázek 1).

⁷ MATES, Pavel a René WOKOUN A KOLEKTIV. *Malá ENCYKLOPEDIJE REGIONALISTIKY a veřejné správy*, s. 115.

⁸ BOHÁČKOVÁ, Ivana. *Strukturální politika EU*, s. 2.

⁹ JENÍČEK, Vladimír. *Vyvážený rozvoj; na globální a regionální úrovni*, s. 45.

Obrázek 1 - Hodnocení regionů pro politické rozhodování

Zdroj: Pavlík Marek, kolektiv, *Regiony budoucnosti – spolupráce, bezpečí, efektivita: Inspirace pro rozvoj měst a regionů s příklady dobré praxe*

Současně je zřejmé, že specifická konfigurace regionální veřejné správy může mít také vliv na interakci prvků veřejné správy s podnikatelskými subjekty a občanským sektorem (nestátními neziskovými organizacemi). V tomto smyslu je pravděpodobné, že podmiňuje jak konceptualizaci, tak instrumentalizaci dílčích veřejných politik¹⁰.

V souladu se zákonem č. 248/200 Sb., o podpoře regionálního rozvoje jsou národní a regionální orgány odpovědné za regionální rozvoj. Ústřední správa poskytuje všeobecný rámec pro implementaci regionální politiky v regionech na území ČR. **Ministerstvo pro místní rozvoj** (dále také MMR ČR) zastává funkci národního koordinátora regionálního rozvoje, správce regionální politiky a regulátora územního rozvoje¹¹.

¹⁰ PAVLÍK, Marek. *Regiony budoucnosti - spolupráce, bezpečí, efektivita*.

¹¹ PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejný sektor - řízení a financování*, s. 418.

3.2 Regionální rozvoj

Problematika rozvoje států i regionů byla ve 20. století spojována ve své podstatě hlavně s hospodářským růstem. Dostatečně dynamický a výrazný růst byl prezentován jako jediná cesta k rozvoji. Udržitelnému rozvoji je věnována soustavná a intenzivní pozornost již od konce 80. let minulého století, dnešní pojetí vyváženého rozvoje je již jiné, komplexnější. *„Cílem mezinárodních programů je lidský rozvoj s člověkem a jeho komplexními potřebami v centru zájmu. Rozvoj vedoucí k uspokojování lidských potřeb má ale své hranice – ty jsou dány jednak potřebami budoucích generací (tzv. udržitelnost rozvoje), a jednak potřebami jiných lidí (tzv. vyváženost rozvoje)“¹².*

Regionální rozvoj je procesem, který zabezpečuje růst sociálního a ekonomického potenciálu regionu, jehož využívání má vést ke zvyšování životní úrovně obyvatel regionu, a k sociálnímu a ekonomickému rozvoji státu při zachování trvale udržitelného rozvoje území. V ekonomii se často pro tento jev používá termínu hospodářský rozvoj, případně hospodářský růst. V samotné ekonomii však jde vždy o růst v kladném smyslu, v geografii nacházející se na rozhraní přírodních, společenských a technických oborů, ve vědě může mít v případě nepříznivého vývoje i záporný charakter.

Hodnocení z hlediska rozdílů (diferenciací) mezi jednotlivými regiony je třeba vidět v celém komplexu kritérií. Kromě přírodních a demografických jsou to zejména kritéria ekonomického a sociálního rozměru. Na jejich základě je možné vymezit problémové regiony a příčiny, které způsobují tyto regionální diferenciace. V současné době je důležitým kritériem trvale udržitelná zaměstnanost a tím i stabilizace obyvatel v regionech. Kvalitativní rozvoj regionů a životní úrovně jejich obyvatel, kultura, příroda, rozvoj udržitelného turistického ruchu apod. zvyšují sociálně-ekonomickou přitažlivost regionů a vzájemně souvisejí se zaměstnaností obyvatel¹³.

3.2.1 Region

V průběhu 19. století nastává velký zlom ve vývoji celé tehdejší společnosti a sociálního prostředí. Dochází k urbanizaci, modernizaci a industrializaci společnosti.

Význam dnešního pojmu slova **region** a jeho upřesňování byly zahájeny v souvislosti s modernizačními procesy industriální společnosti v 19. století, které hluboce zasáhly celou evropskou a severoamerickou společnost a posléze přeneseně i celý svět. Kromě

¹² JENÍČEK, Vladimír. *Vyvážený rozvoj; na globální a regionální úrovni*, s. 22.

¹³ BOHÁČKOVÁ, Ivana. *Strukturální politika EU*, s. 1.

ekonomických, společenských, kulturních a s nimi souvisejících environmentálních proměn významných částí naší planety se změnilo i vědecké myšlení. Vzniká moderní věda oprostěná od náboženských předsudků, postavená na filozofii pozitivismu¹⁴.

Pojem region je vysvětlován v mnoha publikacích různým způsobem a v rámci jiných náhledů na skutečnost. Obecně lze říci, že výklad pojmu region se odvíjí od účelu, pro který je definice používána. Společným znakem zůstává územní hledisko, určitá jednotná geografická oblast, na kterou nahlížíme jako na jeden objekt. Vychází z územně geografického a historického základu¹⁵.

Termín region, dříve rajón, se používá již dlouhou dobu, výklad pojmů z různých úhlů pohledu je ale rozdílný. Tento problém lze překonat tím, že region budeme chápat jako **komplex vznikajících regionálních diferenciací krajinné sféry**. Analýza a hodnocení regionů je tradičním a současně vysoce moderním úkolem regionalistiky¹⁶.

Stoupenci systémových teorií uvádějí region jako sociálně geografický subsystém, kdy jsou současné sociálně geografické systémy výsledkem formování nové geografické organizace společnosti. Tato definice obsahuje i aspekt tzv. řádu a hierarchie regionů.

Pod pojmem **regionalizace** rozumíme způsob, jakým je region vymezen. Jedná se o rozčlenění míst nebo oblastí území do regionů podle určitého hlediska (územního, správního, geografického) vyjadřujícího účel¹⁷.

3.2.2 Regionalizace

Regionalizace je zpracováním informací o rozmístění předmětů a jevů v určitém území. Úkolem regionalizace je stanovit charakteristické rysy, procesy, způsob vývoje a vazby tak, aby byly ukázány typické charakteristiky regionu. Při regionalizaci můžeme postupovat dvěma způsoby. Prvním způsobem vymezení regionu je **územní hledisko**. Můžeme vytýčit region podle určitých ukazatelů např. HDP na obyvatele, míry nezaměstnanosti nebo koncentrace průmyslu v dané oblasti. Jedná se o tzv. **homogenní (stejnorodý) region**, který vykazuje určité společné znaky, v ostatních odlišných znacích vykazuje vytýčený region tzv. heterogenitu regionu. Velmi často je používáno tzv. administrativní vymezení regionu, u těchto regionů je společným znakem samospráva –

¹⁴ MATES, Pavel a René WOKOUN A KOLEKTIV. *Malá ENCYKLOPEDIJE REGIONALISTIKY a veřejné správy*, s. 113.

¹⁵ ČADIL, Jan. *Regionální ekonomie. Teorie a aplikace*.

¹⁶ MATES, Pavel a René WOKOUN A KOLEKTIV. *Malá ENCYKLOPEDIJE REGIONALISTIKY a veřejné správy*, s. 112.

¹⁷ NEŠPOR, Zdeněk R. *Sociologická encyklopedie [online]*.

státní správa. Z pohledu administrativního vymezení tak lze za regiony považovat např. kraje, státy nebo nadnárodní celky (EU).

Druhým možným způsobem vymezení regionu je tzv. **funkční vymezení**. Tento způsob vymezení regionu sleduje převážně ekonomické hledisko, sleduje výrazné vazby mezi subjekty v území, ze kterých se může potenciální funkční region skládat, pozoruje intenzitu vazeb mezi těmito oblastmi, nikoliv pouze samotnými subjekty v území¹⁸.

Postupně se objevily **tři rané přístupy ke studiu regionů**. První přístup vycházel z tzv. **environmentálního determinismu** a byl inspirován Darwinovou teorií o původu druhů vydanou v roce 1859. Základní myšlenkou environmentálního determinismu je, že sociální, ekonomické či kulturní charakteristiky regionů jsou určovány charakteristikami přírodními. Společnost, ekonomika a kultura reflektují přírodní podmínky a odvíjí se od nich podobně, jako to činí rostlinné a živočišné druhy. Tento deterministický přístup se později projevil v oblasti politické geografie, zvláště potom té německé v konceptu *lebensraum* (představitel Friedrich Ratzel), *geopolitiky* (Rudolf Kjellen) nebo též negativně v *nacistické územní expanzi* (Karl Haushofer). Druhý přístup, vycházející z pozice tzv. **environmentálního posibilismu**, reagoval na syrový environmentální determinismus. Toto pojetí regionu vychází z prací zakladatele moderní francouzské geografie a geopolitické školy Paula Vidala de la Blache (1845–1918). Základní myšlenkou environmentálního posibilismu je, že region je určován vzájemnou syntézou fyzicko-geografických a humánně-geografických, především kulturních charakteristik. Přírodní pozadí sice stále figuruje, ale větší význam hraje kulturní působení společnosti dle Vidala.

Třetím přístupem pohledu na region je z pozice tzv. **environmentálního indeterminismu**. Jeho hlavní myšlenkou je, že společnost, ekonomika a kultura jsou nezávislé na přírodních podmínkách. Indeterministické pojetí regionu do jisté míry popírá vzájemné propojení člověka a přírody, zaměřuje se spíše na vliv člověka na přírodní prostředí např. v rámci konceptu kulturní krajiny. Hlavním představitelem tohoto směru je americký geograf Richard Hartshorne (1899–1992), který navazuje na P.V. de la Blache a hovoří o nezávislosti člověka na přírodních podmínkách. Tento směr je dále spojen se školou kulturní geografie etablované na Kalifornské univerzitě v Berkeley a se zakladatelem kulturní geografie geografem a pedagogem Carlem Ortwinem Sauerem (1889–1975). Zhodnotíme-li výše uvedené historické přístupy pojetí regionu, zjistíme, že

¹⁸ NEŠPOR, Zdeněk R. *Sociologická encyklopedie* [online].

indeterministický přístup se blíží posibilistickému, pouze je striktnější v připuštění vlivu přírody na společnost. Oba tyto přístupy se vztahovaly ve větší míře k menším a malým regionům. Deterministický přístup se projevil u velkých regionů, mnohdy na globální úrovni¹⁹.

3.3 Regionální nerovnosti v teoretickém kontextu

V průběhu 20. století se měnil názor na otázku, zda je základní tendencí regionálního rozvoje spíše tendence k rovnováze, či naopak k nerovnováze, a to v návaznosti na roli státu při zásazích do ekonomiky. Co však mají různé strategické dokumenty společného, je v rozvojové politice daného území eliminace nerovností (disparit). **Regionální (prostorové) disparity** vyjadřují míru odlišnosti projevu intenzitu zkoumaného ekonomického jevu pozorovaného v rámci regionů dané země, mají jednoznačné územní umístění. Mezi jednotlivými regiony existují sociální a ekonomické disparity, geograficko-klimatické odlišnosti, infrastrukturní a další rozdíly, které mají za následek, že se od sebe regiony liší. Disparita nemusí znamenat jednoznačně něco negativního, co musí být eliminováno. Jednotlivé teorie regionálního rozvoje jsou spojené s přístupy k regionálnímu rozvoji v daném území. Pod **endogenním přístupem (tzv. zdola)** rozumíme takový regionální rozvoj, který podporuje a aktivizuje vlastní hospodářské, sociální a přírodní zdroje daného regionu. Předpokládá zapojení samotných aktérů regionálního rozvoje, tj. obyvatel území a místní zdroje. Tento přístup spoléhá na vnitřní rozvojový potenciál regionu a podporuje plně efektivní využití a produktivitu výše uvedených zdrojů. Až po vyčerpání těchto zdrojů předpokládá pomoc ze strany státu, nadnárodních institucí formou dotací, transferů a subvencí.

Exogenní regionální rozvoj je regionálním rozvojem vedeným shora, primárně se opírá o exogenní vnější pomoc, jako např. státní dotace anebo subvence, finanční nástroje národní a nadnárodní úrovně²⁰.

¹⁹ KLAPKA, Pavel. *Regiony a regionální taxonomie : koncepty, přístupy, aplikace*.

²⁰ HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠTÁK a Adéla ŠEVČIKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*, s. 85.

Tabulka 1 - Vývoj přístupů k regionálnímu rozvoji

Obecné paradigma	Prostorové tendence	Dílčí teorie regionálního rozvoje	Regionální politika
liberální/ neintervencionistické / endogenně rozvojové	Prostorový vývoj tenduje k rovnováze, konvergenci a proto není nutno zasahovat do tržních procesů. Neintervencionistický přístup.	Neoklasické jedno a dvousektorové modely růstu, nová teorie endogenního růstu, nová teorie růstu	„dělníci za práci“, nástroje zvyšující mobilitu pracovních sil
keynesiánské/inter vencionistické/ exogenně rozvojové	Prostorový vývoj tenduje k nerovnováze, divergenci a proto jsou zásahy do tržních procesů nutné.	Teorie kumulativních příčin, teorie nerovnoměrného rozvoje, teorie pólů růstu, center růstu a růstových os, teorie exportní základny, jádro-periferie, teorie výrobních cyklů a ziskových cyklů, teorie prostorových dělb práce, teorie mezoekonomiky	„práce za dělníky“, nástroje podporující příliv investic do problémových regionů
marxisticko- socialistické/ extrémně intervencionistické	Vývoj tenduje k regionální nerovnováze , nutnost plánování a řízení prostorového vývoje.	Prostorová dimenze marxiánsko-socialistické doktríny, teorie krize, houpačková teorie nerovnoměrného rozvoje	Centrální plánování a řízení prostorového vývoje ignorující regionálně-tržní signály. Aplikace v zemích střední a východní Evropy.
moderní/„transform ovaný“ neoendogenní rozvoj/vytváření rámcových podmínek pro endogenní iniciativy/spíše neintervencionistický přístup.	Vývoj tenduje k regionální nerovnováze , nutno využít regionální potenciál.	Teorie učících se regionů, teorie výrobních okrsků, QWERTY teorie, teorie path dependency (závislosti na cestě)	Podpora prostředí, ve kterém se bude dařit networkingu, malým a středním firmám, inovacím, učení se. Zvýšení kvality místních a regionálních institucí, kooperace (konkurence a kooperace)

Zdroj: Sucháček J., Regionální disparity – jejich pojetí, klasifikace a měření

3.4 Ekonomické hodnocení veřejných politik a veřejných programů

Veřejnou politikou rozumíme souhrn jednotlivých činností vlády, jejichž smyslem je zabezpečování veřejných potřeb občanů v oblasti jednotlivých sektorů (jako jsou školství, zdravotnictví, bezpečnost apod.). Zaměření veřejných politik je definováno v jejich cílech.

Vládní politika směřuje svoje úsilí k plnění cílů veřejných politik a usiluje o dosažení zamýšleného plánovaného stavu. K naplnění těchto cílů je nezbytné stanovit systémový záměr (strategické plánování), vládní aktivity vedoucí např. k vysoké zaměstnanosti a transformovat tento systém do formy veřejného výdajového programu.

Primární funkcí veřejného sektoru ze své podstaty je **poskytování veřejných služeb** občanům. Tato funkce je naplňována propojením veřejných politik s veřejnými výdajovými programy. Základní funkcí fungujícího národního hospodářství je **funkce alokační/redistribuční**, tj. přerozdělování statků v daném území. K realizaci cílů veřejných politik a veřejných výdajových programů jsou zapotřebí zdroje (finanční, majetkové). Vzhledem k tomu, že jsou zdroje vzácné (omezené), hledáme při jejich alokaci takové varianty, které povedou k efektivnímu a účinnému užívání těchto zdrojů. Disponibilní zdroje jsou vždy menší než poptávka veřejnosti po veřejných statcích a veřejných službách. Aktéři veřejné správy musí řešit problém, jak alokovat vzácné zdroje, abych jejich použití odpovídalo **ekonomické racionalitě** (hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti) nakládání se zdroji. Tato kritéria se nazývají 3E a jsou určujícími kritérii pro hodnocení a kontrolu veřejných výdajových programů.

Hospodárností se rozumí využití veřejných prostředků takovým způsobem, aby bylo veřejných cílů dosaženo s co nejnižšími náklady. V ČR je pojem kritérium hospodárnosti obecně spojován s výběrem veřejných zakázek (dle zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek). Je nezbytné ovšem řádně posoudit hledisko účelnosti a kvality výsledného výstupu – nejlevnější nabídka neznamená nejvýhodnější (či požadovaný) výstup v požadované kvalitě. Při posuzování konkrétních případů je nezbytné přistupovat objektivně a pečlivě zvážit poměr požadavků na minimalizaci nákladů na jedné straně a na zachování požadované kvality na straně druhé.

V oblasti dotací **princip hospodárnosti** vyžaduje, aby zdroje (projektu) vynakládané subjektem (žadatelem o dotaci) na zajištění dané činnosti byly k dispozici ve správnou dobu (financování ex-ante, ex-post), na správném místě, v dostatečném množství (podíl dotace a podíl spolufinancování žadatelem), v odpovídající kvalitě (hodnoceno indikátory dotace) a za nejvýhodnější cenu (musí odpovídat navrženému rozpočtu projektu při podání žádosti o dotační titul). **Hospodárnost se týká primárně vstupů, ovšem při zohlednění stanovených cílů projektu.**

Mezi povinnosti manažerů veřejné správy patří též postupovat dle **kritéria efektivnosti**. Jde o kritérium, které hodnotí vztah mezi vstupem a výstupem. Efektivní

činnost minimalizuje výstupy vůči daným vstupům, respektive minimalizuje vstupy vůči daným výstupům, opět jako u hospodárnosti při zachování potřebné kvality výstupu. Vzhledem k dotačnímu titulu je efektivní taková činnost, kdy dochází k optimalizaci zdrojů organizace (projektu) činnosti při tvorbě výstupů, jsou zajištěny maximální výstupy z daných zdrojů nebo dojde k dosažení daného výstupu s minimálními zdroji, avšak při zachování kvality výstupu. **Efektivnost se týká vstupů i výstupů projektu.**

Třetím kritériem je **účelovost**, kterou charakterizuje rozsah, v němž bylo dosaženo stanovených cílů, vztah mezi plánovaným a výsledným dopadem sledované činnosti. Účelnost je činnost, která svým výsledkem nejvíce odpovídá předpokládaným cílům. Jde o kritérium hodnocení výstupu. Účelná činnost je taková činnost, která svým výsledkem co nejpřesněji odpovídá předpokládaným cílům. Z dotačního pohledu účelnost předpokládá, že je korektně nastaven vztah mezi aktivitami projektu a jeho výstupy, výsledky a dopady. Účelností je chápán stupeň dosažení cílů a vztah mezi zamýšlenými a skutečnými dopady dané činnosti s důrazem na uspokojení potřeby. Princip účelnosti je naplněn tehdy, jsou-li naplněny stanovené cíle a ty mají předpokládané účinky či dopady. **Účelnost se týká primárně výstupů, respektive propojení mezi dosaženými výstupy, cíli a jejich dopady²¹.**

Obrázek 2 - Principy 3E

Zdroj: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/372813>

²¹ OCHRANA, František, Jan PAVEL a Leoš VÍTEK. *Věřný sektor a veřejné finance*, s. 37-38.

3.5 Strategie regionálního rozvoje

Primárním smyslem strategie regionálního rozvoje je identifikovat, ve kterých tematických oblastech je relevantní či přímo žádoucí územně a věcně specifický přístup, a zároveň navrhnout intervence, které by měly být realizovány v odlišných územních kontextech tak, aby byla podporována konkurenceschopnost, aby byly snižovány regionální disparity a tím byla nalezena relevantní řešení podporující udržitelný rozvoj daného území.

Oblasti zájmu regionálního rozvoje se vzájemně překrývají. Některá území (urbánní i venkovská) mohou spadat pod více než pouze jedno téma, které řeší strategie regionálního rozvoje. Pro geografické vymezení témat regionálního rozvoje byla témata regionálního rozvoje rozdělena s ohledem na metropolitní území, aglomerace, regionální centra a jejich venkovské zázemí, strukturálně postižené kraje (bývalé uhelné pánve) a hospodářsky a sociálně ohrožená území. Město Dvůr Králové nad Labem je klasifikováno jako regionální centrum a zároveň patří do skupiny **hospodářsky a sociálně ohrožených území**²².

Tabulka 2 - Geografické vymezení témat regionálního rozvoje

Téma regionálního rozvoje	Geografické vymezení
Metropolitní území	Pražské, Brněnské a Ostravské metropolitní území. Konkrétní vymezení metropolitního území je předmětem samostatného odborného úkolu.
Aglomerace	Ostatní krajská města a jejich zázemí. Konkrétní vymezení aglomerací je předmětem samostatného odborného úkolu.
Regionální centra a jejich venkovské zázemí	Regionálními centry jsou myšlena města definovaná v tabulce 3 a další regionální centra nižšího řádu vymezená kraji. Jejich zázemím je myšleno veškeré území nespádající do spádovaného území metropolitních území a aglomerací. Regionálními centry jsou i ta města, která jsou součástí metropolitního území, či aglomerace (např. Chrudim, Píerov, Jablonec nad Nisou). Spádové území těchto měst bude definováno.
Strukturálně postižené kraje	Ústecký kraj, Moravskoslezský kraj, Karlovarský kraj.
Hospodářsky a sociálně ohrožená území	Správní obvody obcí s rozšířenou působností (ORP) definované na základě stanovených indikátorů – (a) intenzita bytové výstavby, (b) hrubá míra celkového přírůstku, (c) index stáří, (d) podíl nezaměstnaných osob, (e) intenzita podnikatelské aktivity. Vymezeny byly správní obvody ORP, které vykazují nejhorší výsledky v těchto indikátorech a v nichž žije 25 % obyvatel Česka. Nad rámec správních obvodů ORP vymezených dle výše stanovených indikátorů jsou do této kategorie zařazena také správní území obcí zasahujících do bývalých vojenských újezdů.

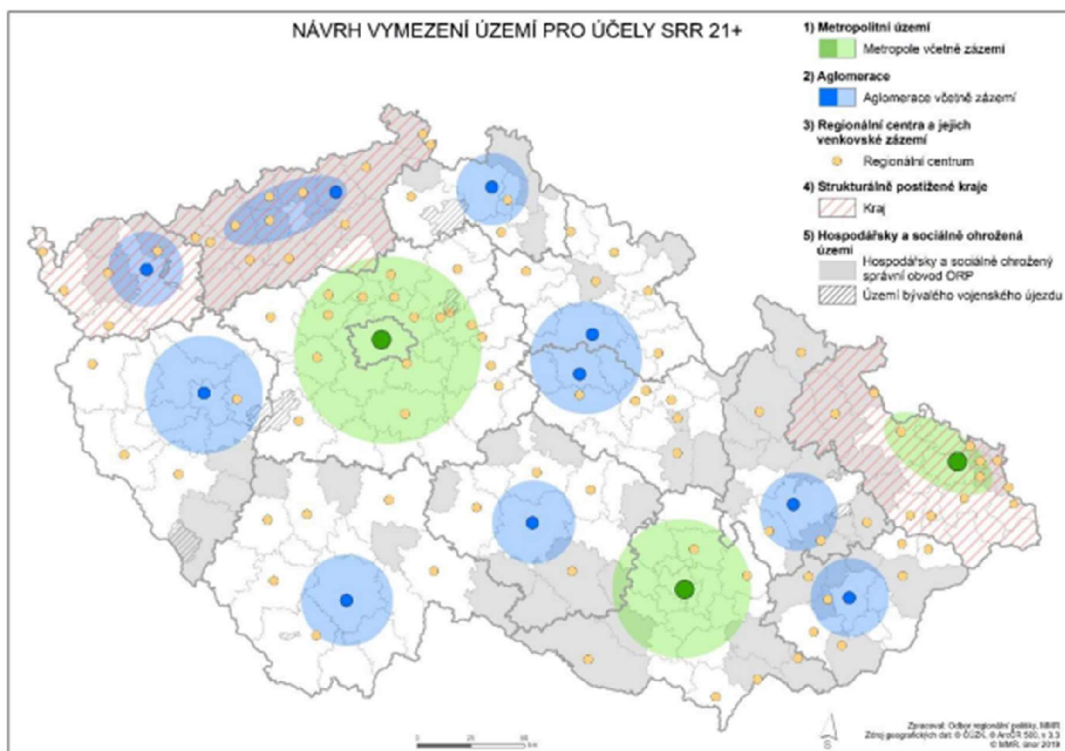
Zdroj: SRR21.pdf.aspx²³

²² Strategie regionálního rozvoje [online]. Dostupné z: <https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>.

²³ Strategie regionálního rozvoje [online]. Dostupné z: <https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>, s. 6.

Dříve byly tyto regiony uváděné jako **hospodářsky slabé (zaostávající)**, které na základě ukazatelů hospodářského a sociálního rozvoje vykazují podstatně nižší úroveň rozvoje, než je průměrná úroveň v dané zemi. K jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující zejména trh práce, hospodářskou úroveň a strukturu a úroveň příjmů obcí a obyvatel²⁴.

Obrázek 3 - Vymezení regionálních center vyššího řádu pro účely SRR2021+

Poznámka: Na obrázku 1 jsou znázorněna pouze regionální centra vyššího řádu (viz také tabulka 3 níže).

Zdroj: SRR21.pdf.aspx

Regionální centra lze rozdělit na dvě kategorie – **regionální centra vyššího a nižšího řádu**. Ta vyššího řádu jsou identifikovaná z národní úrovně (zpravidla sídla s více než 15 tisíci obyvateli a spádovým územím alespoň 30 tisíc obyvatel). Venkovským zázemím je myšleno veškeré území nespádající do kategorie metropolitních území a aglomerací, což je v ČR převážná část území republiky. Důvodem k vymezení členění je složení české sídelní

²⁴ MATES, Pavel a René WOKOUN A KOLEKTIV. *Malá ENCYKLOPEDIJE REGIONALISTIKY a veřejné správy*, s. 36.

struktury, kdy v ČR je relativně velké množství malých a středních měst, a zároveň funkce tohoto typu sídel jakožto center pracovních příležitostí, tj. dojížděky do zaměstnání, škol (střední, vyšší a vysoké školství). Tomuto typu sídel se strategie regionálního rozvoje věnuje odděleně²⁵.

Tabulka 3 - Výčet regionálních center vyššího řádu

Kraj	Výčet regionálních center
Středočeský	Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mladá Boleslav, Benešov, Beroun, Mělník, Nymburk, Poděbrady, Příbram, Rakovník, Slaný, Kralupy nad Vltavou, Neratovice, Lysá nad Labem, Milovice, Brandýs nad Labem-Stará Boleslav
Plzeňský	Klatovy, Domažlice, Rokycany, Tachov
Jihočeský	Tábor, Jindřichův Hradec, Písek, Strakonice, Český Krumlov, Prachatice
Karlovarský	Cheb, Sokolov, Aš, Mariánské Lázně, Ostrov
Ústecký	Chomutov, Děčín, Most, Teplice, Kadaň, Klášterec nad Ohří, Litoměřice, Louny, Žatec, Rumburk, Varnsdorf, Litvínov
Liberecký	Jablonec nad Nisou, Česká Lípa, Turnov
Královéhradecký	Náchod, Trutnov, Jičín, Rychnov nad Kněžnou, Dvůr Králové nad Labem , Vrchlabí
Pardubický	Chrudim, Svitavy, Česká Třebová, Ústí nad Orlicí, Choceň, Vysoké Mýto
Kraj Vysočina	Havlíčkův Brod, Třebíč, Žďár nad Sázavou, Pelhřimov
Jihomoravský	Blansko, Břeclav, Hodonín, Vyškov, Znojmo, Veselí nad Moravou
Olomoucký	Prostějov, Přerov, Jeseník, Hranice, Šumperk
Zlínský	Kroměříž, Uherské Hradiště, Valašské Meziříčí, Vsetín, Uherský Brod, Rožnov pod Radhoštěm, Otrokovice
Moravskoslezský	Opava, Frýdek-Místek, Karviná, Krnov, Třinec, Český Těšín, Havířov, Kopřivnice, Nový Jičín, Bruntál, Bohumín, Orlová

Zdroj: SRR21.pdf.aspx

3.6 Vybrané teorie regionálního rozvoje

Teorie regionálního rozvoje je možné klasifikovat mnoha způsoby podle různých kritérií, nejčastěji však bývají členěny do dvou velkých skupin. Do první skupiny jsou

²⁵ Strategie regionálního rozvoje [online]. Dostupné z: <https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>.

zařazovány **konvergenční teorie**, kde se jejich autoři přiklánějí k názoru, že základní tendenci regionálního rozvoje je vyrovnání rozdílů (tzv. disparit) mezi regiony.

„Teorie odvozená od neoklasické mezinárodní ekonomie, je teorie konvergence (sblížení, sbíhavosti) mezi regiony, která ukazuje, že růst státu je doprovázen konvergencí, již odpovídá bohatství jeho regionů. Teorie odvozené od technologického rozvoje a obchodu vykazují podobné výsledky, je velmi těžké reálně posoudit tuto skutečnost podmíněnou kontroverzními hypotézami. Teorie regionální konvergence vychází z klasických a neoklasických prací o konvergenci mezi nároky. Vezmeme-li tuto skutečnost z klasického pohledu, následovatelé této teorie jsou ve výhodě, neboť mohou využít možnosti čerpat z vědomostí a inovací lidra, určitým způsobem v rámci reálných možností jej imitovat, inspirovat se. Konvergence vychází z faktu, že imitace zkušeností ostatních je méně nákladná než samotná inovace. Též méně rozvinuté země mají tendenci se přiklánět k těm zemím, kde proces objevů, inovací je více dynamický“²⁶.

Druhou skupinu představují **divergenční teorie**, jejichž zastánci jsou toho názoru, že v průběhu vývoje dochází spíše k dalšímu zvětšování regionálních disparit. **Regionalismus** je proces, ve kterém se některé geografické oblasti světové ekonomiky vzájemně sbližují a propojují rychleji než ostatní regiony. Jestliže v 50. letech minulého století šlo hlavně o vznik tří základních makroregionů v podobě Japonska, USA a západní Evropy, dnes dochází k prudkému rozvoji regionů a mikroregionů. Tento objektivní proces je též institucionálně zastřešen. V důsledku regionalismu se vytváří ekonomicky výhodné prostředí, které umožňuje snižovat náklady nadnárodních firem, které jsou schopny efektivně využívat těchto příležitostí²⁷.

Pro účely diplomové práce byla vybrána teorie růstových pólů, která se zabývá podporou vzdálenějších růstových průmyslových center (pólů), což zrcadlí nejen geografickou polohu obce DKNL vzhledem ke krajskému městu Hradci Králové a hlavnímu městu Praze, ale též na tomto principu funguje podpora ze strany státu a EU prostřednictvím MMR ČR za pomoci rozvojového dokumentu SRR21+. Jak bylo uvedeno v kapitole 3.5, patří obec Dvůr Králové nad Labem společně s Broumovem mezi hospodářsky a sociálně ohrožené území Královéhradeckého kraje, tudíž teorie růstových pólů při implementaci SRR21+ dává městu možnost uplatnit své požadavky ve strategickém dokumentu, který má

²⁶ BOUSSETA, Mohamed a Mohammed EZZANTATI. *Gouvernance, territoires et pôles de compétitivité*, s. 10-11.

²⁷ KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*, s. 11.

být i vodítkem pro přidělování evropských financí a národní podpory ohroženého rozvojového území.

Další vybranou teorií regionálního rozvoje jsou **klastry**, které odrážejí a podporují konkurenceschopnost v daném území. Navazuje v podstatě na teorii růstových pólů a prostřednictvím podpory konkurenceschopnosti daného území napomáhá rozvíjet území podporou inovací, vzdělávání a vývoje i spoluprací v území, čímž zvyšuje konkurenceschopnost celého mikroregionu a snižuje náklady na určité sdílené výrobní procesy.

Poslední vybranou teorií regionálního rozvoje je **triple helix**, tzv. trojitá šroubovice, která pracuje s klastry a je v podstatě analytickým nástrojem podporujícím konkurenceschopnost prostřednictvím studia a analýzy aktérů v rozvojovém území. Cílem je maximálně podpořit síťování univerzit, průmyslu a veřejné správy v území. Čtyř šroubovice se pak do této sítě snaží začlenit i čtvrtý sektor, a tím je veřejnost.

Všechny tři vybrané regionální teorie spolu souvisejí, navazují na sebe, pracují se stejnými prvky a aktéry regionálního rozvoje, a mají za cíl z různých úhlů na maximum podpořit regionální rozvoj daného území, konkurenceschopnost a spolupráci aktérů.

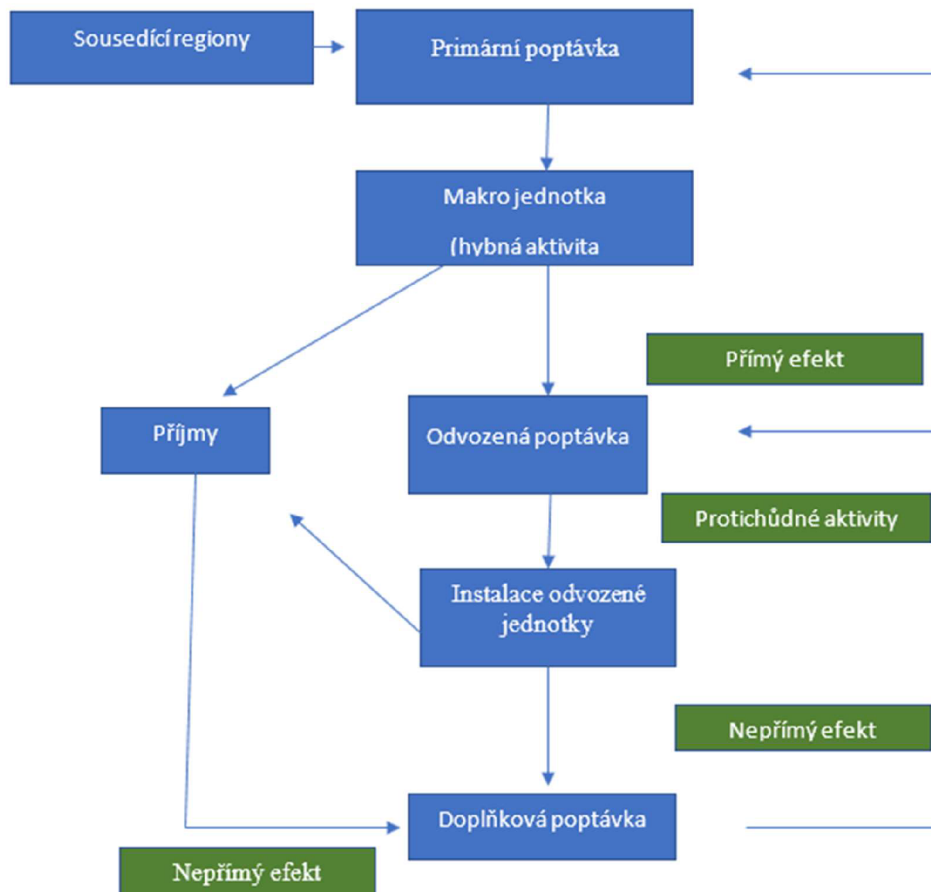
3.6.1 Teorie růstových pólů

V 50. letech 20. století vznikla jedna z nejznámějších teorií regionálního rozvoje: **teorie růstových pólů** (francouzsky La théorie des pôles de croissance). Jejím autorem byl francouzský ekonom **François Perroux** (1903–1987), který se zabýval otázkami růstu a řízení ekonomiky. Podle teorie růstových pólů se hospodářský růst neprojevuje všude najednou, ale pouze v pólech růstu, a to s různou intenzitou i konečnými efekty pro národní hospodářství pojímané jako celek. Tato teorie se stala jednou z nejznámějších teorií regionálního rozvoje a byla prakticky aplikována v mnoha vyspělých i rozvojových zemích. Především v době svého vzniku, tj. 50. a 60. léta 20. století, byla aplikována v praxi ve státech západní Evropy – Francii a Itálii.

Teorie růstových pólů vychází z kombinace dvou základních teoretických prvků. Prvním prvkem je **statická teorie vzájemné závislosti průmyslu**. Popisuje koncepty dominance, vzájemných vazeb, klíčová a vedoucí odvětví v průmyslu a na ně navazující rozvojové póly. Druhým prvkem je **dynamická Schumpeterova teorie rozvoje**, která je **založená na inovacích** jakožto zdroji ekonomické dynamiky. Akademický ekonom

a politolog Josef Alois Schumpeter (1883–1950) působil jako ministr financí Rakouska a byl prezidentem soukromé banky.

Obrázek 4 - Teorie růstových pólů

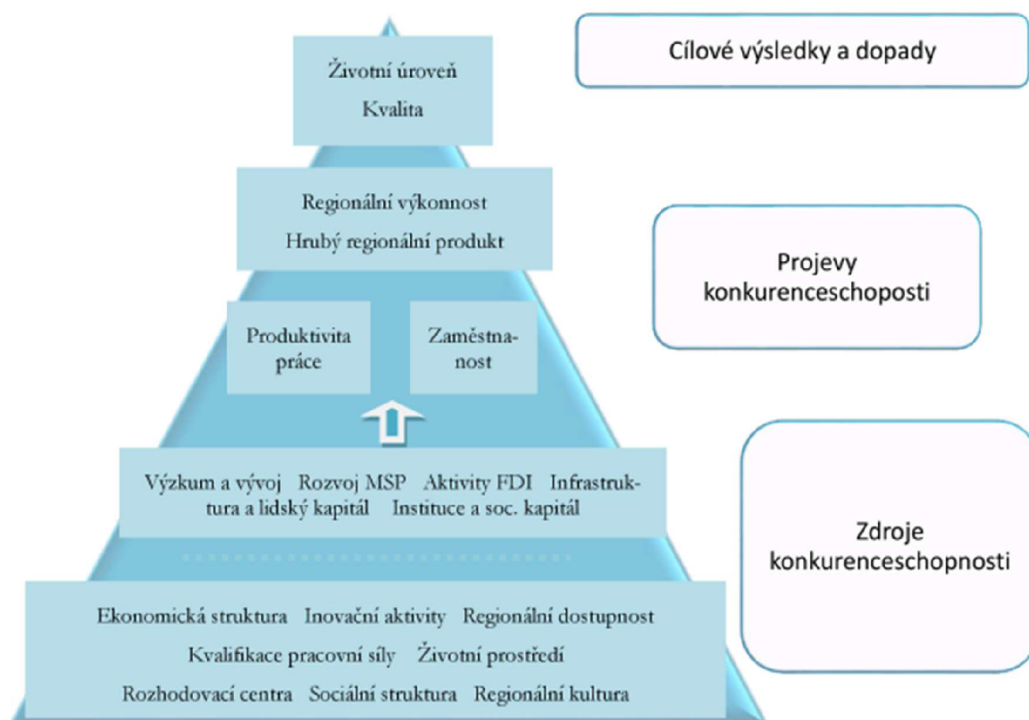

Zdroj: CAPRON Henri, dostupné z <https://www.slideserve.com/kesia/economie-regionale-et-urbaine>, vlastní překlad a zpracování

François Perroux pojímá póly růstu jako prostor velice abstraktně, jako sféru vlivu v ekonomice, a dává důraz na *hnací* a *hnaná* odvětví a intenzitu jejich vzájemných kontaktů. **Hnací odvětví** definoval jako rychle se rozvíjející odvětví, kde dominují inovující firmy, které svou činností vysílají silné rozvojové impulzy do svého okolí, čímž pobízejí a motivují firmy **hnaných odvětví**, proto i ty rostou rychleji než jiné srovnatelné firmy²⁸.

²⁸ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje, nástin, kritika, implikace*, s. 69.

Obrázek 5 - Pyramidový model konkurenceschopnosti regionu

Zdroj: GARDINER, B.; MARTIN, R.; TYLER, PETER. *Competitiveness, productivity and economic growth across the European regions.*²⁹

Perroux vnímal centrum jako **region s koncentrací aktivit**, které jsou dominantní (v zásadě se jednalo o region s koncentrací určitého typu průmyslu) a sledoval propojení mezi tímto dominantním (hnacím) sektorem a subdavateli, kteří byli lokalizováni na periferii. Tato teorie vede k závěru, že pokud růstové centrum dynamicky roste, roste i zázemí pólu a opačně. Perroux v oblasti regionální politiky navrhoval podporu těchto růstových center, která podle něho vedou k růstu celé národní ekonomiky³⁰.

Teorie růstových center se stala základem pro konkrétní opatření v rámci regionální politiky v několika západních zemích. Jako hnací odvětví bylo cíleno na automobilový průmysl, ocelářství a chemii. Lokalizace implementace nových závodů uvedených odvětví byla směřována do zaostávajících oblastí tak, aby byl iniciován rozvoj celého regionu

²⁹ MARTIN, B., R. TYLER a PETER. *Competitiveness, productivity and economic growth across European regions.*

³⁰ ČADIL, Jan. *Regionální ekonomie. Teorie a aplikace*, s. 62.

(nejdříve Británie, dále jižní Itálie, několik francouzských regionů a jiných rozvojových zemí)³¹.

3.6.2 Klastry

Současné období ve světové ekonomice je charakterizováno paradoxně důsledkem globalizace, ve které stále větší integrace národních a regionálních ekonomik do ekonomiky globální **zdůrazňuje význam lokálního kontextu pro konkurenceschopnost, inovace a růst**. Rostoucí globální ekonomická integrace sama vede ke zvýšení regionální a lokální specializace, protože právě klesající dopravní náklady a bariéry obchodu dovolují podnikům, aby se shlukovaly s podobnými podniky a těžily vzájemně z externích úspor z rozsahu a z kolektivní efektivity. Kooperace může firmám umožnit, aby získaly prospěch z různých forem tržních i netržních výměn, které jsou ve svém důsledku považovány za příčinu zvyšování lokálních endogenních inovací a růstu produktivity³².

Jedním z problémů českého podnikatelského prostředí je dlouhodobá izolace malých a středních firem. Tato skutečnost má vliv na vyvážený regionální rozvoj a udržitelné hospodářství zvláště venkovských regionů mimo hlavní město a velká regionální centra. Z tohoto důvodu se podpora z fondů EU zaměřuje mimo jiné na zakládání a rozvoj klastrů. **Klaster** je souborem regionálně propojených společností, firem, OSVČ a přidružených institucí a organizací, především terciárního vzdělávání (VŠ, VOŠ), které mají velký potenciál k upevnění a zvýšení konkurenceschopnosti v regionu.

Všeobecně se uznává význam klastrů pro dosahování konkurenceschopnosti. V moderní ekonomii klastry zaujímají mnohem komplexnější a integrálnější roli. Klastry vytvářejí důležitou multiorganizační formu s ústředním vlivem na konkurenci a s významnými charakteristikami tržní ekonomiky. Úloha klastrů v konkurenci nastoluje důležité implikace pro firmy, vládu a další instituce.

Podle definice OECD jsou klastry sítě vzájemně závislých firem, institucí produkujících znalosti, přemostujících institucí a zákazníků propojených do výrobního řetězce, který vytváří přidanou hodnotu. Koncept klastrů je považován za více než jenom síťovou spolupráci firem, jelikož postihuje veškeré formy sdílení a výměny znalostí. Klaster může zlepšit výsledky zapojených firem, zvýšit počet inovací, motivovat k zakládání nových

³¹ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje, nástin, kritika, implikace*, s. 71.

³² WOKOUN, René, Jan MALINOVSKÝ a Milan BLAŽEK. *Regionální rozvoj*, s. 287-288.

fírem, podporovat zvýšení exportu, přilákat nové investory, vytvořit významnou základnu v regionu a dlouhodobě podporovat nejen ekonomický rozvoj regionu.

Podporou regionálního rozvoje se zabývá státní nezisková organizace podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR **Czechinvest**, která hraje klíčovou úlohu v oblasti podpory podnikání a investic ve své komplexitě. Unikátní spojení regionálního, centrálního a mezinárodního působení zajišťuje integritu služeb a schopnost propojovat globální trendy s regionálními podmínkami v ČR³³.

Hlavním strůjcem současné popularity klastrů je americký expert na firemní strategii a marketing – harvardský profesor **Michael Porter** (*1947), který se dlouhodobě věnuje otázce konkurenčních výhod na úrovni národních ekonomik. Klastry jsou podle Portera hnací silou rozvoje na národní, regionální i místní úrovni. Pro jejich vznik je podmínkou dostatečný počet komplementárně specializovaných firem a institucí (vzdělávacích a výzkumných organizací), a různých typů agentur jako je Czech Invest, Czechtrade apod. Porterova teorie vychází z předpokladu, že mezi členy klastru dochází jak ke vzájemné spolupráci, tak i ke konkurenci. Porter **rozlišil dvě dimenze vztahů v rámci klastru. Horizontální** představuje **konkurenční vazby** mezi podniky produkujícími stejné výrobky či poskytující obdobné služby, na druhou stranu ty **vertikální** představují **kooperační vazby**, které se navzájem doplňují. Příkladem jsou vazby mezi subdodavateli v regionu. Pro dynamiku vývoje v regionu pak hraje důležitou roli intenzita a charakter výše uvedených vazeb v rámci klastru³⁴.

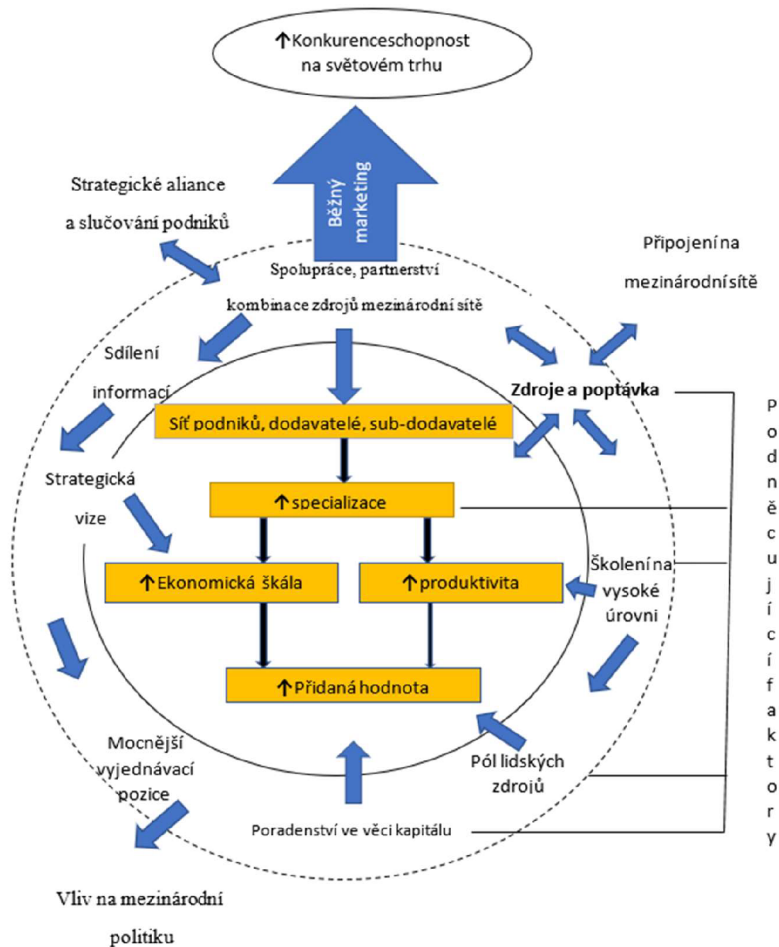
Podle Portera je synonymem konkurenceschopnosti státu či regionů produktivita, s jakou využívá své zdroje. Hlavní výzvou ekonomického rozvoje při zajištění prosperity je vytvořit podmínky pro rychlý a udržitelný růst produktivity. Produktivita je pro Portera funkcí působení tří faktorů – rámce politického, právního a makroekonomického, dále potom kvalita mikroekonomického podnikatelského prostředí, a nakonec též výkonnost firem a propracovanost jejich strategií. Výše uvedené faktory společně navzájem určují schopnost státu podporovat mezinárodně konkurenceschopné firmy a rostoucí prosperitu, a představují tzv. paradigma konkurenceschopnosti, jinak též determinanty produktivity a jejího růstu.

³³ Národní klastrová strategie 2005 - 2008. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/dokument6216.html>.

³⁴ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje, nástin, kritika, implikace*, s. 161.

Stabilní politické a právní veřejné instituce spolu se zdravým makroekonomickým rámcem, který charakterizují ukazatele jako nízká inflace, nízké a stabilní úrokové sazby a daňová politika příznivá pro úspory a investice, vytvářejí prostředí, ve kterém je možné utvářet konkurenceschopnost³⁵.

Obrázek 6 - Interakční směry dynamiky v klastru

Zdroj: CAPRON Henri, dostupné z <https://www.slideserve.com/kesia/economie-r-gionale-et-urbaine> *Economie régionale et urbaine*, vlastní zpracování a překlad

Základním ekonomickým efektem fungování klastrů je jejich **vliv na růst konkurenceschopnosti firem, regionů i států**, tj. jejich národního hospodářství. Konkurenceschopnost má však rozdílný význam pro firmu a úplně jiný v pojetí dimenze regionu či státu. Zatímco u firmy je to schopnost poskytovat výrobky a služby efektivněji

³⁵ WOKOUN, René, Jan MALINOVSKÝ a Milan BLAŽEK. *Regionální rozvoj*, s. 298.

než její významní soupeři, zejména na mezinárodních trzích, a hlavním ekonomickým měřítkem je samotná ziskovost ze zvýšení exportu, náklady a kvalita, u státu nebo regionu je hlavním cílem vytvářet a udržovat prostředí, které trvale podporuje konkurenceschopnost a tvorbu hodnot jeho firem, dosahování vyšší prosperity či vyšší životní úrovně obyvatel regionů a jejich dlouhodobý udržitelný rozvoj³⁶.

Konkurenceschopnost regionu lze pojímat jako jeho schopnost poskytnout co možná nejlepší podmínky pro existenci firem či jednotlivců, čímž tyto subjekty zvyšují zároveň svoji schopnosti prosadit se. Jednotlivé regiony mezi sebou poté soupeří s cílem získat pro svoje obyvatele co nejvyšší podporu na investice a využít co nejefektivněji vypisované dotační tituly z národních i evropských fondů. **Regionální konkurenceschopnost lze definovat jako významný faktor rozvoje regionů.** Regiony, města a obce spolu soutěží při vytváření, získávání, udržení a podpoře ekonomických subjektů. Tyto ekonomické subjekty v regionu stabilizují nebo vytvářejí nová pracovní místa i nové příležitosti, přičemž mají zásadní vliv na prosperitu, blahobyt a životní úroveň regionů a jeho obcí. Regionální konkurenceschopnost charakterizuje schopnost regionů generovat příjmy a stabilně držet úroveň zaměstnanosti v rámci národní a mezinárodní konkurence³⁷.

Podnikatelské prostředí můžeme popsat pomocí čtyř vzájemně provázaných oblastí, které Porter znázornil prostřednictvím tzv. „**modelu diamantu**“. Jsou jimi kvalita vstupních faktorů, kontext (souvislosti) strategie firem a jejich vzájemné soupeření, kvalita lokální poptávky a přítomnost příbuzných a podporujících odvětví³⁸.

Podle René Wokouna je bohatství ve skutečnosti vytvářeno firmami, zaměstnanci, trhy a dalšími návaznými institucemi, ve kterých dochází k soutěžení. Konkurenceschopnost v konečném důsledku závisí na zdokonalování mikroekonomických základů konkurence, tudíž produktivita je odvozena od kvality mikroekonomického podnikatelského prostředí firem a je funkcí vzájemně provázaných faktorů propojených v tzv. „modelu diamantu“³⁹.

³⁶ CAPRON, Henri. *Economie régionale et urbaine* [online].

³⁷ TOTH, Daniel. *Ekonomie a management sociálního rozvoje*, s. 17.

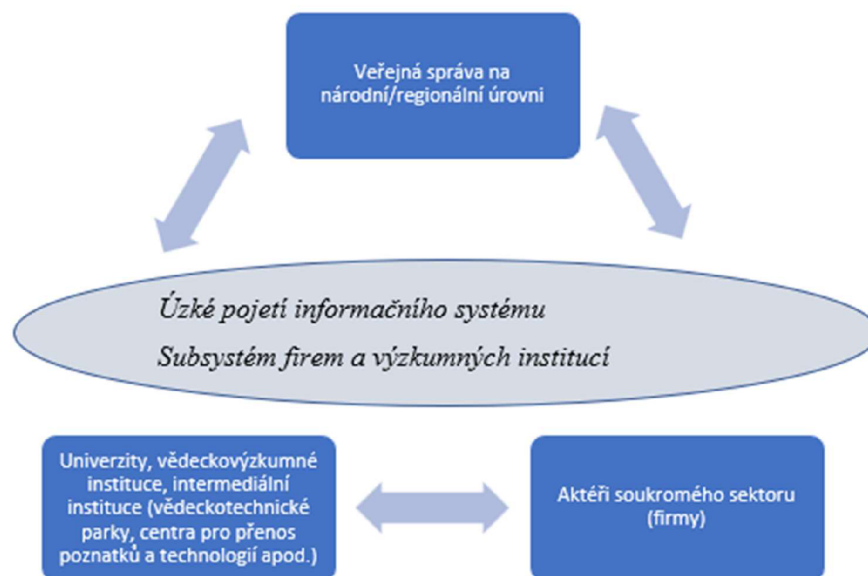
³⁸ PAVELKOVÁ, Drahomíra. *Klustry a jejich vliv na výkonnost firem*, s. 44.

³⁹ WOKOUN, René, Jan MALINOVSKÝ a Milan BLAŽEK. *Regionální rozvoj*, s. 299.

uvést investiční projekty v praxi, čímž podnítí konkurenci mezi místními konkurenty, a přitom nepřehlídí potřebu stoupající sofistikované zvyšující se poptávky zákazníků. Tento rámec dále potřebuje záruku faktorů zahrnující požadavky vstupu na trh, zaručenou vědeckou a technickou úroveň a kvalitu lidských zdrojů, zrovna tak jako garanci rizika kapitálových zdrojů ((Porter & Stern, 2001). V této době síťování a spolupráce začínají být vedoucím paradigmatem pro vysvětlení a pobídku regionálního rozvoje. Nyní musí regionální síťování stále více počítat s konkurencí kladenou jinými sítěmi v globálním měřítku⁴².

Regionální teorie „triple helix“ pro inovace a podnikání je založená na bázi interakcí univerzit – průmyslu – veřejné správy, která je klíčová pro ekonomický růst fungující na vědomostní bázi, dynamickém mechanismu a řízení regionálních inovací. Je to též univerzální přístup k udržování inovačního ekosystému a ekonomické udržitelnosti v regionu. Triple helix zaujímá své místo mezi interakcemi univerzit, průmyslu a vlády a interakcí příslušných rolí aktérů regionálního rozvoje v různých společenských vrstvách.

Obrázek 8 - Triple helix (trojitá šroubovice)

Zdroj: Cooke et al. 2006, vlastní zpracování

⁴² FARINHA, Luis. *Triangulation of the triple helix: a conceptual framework*.

Tento modelový proces může nastat, přestože vznikne situace, kdy relevantní aktéři budou prezentovat svou činnost v různých stupních či síle nebo se dokonce ocitnou v určitém nedostatku – vznikne dvojitý či dokonce jednoduchý spíše než trojitý helix. Za takových podmínek, zvláště v rozvojových zemích nebo v regionech s klesajícím průmyslem, další aktéři mohou vyplnit vzniklý deficit – politické strany, nové inovativní iniciativy a sociální hnutí vznikající neformálně z občanské společnosti⁴³.

Dynamická občanská společnost je základní podmínkou pro dosažení inovačních strategií, poskytování sociálních přínosů, místo pro živou sociální diskuzi a setkávání se, budování důvěry a vzájemné spolupráce. Znalosti a vědění jsou považovány za hlavní faktor růstu a bohatství každého národa, resp. regionu. Termín lidský kapitál přesněji vystihuje důležitost lidského faktoru pro růst bohatství země. Pojem lidský kapitál zavedl do ekonomie **Gary Becker**, známý jako teoretik veřejné volby a teorie preferencí. V souvislosti s těmito teoriemi začal prvně používat pojem „osobní kapitál“, „společenský (sociální) kapitál“ a další pojmy. **Lidský kapitál** lze definovat jako souhrn znalostí a dovedností člověka, které jsou vytvářeny školním vzděláváním, dalším vzděláním v průběhu života a praxí užitečnou při produkci zboží a služeb. Čím více vědomostí daný jedinec má (agregovaně společnost), tím větší bude potenciál využitelný pro ekonomický růst způsobený technologickým pokrokem. Dále je logickou podmínkou zajistit tvorbu takového lidského kapitálu, který odpovídá požadavkům daného trhu a bude tudíž plně využit k produkci výrobků, služeb a tvorbě kapitálu. Základní roli v tomto směru zaujímá flexibilita školství a vzdělávacího systému dané země⁴⁴.

Inovace a přeprogramování jednotlivých prvků do více produktivní kombinace získává širší význam pro stále více narůstající společnost založenou na bázi znalostí. Dříve vývoj nových produktů firem a inovace zahrnovaly též tvorbu organizačních schémat, která zlepšovala inovační procesy. Tím pádem byla do inovací, které se týkaly omezeně analýz zlepšování produktů, zapojena pouze malá skupina specializovaného průmyslu a akademiků⁴⁵.

⁴³ ETZKOWITZ, Henry. *The Triple Helix*.

⁴⁴ TOTH, Daniel. *Ekonomie a management sociálního rozvoje*, s. 37.

⁴⁵ ETZKOWITZ, Henry. *The Triple Helix*.

Pro fungování trojitě šroubovice a její proinovační roli je nezbytný vzájemný respekt mezi jednotlivými aktéry, uvědomění si vzájemné závislosti mezi sebou, resp. komplementarity v daném regionu, a dokonce i částečné překrývání rolí jednotlivých aktérů. Etkowith (2002) na základě svých zkušeností z USA i dalších zemí uvedl, že původně bilaterální vztahy mezi důležitými regionálními aktéry trojitě šroubovice se v řadě případů podařilo transformovat na trojstranné, a to zejména na regionální úrovni (viz obrázek 8). Poměrně dobře fungující spolupráce mezi jednotlivými aktéry trojitě šroubovice může být přitom jak výsledkem aktivity zdola (regionální aktéři), tak i shora (působením podpůrného mechanismu ze strany státu).

Model trojitě šroubovice jakožto nástroj tvorby politiky pro ekonomický růst a regionální rozvoj má i své kritiky. Etkowitzovu a Leydesdorffovu **modelu je vytýkáno**, že byl vyvinut v rozvinutých západních zemích, proto je shledán přesun vědomostí mezi univerzitou a průmyslem problematickým v rozvojových regionech či zemích. Dalšími nevýhodami může být zaměření a specializace univerzitních studentů a poradců, možná existence určitých bariér mezi akademickou a soukromou sférou, které mají velmi odlišné hodnotové žebříčky a jiná kritéria pro výběr pracovníků i hodnocení výsledků, což může vést k vzájemné nedůvěře až despektu. V České republice může být napětí zvyšováno soutěží o přerozdělování veřejných zdrojů na výzkum a inovace formou transferů či dotačních titulů. Dalším negativním aspektem je mobilita pracovníků mezi všemi třemi oblastmi – univerzitami, průmyslem a veřejným sektorem, kde na krajské, a hlavně národní úrovni, je mobilita v ČR více než problematická⁴⁶.

Model čtyř šroubovice přidává do rámce aktérů a interakcí mezi univerzitou, průmyslem a vládou čtvrtý prvek – **složku veřejnosti**, kterou tvoří občanská společnost a média. Tento rámec si klade za cíl překlenout propast mezi inovacemi a občanskou společností. Model je přístupem, který Evropská unie zamýšlela přijmout pro rozvoj konkurenceschopné znalostní společnosti. Čtyřnásobná šroubovice byla aplikována na projekty a rozvojové politiky podporované z fondů EU (např. EU-MACS, Open Innovation 2.0)

Model pěti šroubovice podporuje utváření příznivé situace mezi ekologií, znalostmi a inovacemi, které vytvářejí synergii mezi ekonomikou, společností a demokracií⁴⁷.

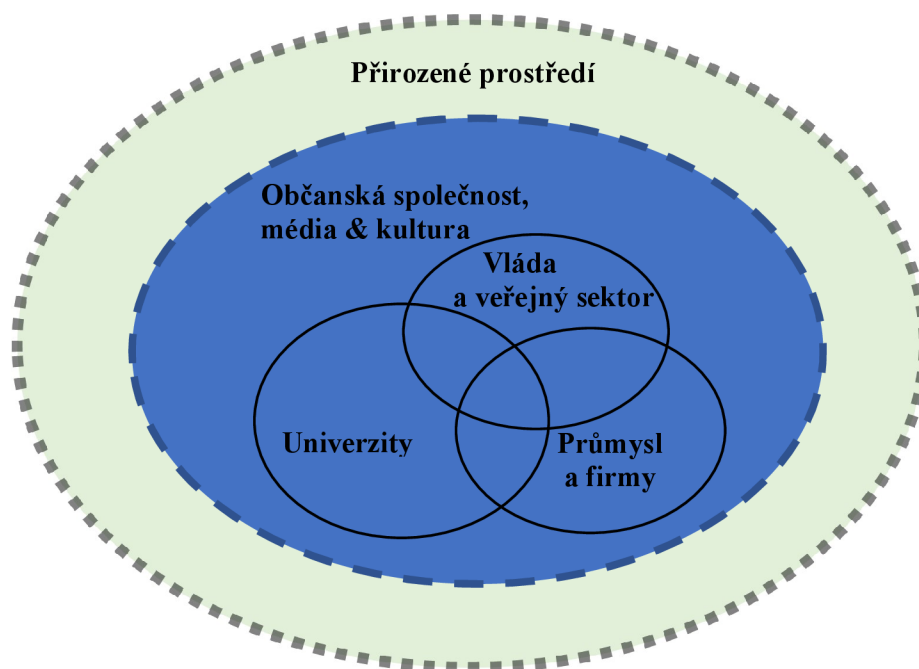
⁴⁶ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje, nástin, kritika, implikace*, s. 191-193.

⁴⁷ CARAYANNIS, Elias G. a David F.J. CAMPBELL. *Mode 3 Knowledge Production in Quadruple Helix Innovation System*, s. 1.

Tento model byl vyvinut **Eliasem G. Carayannisem** a **Davidem F. J. Campbell** v roce 2010. Ke dvěma předchozím modelům přidává jako **pátou hybnou sílu přirozené prostředí**. Nahlíží na přírodní prostředí společnosti a hospodářství jako na hnací sílu produkce znalostí a inovací, kterými definuje sociálně-ekologické příležitosti pro znalostní společnost a ekonomiku, např. inovace v oblasti řešení udržitelného rozvoje včetně změn klimatu.

Model čtyř a pěti šroubovice (The Quadruple and Quintuple Helix Innovation Systems Conceptual Framework) definuje základní postupy pro politiku a strategie, které ovlivňují vědomosti a inovace pro dlouhodobý udržitelný rozvoj ve vědomostní ekonomiku, znalostní společnost a demokracii. Tyto vlivy a postupy platí pro podnikatelskou sféru, firmy, ale také pro rozhodování aktérů veřejného sektoru a vlády. Dále tyto dva modely čtyř a pěti šroubovice přinášejí perspektivu do občanské společnosti⁴⁸.

Obrázek 9 - Model pěti šroubovice

Zdroj: *The quintuple helix model (based on Carayannis and Campbell, 2014, vlastní zpracování a překlad*

⁴⁸ DE OLIVEIRA MONTEIRO, Sara Paulina a Elias G. CARAYANNIS. *The Quadruple Innovation Helix Nexus*, s. 6.

4 Vlastní práce

Město Dvůr Králové nad Labem leží v Královéhradeckém kraji, který se rozprostírá na severovýchodě České republiky. Na jihu sousedí s krajem Pardubickým, na jihozápadě s krajem Středočeským, na západě s Libereckým krajem, a k 31. 12. 2021 zde žilo 542 480 obyvatel.

V regionu leží 448 obcí, z toho 48 měst, ve kterých žije přes 66 % obyvatel kraje. Královéhradecký kraj se dělí na pět okresů, z toho největším je Hradec Králové se 162 400 obyvateli. Dalšími okresy jsou: **Trutnov – 115 073 obyvatel**, Náchod – 107 973 obyvatel, Jičín – 78 713 obyvatel a Rychnov nad Kněžnou – 78 424 obyvatel.

Největším městem našeho kraje je Hradec Králové s rozlohou 105,96 km² (zároveň je i krajským městem a regionálním sídlem), nejmenší obcí jsou Valdice na Jičínsku rozkládající se na území velikém jen 0,89 km². Nejvýše položeným bodem je nejvyšší česká hora Sněžka, jejíž vrchol se nachází ve výšce 1 603 m n. m. Nejnižše položeným bodem je naopak hladina řeky Cidliny (202 m n. m.)⁴⁹.

Dvůr Králové nad Labem je městem s tradicí textilního průmyslu, má řadu historických, kulturních i uměleckých památek a je jedním z turistických center východních Čech. Polohou je město situováno v Královédvorské kotlině po obou březích horního toku řeky Labe. Ze severní strany město obklopuje les Království, z jižní strany Libotovský hřbet. Průměrná nadmořská výška je 371 m n. m. (270 – Labe v Žirči, 459 – Záleský vrch)⁵⁰.

4.1 Základní charakteristiky obce Dvůr Králové nad Labem

Obec Dvůr Králové nad Labem se nachází v okrese Trutnov – CZ0525, v Královéhradeckém kraji na severovýchodě České republiky nedaleko česko-polských hranic na území NUTS 2 – Severovýchod – CZ05. Královéhradecký kraj má svou rozlohou 4 759 km², což představuje 6 % rozlohy České republiky, a řadí se tedy na 9. místo mezi kraji. Obec Dvůr Králové nad Labem se z pohledu dosahu přeshraniční spolupráce nachází v euroregionu Glacensis. Obec se rozkládá na katastrálním území 3 584 ha. První písemná zmínka o obci je datována do roku 1270. Jedná se o obec s rozšířenou působností, jejíž správní obvody obce s rozšířenou působností jsou vymezeny vyhláškou ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb. s konkrétním výčtem obcí, které do ní spadají⁵¹.

⁴⁹ DATA KHK [online]. Dostupné z: <https://www.datakhk.cz/pages/zprava>.

⁵⁰ Městský úřad Dvůr Králové nad Labem [online]. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/>.

⁵¹ Regionální informační servis [online]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/>.

Ve městě jsou zastoupeny tři praktikující církve – Českobratrská církev evangelická, Církev českobratrská husitská a Římskokatolická církev. Mezi příspěvkové organizace zřizované městem patří 9 pracovišť mateřských škol, 5 základních škol a další školské organizace jako je Základní umělecká škola a Dům dětí a mládeže. Do kulturní oblasti spadá kulturní dům, městská knihovna a městské muzeum, dalšími organizacemi jsou pečovatelská služba a technické služby města. Organizacemi s majetkovou účastí města jsou Lesy města DKNL, s. r. o., a Městské vodovody a kanalizace DKNL, s. r. o.

Město Dvůr Králové nad Labem je členem několika sdružení zaměřených na spolupráci, například Královská věnná města, Svazek měst a obcí ČR, Svazek měst a obcí Podkrkonoší, Asociace turistických a informačních center ČR, Partnerství pro městskou mobilitu, Místní akční skupiny (MAS) Královédvorský. Zároveň má město zahraniční partnery, ať už v rámci Sdružení pro zahraniční spolupráci (francouzské Verneuil-en-Halatte a italské Piegario), nebo v rámci smlouvy o partnerství, kterou Dvůr Králové nad Labem uzavřel s polskou Kamennou Horou⁵².

Obrázek 10 - Obce s rozšířenou působností Královéhradecký kraj

Zdroj: <https://www.risy.cz/cs/krajске-ris/kralovehradecky-kraj/obce-s-rozsir-pusobnosti>

⁵² Městský úřad Dvůr Králové nad Labem [online]. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/>.

4.2 Demografie obce Dvora Králové nad Labem

Očekávané trendy demografického vývoje jsou pravidelně publikovány ČSÚ. Projekce je zpracována v tradičních třech variantách (nízké, střední a vysoké) komponentní metodou podle jednotek věku v jednoletém kroku. Střední varianta je považována jako nejpravděpodobnější, nicméně výsledky je třeba interpretovat spíše ve smyslu vymezení očekávaného vývoje danými krajními variantami. Cílem projekce je nastínit směr budoucího populačního vývoje a ukázat zejména na změny ve věkovém složení, které jsou neodvratitelné a které budou v případě České republiky velmi výrazné⁵³.

Ke konci roku 2021 měl Královéhradecký kraj celkem 542 583 obyvatel, což je 5,2 % celkového počtu obyvatel České republiky. Město Dvůr Králové nad Labem ležící v Královéhradeckém kraji mělo v roce 2022 dle ČSÚ 15 170 obyvatel, pro srovnání – bývalé okresní město Trutnov mělo dle údajů ČSÚ ve stejném roce dvakrát větší počet, tj. 29 825 obyvatel než sousedící obec Dvůr Králové nad Labem.

Tabulka 4 - Porovnání obcí KHK dle počtu obyvatel a věku 2021

Obec	Počet obyvatel	Změna počtu obyvatel	Průměrný věk	Změna
Trutnov	29 958	-2,5 %	43,6	+3,2
Dvůr Králové nad Labem	15 471	-4,4 %	45,0	+3,3
Vítězná	1 480	+16,2 %	41,1	+1,4
Nemojov	776	+34,2 %	39,9	-0,9
Třebihošť	447	+10,9 %	42,0	+1,0

Zdroj: vlastní zpracování, zdrojová data www.csu.cz

Krajské statistiky z roku 2021 udávají jako průměrný věk obyvatel Královéhradeckého kraje 43,6 let, v obci Dvůr Králové nad Labem je věk vyšší 45 let. V porovnání s okresním městem Trutnov ubyl počet obyvatel v roce 2021 ve Dvoře Králové nad Labem větším tempem – o 4,4 %. Zajímavý je v malých obcích ORP DKNL jako je Vítězná, Nemojov nebo Třebihošť vysoký přírůstek v řádech desítek procent. Zároveň je v těchto malých obcích výrazně nižší průměrný věk – kolem 40 let. Tento trend lze vysvětlit rozrůstající se výstavbou rodinných domů i rekonstrukcí bytových domů v těchto malých obcích, kam se s rodinami stěhují obyvatelé Dvora Králové nad Labem v aktivním věku, což vytváří nároky

⁵³ Český statistický úřad [online]. Dostupné z: zdroj: <https://www.czso.cz/documents>.

na infrastrukturu menších obcí, školská zařízení, obchody a služby v místě bydliště. Vysoké ceny nemovitostí a bytů v regionálním centru ORP nutí mladé rodiny hledat místo k bydlení a výstavbě v přilehlých menších obcích, odkud lze dojíždět na práci, zdravotní péči a školskými zařízeními pro děti na druhém stupni základního a vyššího vzdělání.

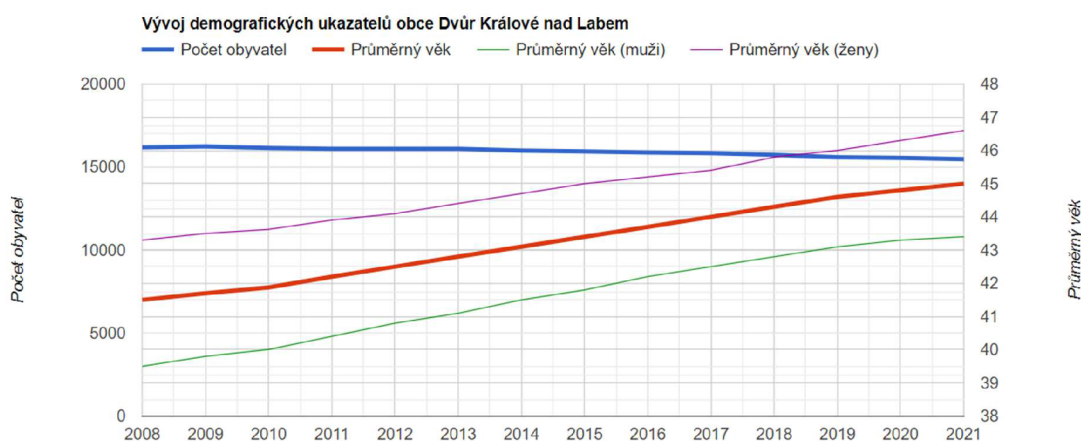
Tabulka 5 - Vývoj počtu obyvatel obce Dvora Králové nad Labem a průměrného věku

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Změna
Počet obyvatel	16 191	16 234	16 145	16 099	16 101	16 098	15 988	15 946	15 882	15 839	15 733	15 594	15 550	15 471	-4,0 %
Počet obyvatel (muži)	7 823	7 843	7 810	7 844	7 839	7 828	7 761	7 737	7 688	7 648	7 603	7 541	7 510	7 487	-4,0 %
Počet obyvatel (ženy)	8 368	8 391	8 335	8 255	8 262	8 270	8 227	8 209	8 194	8 191	8 130	8 053	8 040	7 984	-3,9 %
Průměrný věk	41,5	41,7	41,9	42,2	42,5	42,8	43,1	43,4	43,7	44,0	44,3	44,6	44,8	45,0	+3,3
Průměrný věk (muži)	39,5	39,8	40,0	40,4	40,8	41,1	41,5	41,8	42,2	42,5	42,8	43,1	43,3	43,4	+3,8
Průměrný věk (ženy)	43,3	43,5	43,6	43,9	44,1	44,4	44,7	45,0	45,2	45,4	45,8	46,0	46,3	46,6	+3,0

Zdroj: www.csu.cz

Oproti výše uvedenému trendu stěhování mladých rodin do menších obcí v blízkosti centra ORP DKNL, je ve statistikách toto město na čelním místě v demografickém ukazateli stárnutí obyvatelstva. Na níže uvedeném grafu je vyznačen dlouhodobě klesající počet obyvatel obce a naopak je zřetelný trvale rostoucí průměrný věk obyvatel obce. Z toho jasně vyplývá dlouhodobý negativní trend v klesajícím počtu obyvatel obce i jejich věkové struktuře směřující ke stárnutí obyvatel v ORP.

Graf 1 - Vývoj demografických ukazatelů obce Dvůr Králové nad Labem

Zdroj: www.csu.cz

V níže uvedeném porovnání byly analyzovány demografické ukazatele sousedního Libereckého kraje a Královéhradeckého kraje týkající se věkové struktury obyvatel obou krajů. Níže byly porovnány kraje Liberecký a Královéhradecký co do věkového složení obyvatelstva⁵⁴. Sledovány byly počty obyvatel v jednotlivých věkových skupinách 0–14 let, aktivní věk obyvatelstva 15–64 let a senioři ve věku 65+ let. Ve věkové kategorii dětí ve věku 0–14 let je procento z celkového počtu obyvatel kraje za rok 2021 shodně 16 %, v Královéhradeckém kraji je o 1 % méně obyvatel v aktivním věku, oproti tomu je počet seniorů v kraji o 1 % vyšší než v kraji Libereckém. Toto srovnání poukazuje na negativní trend stárnutí populace v Královéhradeckém kraji na úkor aktivního obyvatelstva.

Na základě níže zpracované aktuální statistiky věkové skladby obyvatelstva Královéhradeckého kraje v porovnání se sousedním Libereckým krajem je níže uvedena predikce vývoje věkové skladby obyvatelstva v Královéhradeckém kraji s výhledem do roku 2070. Z této predikce počtu obyvatel dle věkových skupin obyvatel kraje jasně vyplývá, že musíme počítat přibližně **v roce 2070 s nárůstem počtu seniorů 65+ let o celých 8 % v kraji, což je v číslech 24 761 osob starších 65 let.** Zároveň se v kraji sníží populace ve věkové skupině mezi 0–14 let o dvě procenta (tj. v číslech 19 960 dětí a dorostenců), zároveň poklesne o šest procent ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku od 15–64 let. Z této predikce věkové skladby obyvatel kraje dále vyplývá, že cca v roce 2070 ubude o dvě procenta dětí ve věku 0–14 let, o celých šest procent klesne počet obyvatel v aktivním věku 15–64 let, tj. že se sníží počet pracujících obyvatel o 53 033 osob, a naopak vzroste počet seniorů o 8 %, což znamená zvýšení nároků na sociální systém, počet lůžek v zařízení pro seniory, zdravotní péči, sociální péči a další doprovodné služby v regionu. Tento negativní trend ve věkové skladbě obyvatel je nutný brát na zřetel při plánování kapacit v sociální politice státu, regionální politice, ale i dlouhodobých strategických plánech obcí a veřejné správy obecně.

⁵⁴ *Královéhradecký kraj* [online]. Dostupné z: https://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/rozvoj-kraje/rozvoje-dokumenty/schvalene-koncepce/Analyticky_podklad_koncepce_zdravotnictvi_khk.pdf.

Tabulka 6 - Věková struktura obyvatelstva Královéhradeckého kraje 2021

Královéhradecký kraj 2021	Věková kategorie																				Celkem
	děti			ekonomicky aktivní obyvatelstvo										důchodový věk							
Věk / Pohlaví	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95+	
muži	14 242	13 980	15 488	13 550	13 149	15 071	17 260	17 580	20 913	23 498	18 618	17 368	15 423	17 075	15 332	10 402	5 189	2 583	863	116	267 700
ženy	13 415	13 431	14 561	12 808	12 087	13 879	15 754	16 321	19 307	22 374	17 877	17 125	15 865	19 407	19 297	14 699	8 772	5 091	2 342	471	274 883
Celkem	27 657	27 411	30 049	26 358	25 236	28 950	33 014	33 901	40 220	45 872	36 495	34 493	31 288	36 482	34 629	25 101	13 961	7 674	3 205	587	542 583
Věková kategorie	0-14 let			15 - 64 let										65+ let							
Celkem za kategorii	85 117			335 827										121 639							
Složení oby. dle věku v %	16%			62%										22%							

Zdroj: vlastní zpracování, zdrojová data ČSÚ

Tabulka 7 - Věková struktura obyvatelstva libereckého kraje 2021

Liberecký kraj 2021	Věková kategorie																				Celkem
	děti			ekonomicky aktivní obyvatelstvo										důchodový věk							
Věk / Pohlaví	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95+	
muži	11 632	11 960	12 804	10 886	10 601	12 473	14 294	14 920	17 672	19 775	14 924	13 758	11 709	12 767	12 462	7 542	3 650	1 608	520	73	216 030
ženy	11 215	11 191	12 404	10 380	9 969	11 252	13 399	13 653	16 392	18 615	14 340	13 692	12 193	14 837	15 637	10 781	6 220	3 519	1 494	357	221 540
Celkem	22 847	23 151	25 208	21 266	20 570	23 725	27 693	28 573	34 064	38 390	29 264	27 450	23 902	27 604	28 099	18 323	9 870	5 127	2 014	430	437 570
Věková kategorie	0-14 let			15 - 64 let										65+ let							
Celkem za kategorii	71 206			274 897										91 467							
Složení oby. dle věku v %	16%			63%										21%							

Zdroj: vlastní zpracování, zdrojová data ČSÚ

4.3 Změna věkové struktury obyvatelstva

Dle predikce demografií lze očekávat, že v budoucnu přírůstek obyvatel zajistí pouze zahraniční migrace, přirozenou měrou bude obyvatel ubývat. Na konci století by mohl být počet obyvatel o 13 až 42 % nižší než dnes. **Až třetina obyvatel bude ve věku 65 a více let.** Stárnutí populace nezabrání ani masivnější migrace a ani o něco vyšší úroveň plodnosti zakomponovaná do vysoké varianty projekce (1,61 dítěte na jednu ženu). Migrace může udržet počet obyvatel na současné výši, ovšem neodvrátí pokles podílu osob ve věku 15–64 let a nárůst podílu seniorů v populaci. Zmírnit celkové stárnutí populace by mohla pouze vysoká a stabilní plodnost. Její dosažení se však zdá při aktuálních podmínkách jako ne příliš realistické. Stárnutí populace je tak třeba brát jako neodvratitelný proces⁵⁵.

Tabulka 8 - Predikce počtu obyvatel dle věku HK do 2070

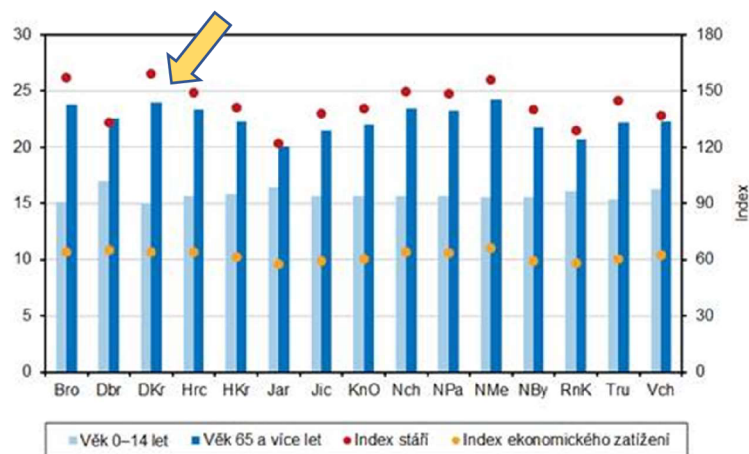
Predikce počtu obyvatel dle věku do roku 2070 Královéhradecký kraj			
Věková kategorie	0-14 let	15-64 let	65+ let
2020	86 123	343 510	121 170
2025	81 783	338 637	127 929
2030	77 482	332 548	132 425
2035	72 431	325 496	136 384
2040	70 507	309 563	145 588
2050	72 630	279 011	158 148
2060	69 315	265 584	158 157
2070	65 157	265 534	141 309
Rozdíl dle věk. kategorie 2070 a 2021	-19 960	-53 033	24 761
Složení obyv. dle věku v % 2070	14 %	56 %	30 %
Složení obyv. dle věku v % 2021	16 %	62 %	22 %
Procentní rozdíl 2070–2021	-2 %	-6 %	+8 %

Zdroj: vlastní zpracování dat z <https://www.datachk.cz/>

⁵⁵ Český statistický úřad [online]. Dostupné z: zdroj: <https://www.czso.cz/documents>.

Dle výše uvedených statistik Královéhradeckého kraje a dle celorepublikových predikcí se v následujících desetiletích také podstatně změní věková struktura populace, což ovlivní požadavky a potřeby obyvatel obcí a bude klást nároky na územní a strategické plánování obecních zastupitelstev v dlouhodobém horizontu. Změny ve věkovém složení jsou pro vývoj společnosti navíc mnohem významnější než pouhý početní růst či pokles počtu obyvatel. Spolu s očekávanými demografickými trendy plodnosti, úmrtnosti a migrace se počty osob v jednotlivých věkových skupinách budou měnit. Tyto nepravidelnosti dosavadního vývoje, resp. posouvání početně silných populačních ročníků do důchodového věku, očekávané další zlepšování úmrtnostních poměrů a úroveň plodnosti pod hranici prosté reprodukce, radikálně změní věkovou strukturu obyvatelstva České republiky směrem k rychlému a výraznému stárnutí. Ze současného stavu je zřejmé, že **největší změny se odehrají v kategorii seniorů**. V průběhu první poloviny 21. století se podle všech variant demografického vývoje **zastoupení 65 a víceletých osob zhruba zdvojnásobí z dnešní jedné šestiny na jednu třetinu**. Jejich počet by měl kulminovat na konci 50. let ve střední variantě na úrovni 3,2 mil. osob oproti současným 1,8 mil. I když bude v dalším období seniorů ubývat, na konci století by jich přesto mělo žít výrazně více než dnes. **Věková kategorie seniorů tak bude jedinou částí populace, která početně poroste**. Významně totiž ubude osob ve věku 15–64 let i dětí do 15 let. Podle střední varianty vývoje by měl podíl obyvatel ve věku 15–64 let klesnout ze 68,4 % na 55,3 %, podíl dětí ze 14,8 % na 12,2 %. Průměrný věk obyvatel ČR se tak zvýší ze 41,3 let na 50,0 let⁵⁶.

Graf 2 - Věková struktura obyvatel podle ORP v KHK k 26.3. 2021

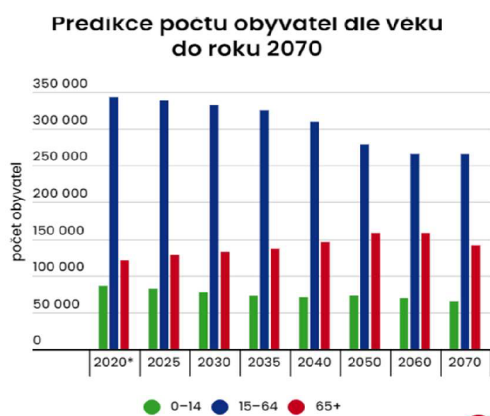
Zdroj: <https://www.czso.cz/csu/xh/scitani-2021-vekova-struktura-obyvatel-kralovehradeckeho-kraje>

⁵⁶ Český statistický úřad [online]. Dostupné z: zdroj: <https://www.czso.cz/documents>.

Rozdíl mezi Sčítáním lidu 2011 a 2021 ukazuje, že v kraji vzrostla dětská složka populace (o 5 550 osob, tj. o 7,0 %), **výrazně přibýlo osob v seniorském věku** (o 28 406, tj. o 30,9 %) a **došlo k poklesu osob ekonomicky aktivních** (o 41 698 osob, tj. o 11,1 %). Ze statistik okresů největší počet seniorů přibyl na 100 dětí v okrese Náchod a Trutnov (146,6, resp. 146,2 osob) a stejný trend byl u obou pohlaví. Index stáří žen se v těchto okresech dostal na hodnotu 174,4, resp. 172,7 osob, u mužů nabyly hodnoty nižší (shodně 120,6 osob). Věkovou strukturu a z ní vycházející indexy stáří a ekonomického zatížení ve správních obvodech ORP Královéhradeckého kraje přibližuje výše uvedený graf 2. **Největší rozdíl mezi seniorskou a dětskou populací, tj. nejvyšší hodnotu, nabyly index stáří ve správním obvodě Dvůr Králové nad Labem, Broumov a Nové Město nad Metují, kde na 100 dětí připadlo více než 150 seniorů.**

Na základě výše uvedených demografických ukazatelů a naznačenému budoucímu vývoji lze usuzovat, že mění se struktura věkového složení obyvatelstva **povede ke kontinuálnímu tlaku na zvyšování nákladů v sociální oblasti, bude nutné důsledně plánovat a klást důraz na efektivní sociální politiku státu, regionu, územně samosprávných celků, na oblasti sociální sféry, podpory zaměstnání v péči o seniory, vzdělávání a zaměstnanosti ve zdravotnictví, paliativní péči, fyzioterapii.** Společně s nároky na personální obsazení bude růst i poptávka po lůžkách, chráněném bydlení, paliativních lůžkách, rozšíření kapacit zdravotnických ambulantních pracovišť a lůžkové zdravotnické péči. Výše uvedené výdaje na sociální péči o seniory budou významnou položkou ve státních výdajích a přenesené v krajských rozpočtech v příštích desetiletích. Vzhledem ke komplexnosti a dlouhodobému horizontu možných řešení je nezbytné začít se strategickým plánováním v oblasti sociální politiky České republiky, potažmo regionální politiky.

Graf 3 - Predikce počtu o složení obyvatelstva KHK do roku 2070

Zdroj: www.dataportalchk.cz

4.4 Trh práce a zaměstnanost v regionu

Obecně platí, že Královéhradecký kraj patří k regionům s nižší mírou ekonomické aktivity obyvatelstva ve věku 15+ a dlouhodobě se pohybuje pod průměrem Česka a v korelaci se stárnutím obyvatel kraje (viz kapitola 4.2.) bude pravděpodobně tento trend přetrvávat. Podíl počtu zaměstnaných na počtu osob 15letých a starších v Královéhradeckém kraji je 9. nejvyšší ve srovnání s ostatními kraji ČR (za 3. čtvrtletí v roce 2020 byla míra ekonomické aktivity 58,5 %).

V únoru 2022 dle hodnoty obecné míry nezaměstnanosti – 2,9 % zaujímal Královéhradecký kraj 4. místo mezi kraji v České republice, z čehož podíl nezaměstnaných osob zůstává dlouhodobě pod celorepublikovým průměrem (3,5 %). Nižší podíl nezaměstnaných osob byl v lednu zaznamenán v Pardubickém kraji (2,6 %), hl. městě Praha (2,7 %) a Zlínském kraji (2,8 %). Od září 2022 můžeme pozorovat opětovný mírný nárůst počtu uchazečů o zaměstnání, a tedy i mírný růst podílu nezaměstnaných osob, který v prosinci 2022 dosahoval hodnoty 3,1 %, což odpovídalo zhruba 7. místu v porovnání s ostatními regiony ČR. Lépe na tom byl kraj Pardubický (2,9 %), Plzeňský (2,9 %), Zlínský (2,9 %), Jihočeský (3 %) a hlavní město Praha (3 %).

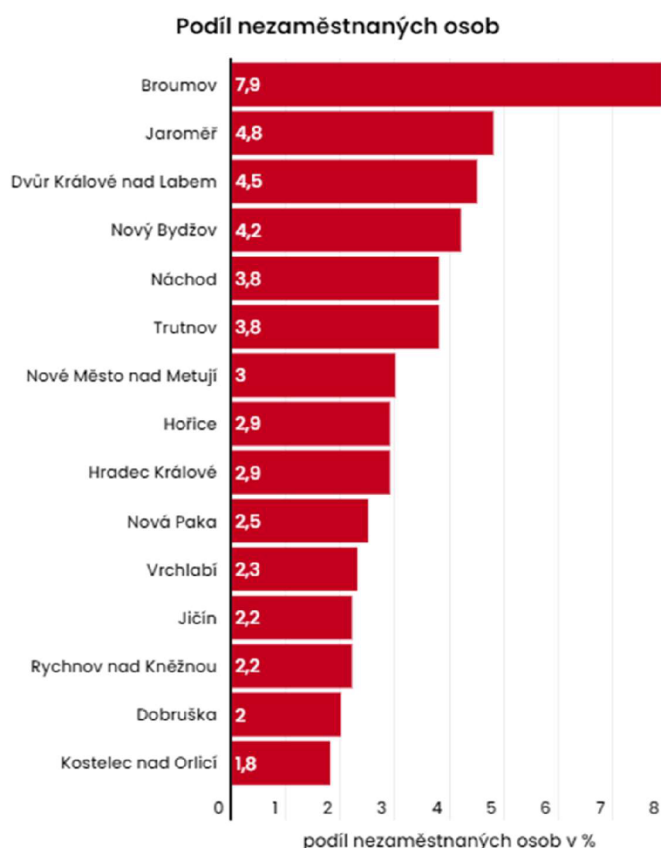
Tabulka 9 - Porovnání nezaměstnanosti ve vybraných územních celcích – prosinec 2022

Vybraný územní celek	Dvůr	Jičín	Trutnov
	Králové n. L.		
Podíl nezaměstnaných osob v %	3,6	1,6	3,2
Volná pracovní místa	454	514	480
Uchazeči o zaměstnání	630	347	870
Dosažitelní uchazeči o zaměstnání Ve věku 15–64 let	600	326	800
Změna podílu nezaměstnaných osob v p. b. oproti lednu 2021	-0,3	-0,4	-0,5

Zdroj: vlastní zpracování, data: CIRI HK, Zaměstnaný region, [https://ciri.hk.maps.arcgis.com/1](https://ciri.hk.maps.arcgis.com/)

Z výše uvedeného vzorového srovnání údajů z prosince 2022 vyplývá, že podíl nezaměstnaných ve Dvoře Králové nad Labem značně převyšuje ORP Jičín, průmyslovou oblast navázanou na automobilový průmysl. DKNL disponuje též nižší nabídkou pracovních míst oproti dvěma porovnávaným ORP a změna podílu nezaměstnaných osob (snížení počtu nezaměstnaných) byla nejméně výrazná ze všech tří porovnávaných ORP.

Obrázek 11 - Podíl nezaměstnaných v KHK k 31.1.2023

Zdroj: <https://www.datakhk.cz/pages/ekonomika>

Situace na trhu práce v Královéhradeckém kraji není na celém území totožná. V regionu jsou zřetelné výraznější územní disparity. Dlouhodobě je nejnižší míra nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou (1,9 % – třetí nejnižší v rámci celé ČR), a naopak nejvyšší v okrese Náchod (4,3 %). **V periferních územích na okrajích administrativních hranic některých ORP jsou obce, kde se podíl nezaměstnaných dlouhodobě pohybuje v rozmezí 6–9 %.** Jedná se o obce především ve správním obvodu ORP Broumov (zde je situace dlouhodobě nejhorší), Dvůr Králové nad Labem, Náchod nebo Trutnov, kde dochází ke kumulaci různých faktorů, které ovlivňují rozvoj území – dopravní dostupnost, struktura

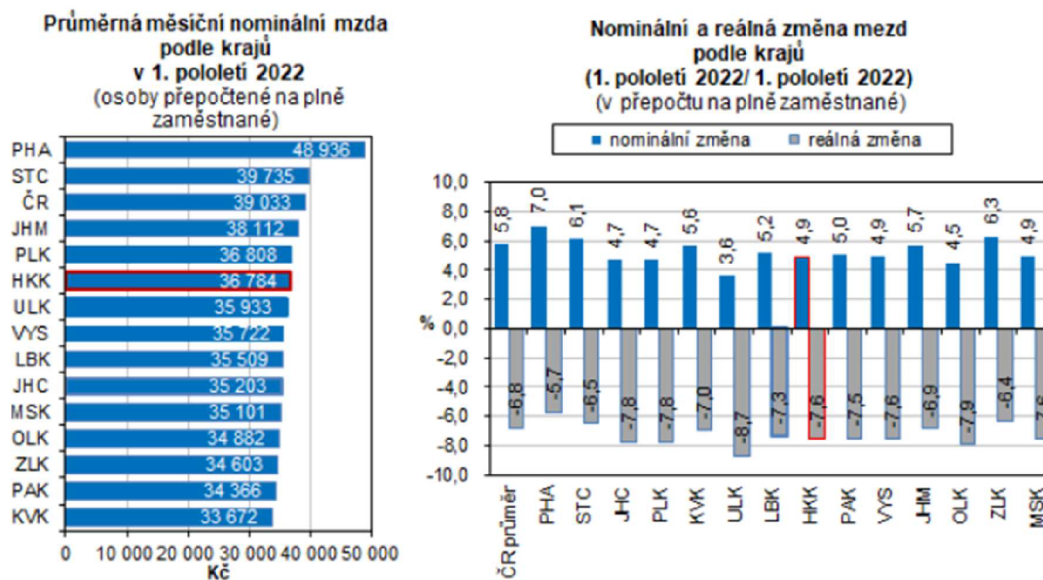
obyvatelstva, nabídka pracovních míst a další. Naopak s nulovou nezaměstnaností bylo v Královéhradeckém kraji v prosinci 2022 celkem 22 obcí⁵⁷.

V lokalitě obce DKNL a jeho okolí byla před hospodářskou krizí a válkou na Ukrajině permanentně velká poptávka po nových zaměstnancích v dělnických profesích a pracovních back office v průmyslu. Největšími zaměstnavateli ze soukromého ziskového sektoru jsou JUTA a.s. ve Dvoře Králové nad Labem a Karsit, s. r. o., sídlící v Jaroměři. Průměrná mzda v Královéhradeckém kraji byla dle ČSÚ v roce 2021 ve výši 35 336 Kč (viz obrázek 14).

Výše mzdy v ORP Dvůr Králové nad Labem určuje hlavně průmyslový závod JUTA a.s., který je největším zaměstnavatelem v regionu – zaměstnává přes 2 300 pracovníků v celkem 17 závodech po ČR i v zahraničí. V porovnání s výší mzdy ve veřejné správě je mzdová hladina pro administrativní pozice v soukromém sektoru v regionu vyšší.

Níže je uvedeno celorepublikové srovnání průměrné měsíční mzdy podle krajů ČR, kde Královéhradecký kraj v 1. pololetí 2022 vykazuje průměrnou měsíční mzdu 36 784 Kč, čímž se řadí celorepublikově na šesté místo. Jak lze porovnat s předchozími aktuálními údaji i začátkem roku 2023, je průměrná měsíční mzda na Královédvorskú pod celorepublikovým průměrem i pod průměrem Královéhradeckého kraje.

Graf 4 - Průměrná měsíční mzda v ČR podle krajů v roce 2022

Zdroj: <https://www.czso.cz/csu/xh/prumerna-mzda-v-kralovehradeckem-kraji>

⁵⁷ Královéhradecký kraj [online]. Dostupné z: https://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/rozvoj-kraje/rozvojove-dokumenty/schvalene-koncepce/Analyticky_podklad_koncepce_zdravotnictvi_khk.pdf.

V důsledku ekonomické krize a vysokých cen energií ztrácejí tradiční výrobci v regionu svoji konkurenceschopnost na trhu s průmyslovými, zemědělskými textiliemi a geo foliemi, čímž v regionu klesá počet volných pracovních míst. Tradiční velký zaměstnavatel JUTA a.s. začíná propouštět ve všech svých závodech na území ČR, v podobné situaci je i firma Karsit, s. r.o., která dodává komponenty pro automobilový průmysl.

V obci Dvůr Králové nad Labem podniká celkem 6 690 ekonomických subjektů. Nejvyšší počet podnikatelských subjektů (přes 35 % celkového počtu podnikatelských subjektů) jsou živnostníci, kteří nemají další zaměstnance. Významný je i počet malých podniků, které zaměstnávají mezi jedním až pěti zaměstnanci. V ORP DKNL je pouze 11 podniků, jejichž velikost je 100 a více zaměstnanců. To potvrzuje výše uvedenou závislost na malém počtu velkých zaměstnavatelů v regionu, nižší úroveň mzdy a momentální pokles nabídky volných pracovních míst.

Tabulka 10 - Ekonomické subjekty se sídlem na území obce, velikost podniku rok 2020

Území Královéhradecký kraj - obce	Počet obyvatel obce 2022	Celkem ekonomických subjektů						neuvedeno
			Bez zaměstnanců	1-5	6-19	20-99	100 a více	
Dvůr Králové n. L.	15 170	6 690	2 384	376	112	61	11	3 746
% z celkového počtu		44,1 %	35,64 %	5,6 %	1,6 %	0,91 %	0,16 %	
Jičín	15 871	20 300	7 114	1 080	353	170	42	11 541
% z celkového počtu			35 %	5,3 %	1,74 %	0,83 %	0,21 %	
Trutnov	29 430	29 912	10 303	1 727	505	247	49	17 081
% z celkového počtu			34,44 %	5,77 %	1,69 %	0,82 %	0,16 %	

Zdroj: vlastní zpracování, data: www.csu.cz

Nabídka pracovních míst sice stále převyšuje poptávku ze strany zájemců o zaměstnání, ale v období pandemie se tento rozdíl mírně snížil a v současné době se opět počet volných pracovních míst vyrovnává s počtem dosažitelných uchazečů o zaměstnání. Nejvíce volných míst je stále nabízeno v technických oborech. Dle dostupných údajů mají zaměstnavatelé zájem především o pomocné pracovníky v oblasti těžby, stavebnictví, výroby a dopravy, řemeslníky a kvalifikované pracovníky na stavbách, opraváře, pracovníky ve strojírenství, obsluhy strojů,

zařízení a montéry. Zvýšený zájem je také o pracovníky ve službách – všeobecné administrativní pracovníky, pracovníky v oblasti prodeje, pracovníky v oblasti sociálních a zdravotních služeb, řidiče, obsluhu pojízdných zařízení nebo uklízeče a pracovníky v oblasti ochrany a ostrahy. Nabídka pracovních míst v průběhu roku 2022 mírně převyšovala poptávku ze strany uchazečů o zaměstnání (0,7–0,9 uchazeče na 1 volné pracovní místo). **Na konci roku 2022 připadal na 1 volné pracovní místo 1 uchazeč⁵⁸.**

Na základě výše uvedených ukazatelů SRR21+ charakterizujících zejména trh práce, hospodářskou úroveň, strukturu a úroveň příjmů obcí a obyvatel, index stáří, se **řadí obec Dvůr Králové nad Labem společně s Broumovem mezi hospodářsky a sociálně ohrožená území ČR.**

4.5 Analýza dotačních titulů obce za období 2020–2023

Politika soudržnosti Evropské unie (dále jen EU) tvoří jeden ze základních pilířů fungování Evropské unie. Její smysl **spočívá v podpoře projektů pomáhajících vyrovnávat rozdíly ve vyspělosti regionů, zvyšování jejich konkurenceschopnosti a zlepšování kvality života všech občanů**, čímž přímo ovlivňuje kvalitu života a rozvoj obce. Jedním z hlavních cílů Evropské unie je **zvyšování životní úrovně obyvatel EU**. Prostřednictvím podpory z evropského rozpočtu může Česká republika získat prostředky pro svůj další rozvoj. Garantem pro rozdělování finanční podpory z fondů EU a její řádné čerpání je v České republice Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, kde obce mohou žádat u poskytovatele dotace peněžní prostředky na financování svých aktivit ať investičního či neinvestičního charakteru.

Finanční podpora slouží především **k podpoře hospodářského růstu a snižování sociálních, ekonomických a environmentálních nerovností** mezi státy a regiony (přeneseně v obcích). Tzv. politika soudržnosti tvoří jeden z hlavních investičních nástrojů Evropské unie již více jak 20 let. **Tento finanční nástroj slouží k podpoře regionů**, je důležitým finančním zdrojem pro rozvoj obce, přeneseně ORP a celého regionu Královédvorská. Z fondů EU proudí finanční podpora do členských států Evropské unie, kde v Operačních programech čerpá obec Dvůr Králové nad Labem finanční prostředky na oblasti jako je doprava, školství, technologie a inovace, věda, ochrana životního prostředí, obnovitelné zdroje energie, zaměstnanost, technologie a oběhové hospodářství, komunitní činnost a další. Pro obec Dvůr Králové nad

⁵⁸ Královéhradecký kraj. Dostupné z: <https://www.zamestnanyregion.cz/cs/aktualni-situace-na-trhu-prace>.

Labem představují fondy EU výraznou pomoc a podporu při rozvoji obce ve výše zmiňovaných oblastech.

Obec s rozšířenou působností Dvůr Králové nad Labem v rámci svého úřadu zaměstnává na plný pracovní úvazek na Odboru rozvoje, investic a majetku města dva dotační referenty, jejichž náplní práce je dotační agenda. V popisu práce mají aktivní vyhledávání, monitoring a zpracování dotačních titulů na investičních projektech města a dotační management během následné realizace včetně součinnosti s účetními a realizátory investiční akce. Níže uvedená analýza podkladů čerpání dotačních titulů z různých operačních programů z krajských dotací, ministerských i programů EU, se týká probíhajících neukončených investičních akcí města za období 2020–2023, zamítnutých dotačních titulů, projektů v udržitelnosti a popisuje samotný proces dotačního managementu obce.

Tabulka 11 - Poskytovatelé dotací aktuálně čerpaných DKNL za období 2020–2023

PODLE POSKYTOVATELE	2023	2022	2021	2020	CELKEM
Krajského úřadu Královehradeckého kraje - dotační portál	0,00 Kč	0,00 Kč	6 924 540,00 Kč	70 000,00 Kč	6 994 540,00 Kč
Ministerstvo práce a sociálních věcí	0,00 Kč	0,00 Kč	5 322 066,25 Kč	0,00 Kč	5 322 066,25 Kč
Fondy EU - Operační program životní prostředí	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	2 645 302,00 Kč	2 645 302,00 Kč
Národní plán obnovy - Státní fond životního prostředí	0,00 Kč	6 397 424,55 Kč	41 640 971,85 Kč	0,00 Kč	48 038 396,40 Kč
IROP 2021-2027 - Fondy EU MMR	23 482 746,16 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	0,00 Kč	23 482 746,16 Kč
CELKEM	23 484 769,16 Kč	6 397 424,55 Kč	53 887 578,10 Kč	2 715 302,00 Kč	86 483 050,81 Kč

Zdroj: vlastní zpracování z podkladů MÚ Dvůr Králové nad Labem

4.5.1 Krajské dotace

Z výše uvedeného přehledu řazeného podle poskytovatele dotačního titulu vyplývá, že **krajské dotace** vypisované každým rokem Královehradeckým krajem jsou čerpány pravidelně po menších částkách každý rok. Dotační tituly jsou v nižších řádech desetitisíců až statisíců korun, ale ve své podstatě jsou nižším pravidelným a stabilním prostředkem pro obec k dofinancování projektů menšího rozměru, např. opravy kulturních památek (kaple, náhrobky, historické fasády apod.), podpora dobrovolných hasičských sborů (příspěvky na činnost

a vybavení, oprava požární zbrojnice apod.). Krajské dotace zároveň podporují menšími částkami cestovní ruch, cyklistiku (budování cyklostezek a jejich infrastruktury), sport a komunitní akce v regionu. Ve svém objemu představují důležitý a pravidelný příjem pro obec, bývají vyhlašovány jedenkrát do roka a při plánování možného čerpání dotačních titulů v rámci investičních akcí se dá počítat s jejich každoročním opakováním ze strany Královéhradeckého kraje. Udržitelnost projektů u mnoha typů krajských výzev není, realizace bývá zkrácena na 1–2 roky, zprávy o udržitelnosti jsou vyžadovány jen u větších projektů. Jak ukazuje níže uvedený přehled čerpaných krajských dotací, tvoří jejich objem za období 2021–2023 (neukončený kalendářní rok) přes 18 mil. Kč, výše podpory ze strany kraje se v průměru pohybuje v závislosti na dotačním titulu okolo 50 %. Krajské dotace jsou z pohledu dotačního managementu méně administrativně náročné, v rámci agendy dotačních referentů není dotační management u krajských dotací outsourcován (management prováděný externí agenturou) a zůstává plně v kompetenci a náplni práce dotačních referentů obce. Krajské dotace níže čerpané obcí jsou poskytovány ex-ante (tj. formou zálohových plateb).

Obrázek 12 - Dotace poskytnuté KÚ KHK za období 2021–2023

Rok podání žádosti	Název programu	Dotační titul	Výše schválené dotace	Investiční výdaje	Neinvestiční výdaje	Požadovaná dotace	Celkové vlastní výdaje účelů = společenství MěÚ	Procento dotace z celkových výdajů projektu
2021	22RRDU2-0001	LABSKÁ STEZKA (Cyklotrasa č. 2)	4 000 000,00 Kč	21 834 519,00 Kč	0,00 Kč	4 000 000,00 Kč	17 834 519,00 Kč	18,32%
2021	22KPGU2-0026	Lapidárium Dvůr Králové nad Labem	135 000,00 Kč	275 759,00 Kč	275 759,00 Kč	135 000,00 Kč	140 759,00 Kč	48,96%
2023	22RRDU2 Rozvoj a budování cyklotras a cyklostezek v Královéhradeckém kraji	Cyklotmář Hartský potok	350 000,00 Kč	826 672,00 Kč	0,00 Kč	350 000,00 Kč	476 672,00 Kč	42,34%
CELKEM - dotační portál Královéhradeckého kraje			4 485 000,00 Kč	22 936 950,00 Kč	275 759,00 Kč	4 485 000,00 Kč	18 451 950,00 Kč	
			Výdaje investiční a neinvestiční	23 212 709,00 Kč				

Zdroj: vlastní zpracování z podkladů MÚ Dvůr Králové nad Labem

4.5.2 Operační programy EU a Národní plán obnovy

Větší investiční akce jsou podporovány prostředky z Operačních programů z fondů EU a Národního plánu obnovy. Vzhledem k tomu, že se jedná o obec, prostředky jsou investovány do infrastruktury, do oblasti životního prostředí (kanalizace, stavba čistírny odpadních, sanační práce apod.) a v rámci Státního fondu životního prostředí jsou prostředky a investiční akce města směřovány do obnovitelných zdrojů, využití obnovitelných zdrojů energie OZE (instalace fotovoltaiky na veřejných budovách a plochách ve vlastnictví obce,

výměnu tepelných zdrojů energie). Vzhledem k energetické krizi a nedostatku zemního plynu v ČR Ministerstvo pro místní rozvoj ČR nově již nevyhlašuje dotace na výměnu tepelných zdrojů na plyn, tzn. plynové kotle. Vytápění plynem již není finančně podpořeno, směřuje se k podpoře hledání náhradních zdrojů energie, a to především maximální využití obnovitelných zdrojů energie. V obci se proto uvažuje o rekonstrukci malé vodní elektrárny, finanční prostředky města jsou alokovány do nových technologií v gastro provozovnách (školní jídelny), rekonstrukce, zateplení, výměny oken a tepelných zdrojů ve veřejných budovách typu školy, školní jídelny, administrativní budovy městského úřadu, zateplení a fotovoltaiky na budově Městských vodovodů a kanalizací s. r. o., bytových domech a dalších vytipovaných objektech ve vlastnictví města a příspěvkových organizacích zřizovaných nebo vlastněných městem.

V níže uvedeném přehledu jsou vyčísleny alokace zdrojů podle poskytovatele za období 2020–2023, uvedeny jsou i **zamítnuté žádosti o dotace**. U nich se jedná v sumě o 4,4 mil. Kč, kdy Ministerstvo financí ČR zamítlo celkem 3 žádosti o podporu pro Jednotky sboru dobrovolných hasičů na jejich vybavení a školení, další větší zamítnutou žádostí o podporu byla žádost o podporu investice do zasilování stavebních pozemků pro rodinné domy.

Další oblastí jsou projekty, u kterých již byla **ukončena samotná realizace projektu a nyní běží převážně pětiletá doba udržitelnosti**, kdy každý rok je sepsána ve stanové lhůtě zpráva o udržitelnosti (závazek pro žadatele je uveden ve Smlouvě s poskytovatelem dotace). Zde byl naopak Krajským úřadem podpořen jeden projekt JSDH (malá vodní nádrž v Městské části Žireč pro potřeby dobrovolných hasičů) a jeden projekt na obnovu barokní kaple ve stejné městské části. Z Národního plánu obnovy přes Státní fond životního prostředí (dále SFŽP) byla podpořena výsadba aleje s 80 ovocnými stromy v městské části Verdek v rámci komunitního sázení (v případě této dotace není povinnost zasilání zpráv o udržitelnosti, pouze výsadba podléhá 10leté možné kontrole ze strany poskytovatele). Posledním projektem v udržitelnosti byl projekt v gesci městské policie, kdy byla proti krádeži značena jízdní kola občanů, projekt byl podpořen MF ČR necelými 20 tis. Kč.

Poslední oblastí jsou **projekty aktuálně probíhající**, kde Krajský úřad HK podpořil částkou přibližně 4,5 mil. Kč dostavbu Labské cyklostezky (mostku na cyklostezce u Kuksu), opět přispěl na obnovu menší sakrální stavby. Dále byla podána žádost na stavbu cyklo trailu (hodnota dotace 350 tis. Kč) v areálu lesa vlastněného městem, jakožto další možnosti sportovního vyžití ve městě – aktuálně čekáme na vyjádření krajského úřadu. Z Národního plánu obnovy ze SFŽP aktuálně město dokončuje realizaci kanalizace a stavby ČOV (čističky odpadních vod) za více jak 60 mil. Kč v městské části Žireč. Nová ČOV bude postupně sloužit

celému městu a v budoucnu budou napojovány další městské části. MMR ČR z Evropského sociálního fondu v Operačním programu zaměstnanost podpořilo město v projektu dlouhodobého koordinovaného rozvoje města částkou 5,3 mil. Kč – z projektu byly hrazeny elektronické úřední desky, manuál jednotné identity, „rozklikávací rozpočet“ (elektronická podoba rozpočtu zveřejněná na webu města), mobilní aplikace a kurzy měkkých dovedností pro zaměstnance městského úřadu. Jako poslední byla podána žádost v rámci Integrovaného operačního programu 2021–2027 na dostavbu cyklostezky v úseku Stanovice–Žireč. Podaná dotace se pohybuje okolo 23,5 mil. Kč, v současné době je poskytovatelem posuzována formální správnost podané žádosti.

Tabulka 12 - Přehled poskytovatelů dotací za období 2020–2023

Stav dotace	Název poskytovatele dotace	Název či náplň programu	Oblast podpory	Výše neschválené dotace	Celkem
Zamítnuté dotace	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR	Program technická infrastruktura	Zainvestování pozemků technickou infrastrukturou	1 350 000,00 Kč	4 341 000,00 Kč
	Ministerstvo financí ČR	Podpora JSDH obcí	Jednotné sbory dobrovolných hasičů-příprava a vybavení	2 991 000,00 Kč	
Projekty s ukončenou realizací v udržitelnosti	Krajský úřadu Královohradeckého kraje	Podpora JSDH obcí, obnova památek, dětské hřiště	Malá vodní nádrž pro hasiče, dětské hřiště a obnova kulturní památky-kaple	2 859 540,00 Kč	3 119 643,50 Kč
	Národní plán obnovy - SFŽP	Životní prostředí	Výsadba ovocných stromů	240 518,50 Kč	
	Ministerstvo financí ČR	Forenzní značení jízdních kol	Ochrana jízdních kol občanů před krádeží - realizovala městské policie	19 585,00 Kč	
Aktuální realizované projekty	Krajský úřadu Královohradeckého kraje	Cyklistika, obnova památek	Dostavby cyklostezky, obnova kulturních památek, cyklo traily	4 485 000,00 Kč	98 588 489,36 Kč
	Národní plán obnovy - SFŽP	Operační program Životní prostředí	Kanalizace, vrt vodní, energetické úspory na veřejných budovách	65 298 676,95 Kč	
	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR - Evropský sociální fond	Operační program zaměstnanost	podpora dlouhodobého koordinovaného rozvoje města a samosprávy	5 322 066,25 Kč	
	Ministerstvo pro místní rozvoj - ERDF	IROP 2021 - 2027	Cyklostezka	23 482 746,16 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování z podkladů MÚ Dvůr Králové nad Labem

4.6 Postup při podání dotační žádosti a její hodnocení

Postup při podání žádosti o dotaci má určitou posloupnost. Ve většině dotací je chronologicky postupováno níže popsaným způsobem, který se liší dle podmínek výzvy vyhlášené poskytovatelem. Výzva je uveřejněna včetně podmínek, termínu vyhlášení (od kdy do kdy lze žádost a jakou formou podat), uvedeny jsou přílohy, vydána bývá i příručka a metodický pokyn. Tyto dva poslední dokumenty mohou být společné pro určitý typ výzev,

např. Operační program životní prostředí (OP ŽP) vydává jednu příručku uživatele pro všechny výzvy pro programové období 2021–2027, jednotlivá specifika každé vyhlášené výzvy jsou uvedena v textu výzvy či v přílohách.

4.6.1 Hodnocení přijatelnosti a formálních náležitostí žádosti o dotaci

Žádost o podporu je nejdříve posuzována ze strany poskytovatele z hlediska splnění formálních náležitostí a kritérií přijatelnosti, jejichž cílem je **hodnocení přijatelnosti a formálních náležitostí a příslušných kritérií**, což je posouzení základních taxativních věcných požadavků kladených na projekt v dané výzvě, zhodnotitelnosti žádosti o podporu a naplnění povinných administrativních požadavků. Hodnocení přijatelnosti a formálních náležitostí se provádí v jednom kroku. Kritéria pro kontrolu formálních náležitostí a přijatelnosti mají formu vylučovacích kritérií v podobě: splněno/nesplněno/nehodnoceno. Každý poskytovatel má právo na vydání vlastních podmínek a kritérií hodnocení.

U kritérií pro kontrolu formálních náležitostí a přijatelnosti se určuje, jedná-li se o napravitelné či nenapravitelné kritérium. V případě nesplnění jednoho či více kritérií při kontrole formálních náležitostí a přijatelnosti, je obec vyzvána k doplnění (nikoliv k dopracování) žádosti o podporu přes dotační portál (např. MS2014+, ISKP), a to ve stanovené lhůtě od data doručení. Po doplnění požadovaných informací ze strany obce hodnotitel opětovně ověří přijatelnost a formální náležitosti. Pokud obec ve stanovené lhůtě nekoná, tj. nepředá žádné doplnění, vydá hodnotitel negativní závazné stanovisko.

4.6.2 Vydání negativního stanoviska k žádosti o dotaci

V případě nesplnění jednoho nenapravitelného kritéria či opětovného nesplnění napravitelného kritéria přijatelnosti a formálních náležitostí musí být žádost o podporu vyloučena z dalšího procesu hodnocení (tj. nejsou dále kontrolovány formální náležitosti a přijatelnost ani provedeno věcné hodnocení). V takovém **případě hodnotitel vydá negativní závazné stanovisko**. Zamítnutím plné žádosti o podporu je s konečnou platností žadateli znemožněno další hodnocení projektu.

Bohužel i v případě, že obec předloží kompletní žádost o dotaci, je vyhodnocena jako úplná a splnila všechny podmínky a prošla formálním i věcným hodnocením (bodováním), může se stát, že alokace určená na danou výzvu byla již vyčerpána a projekt je zamítnut nebo zařazen do tzv. zásobníku. Ze zásobníku může být dotace později při navýšení alokace schválena a obci jsou přiděleny finanční prostředky. Je také obvyklá praxe, že jsou vyhlášovány

nové výzvy poskytovatelem dotace (např. SFŽP) pro nové programové období, které obsahem odpovídá předešlé výzvě a přednostně jsou schváleny projekty uložené v zásobníku zamítnutých vyhovujících žádostí o dotační titul. Momentálně má obec Dvůr Králové nad Labem dotační žádost v zásobníku u Státního fondu životního prostředí ČR – výše požadované dotace na zateplení a energetické úspory na jídelně základní školy je přes 10 mil. Kč. V současné době obec čeká na avizované navýšení alokace do této výzvy a vyzvednutí ze zásobníku.

Níže jsou v přehledu naopak uvedeny dotační žádosti, které byly poskytovatelem zamítnuty. Ministerstvo financí ČR zamítlo v roce 2021 celkem 4 žádosti o podporu Jednotek sboru dobrovolných hasičů v ORP Dvůr Králové nad Labem. Další zamítnutou žádostí byla žádost o financování zasíťování pozemků určených k výstavbě rodinných domů a bytového domu v intravilánu města, žádost o dotaci byla ze strany poskytovatele Ministerstva pro místní rozvoj ČR zamítnuta z důvodů vyčerpání alokace a obci bylo doporučeno podat svoji žádost vzhledem k probíhající realizaci zasíťování pozemku v nadcházejícím roce, kdy bude vyhlášena stejná dotační výzva. MMR ČR bohužel zásobník u této dotace nezřídil. V případě zájmu obce (schválení Radou města) bude tedy nutné podat novou žádost o dotaci.

Tabulka 13 - Zamítnuté dotace za období 2021–2023

Název portálu	Rok podání žádosti	Název programu	Dotační titul	Výše neschválené dotace	Investiční výdaje	Neinvestiční výdaje	Procento dotace z celkových výdajů
MMR-DIS ZAD	2022	117D06300	2022-11 zainvestovaných pozemků TI Dvůr Králové nad Labem - SYLVÁROV	1 350 000,00 Kč	4 806 868,00 Kč	0,00 Kč	34,33%
Jednotný dotační portál MF IS PROFIN	2021	JSDH-V4-2022-00023	cisternová automobilová stříkačka CAS 20/4000/240-S2R	2 500 000,00 Kč	8 000 000,00 Kč	0,00 Kč	31,25%
	2021	JSDH_DOT_V2_2021	Verdek Odborná příprava, zásah, vybavení a opravy JSDH obcí	11 800,00	neinvestiční dotace	11 800,00 Kč	100,00%
	2021	JSDH-DOT-V2-2021-00661	Žireč odborná příprava, zásah, vybavení a opravy JSDH obcí	29 200,00	neinvestiční dotace	29 200,00 Kč	100,00%
	2021	JSDH-V2-20	Pořízení nového dopravního automobilu	450 000,00	1 300 000,00 Kč	0,00 Kč	34,62%
CELKEM				4 341 000,00 Kč			

Zdroj: vlastní zpracování z podkladů MÚ Dvůr Králové nad Labem

4.6.3 Schválení dotačního titulu

V případě, že je úplná **žádost o podporu vyhodnocena jako vyhovující**, je následně postoupena k věcnému hodnocení. Cílem věcného hodnocení projektů je vyhodnotit kvalitu projektů s ohledem k naplňování věcných cílů programu. V rámci věcného hodnocení žádosti o podporu se hodnotí splnění cílů dané výzvy, zvolené indikátory, dopad projektu v podporovaném území, aktéři, rozsah a cílová skupina apod. a bývá vyžadováno splnění zásad hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti (tzv. 3E).

U některých dotací může žadatel **podat žádost o přezkum rozhodnutí** proti výsledku dané části procesu schvalování projektů, ve které neuspěl. Obec Dvůr Králové nad Labem nežádala v uplynulých pěti letech o žádný přezkum rozhodnutí.

V případě schválení projektu je poskytovatelem podpory vydáno **Rozhodnutí o poskytnutí dotace**, jehož součástí jsou závazné podmínky poskytnutí dotace a ostatní povinnosti příjemce (jedná se o jednostranný akt ze strany poskytovatele dotace). Po předložení všech dokladů vyžádaných poskytovatelem tento předkládá návrh smlouvy o poskytovaném dotačním titulu. Jedná se o oboustranný právní akt, který podepisuje zástupce poskytovatele a pověřená osoba na straně příjemce dotace. V případě obce Dvůr Králové nad Labem musí být schválena navrhovaná smlouva Radou města, která pověří starostu města usnesením rady jejím podpisem. Po podpisu smlouvy s poskytovatelem je obvykle možné začít čerpat dotační podporu. Někdy je možné čerpat finanční prostředky zálohově předem (tzv. ex-ante), někdy ex-post, tj. po provedení určité činnosti na základě proplacených dokladů (faktur, pokladních výdajových dokladů apod. dle podmínek uvedených v podepsané smlouvě).

Na závěr samotné realizace projektu je sepsána závěrečná zpráva o projektu, doúčtovány finanční prostředky vůči poskytovateli dotace, uplatní se pohledávky vůči poskytovateli či naopak uplatní poskytovatel vrácení nevyčerpaných finančních prostředků, ke kterým nebyly řádně předloženy doklady, příp. došlo ke změně hodnoty díla či neproběhla realizace podle uvedeného rozsahu v žádosti o dotaci (rozpočet akce). Dle podmínek dotace má poté příjemce dotačního titulu za povinnost po dobu 3–5 i více let zasílat poskytovateli dotace každý rok tzv. zprávu o udržitelnosti. V této zprávě jsou sledovány, vyčísleny indikátory a jejich řádné plnění, dokládá se fotodokumentace z vyhotoveného díla a jeho řádné užívání k účelu uvedenému ve smlouvě s poskytovatelem finančních prostředků. Po dobu realizace akce a její udržitelnosti je možná též kontrola ze strany poskytovatele dotace a ostatních státních orgánů (finanční úřad apod.).

Následující přehled udává počet realizovaných projektů, které jsou aktuálně v tzv. době udržitelnosti a kde platí pro obec povinnost zasílat elektronicky každoročně zprávy o udržitelnosti o plnění indikátorů a účelu vynaložených finančních prostředků. Doba udržitelnosti se u jednotlivých poskytovatelů dotací liší. Krajské dotace mívají kratší dobu udržitelnosti a jsou celkově administrativně méně náročné. I z toho důvodu nejsou outsourcovány externími dotačními agenturami a odbor města si podává a řídí dotační management sám z vlastních personálních zdrojů. Dotace na výsadbu ovocné aleje hrazené z OP ŽP z prostředků SFŽP nevyžaduje zprávy o udržitelnosti, povinností města jakožto žadatele bude pečovat o výsadbu po dobu 10 let a nahradit z vlastních zdrojů event. uhynulou výsadbu. Péče o stromy však může být předmětem kontroly ze strany Fondu.

Tabulka 14 - Dotace v době udržitelnosti MU DKNL

Název portálu	Rok podání žádosti	Název programu	Dotacíní titul	Výše schválené dotace	Stav dotace na portálu	Investiční výdaje a neinvestiční výdaje	Celkové vlastní výdaje účelu = spoluúčast MěÚ	Procento dotace z celkových výdajů projektu	Udržitelnost
Dotační portál Krajského úřadu Královhradeckého kraje	2021	21RGI02-0144	Rekonstrukce víceúčelového hřiště v areálu gymnázia DKNL	2 709 540,00 Kč	vyúčtování odesláno	2 709 540,00 Kč	0,00 Kč	100,00%	5 let, nejsou zprávy o udržitelnosti
	2021	21ZPD02-0009	Malá vodní nádrž Žireč	80 000,00 Kč	uzavřeno	116 160,00 Kč	36 160,00 Kč	68,88%	1 rok udržitelnost
	2020	21KPGU2-0014	Restaurování stropní fresky v kapli Nejsvětější Trojice v Žirči	70 000,00 Kč	uzavřeno k listopadu 2022	140 205,00 Kč	70 205,00 Kč	49,93%	1 rok
AIS SFŽP	2021	NPŽP 4/2021 - 5.4.A, č.ž.1210400099	Výsadba ovocných stromů ve Dvoře Králové nad Labem	240 518,50	dotace vyplacena fondem	0,00 Kč	0,00 Kč	100,00%	10 let zachování výsadby stromů
Jednotný dotační portál MF IS PROFIN	2021	MV-PK2-2021-00116	Forenzní značení jízdních kol	19 585,00	schválená dotace	42 365,00 Kč	22 780,00 Kč	85,97%	

Zdroj: vlastní zpracování z podkladů MÚ Dvůr Králové nad Labem

Níže jsou uvedeny aktuálně probíhající dotační tituly ve fázi podání žádosti, v procesu schvalování, uložené v zásobníku projektů u SFŽP či v realizaci. Tabulka je řazená do tří skupin podle dotačního elektronického portálu, ve kterém byla dotační žádost podána – MS2014+, AIS SFŽP a nejnovější otevřený dotační portál MS2021+. Investiční akce obce mohou počítat s podporou ve formě dotačních titulů v průměru s 50 % dotace (z krajských, národních či dotací z fondů EU) z celkových investovaných nákladů prostředků.

Tabulka 15 - Aktuální čerpané dotační tituly MÚ DKNL

Rok podání žádosti	Název programu	Dotační titul	Způsob financování	Výše schválené dotace	Investiční výdaje	Neinvestiční výdaje	Požadovaná dotace	Celkové vlastní výdaje účelu = spoluúčast MěÚ	Procento dotace z celkových výdajů projektu
2021	22RRDU2-0001	LABSKÁ STEZKA (Cyklotrasa č. 2)	ex-ante (tj. zálohové platby)	4 000 000,00 Kč	21 834 519,00 Kč	0,00 Kč	4 000 000,00 Kč	17 834 519,00 Kč	18,32%
2021	22KPGU2-0026	Lapidárium Dvůr Králové nad Labem	ex-ante (tj. zálohové platby)	135 000,00 Kč	275 759,00 Kč	275 759,00 Kč	135 000,00 Kč	140 759,00 Kč	48,96%
2023	22RRDU2 Rozvoj a budování cyklobras a cyklostezek v Královéhradeckém kraji	Cyklotrasy Hartský potok	ex-ante (tj. zálohové platby)	350 000,00 Kč	826 672,00 Kč	0,00 Kč	350 000,00 Kč	476 672,00 Kč	42,34%
CELKEM - dotační portál Královéhradeckého kraje				4 485 000,00 Kč	22 936 950,00 Kč	275 759,00 Kč	4 485 000,00 Kč	18 451 950,00 Kč	
				Výdaje investiční a neinvestiční	23 212 709,00 Kč				
2021	bude podáno 2023	Vatovný informační systém		1 829 616,00 Kč	1 829 616,00 Kč	2 613 737,00 Kč	0,00 Kč	1 829 616,00 Kč	70,00%
2021	CZ.03.4.74/0.0/0.0/19_109/016759	109 - Přivětný úřad Město Dvůr Králové nad Labem	ex-ante (tj. zálohové platby)	5 322 066,25 Kč	5 602 175,00 Kč	0,00 Kč	5 322 066,25 Kč	280 108,75 Kč	95,00%
2020	11531-OPŽP, CZ.05.3.29/0.0/0.0/19_126/0111717	Dobyhnutí a modernizace sběrného dvora města Dvůr Králové nad Labem, okres Trutnov	ex-post	2 645 302,00 Kč	3 112 120,00 Kč	0,00 Kč	2 645 302,00 Kč	466 818,00 Kč	82,35%
CELKEM - MS 2014+				9 796 984,25 Kč	11 328 032,00 Kč	0,00 Kč	9 796 984,25 Kč	1 531 047,75 Kč	
				Výdaje investiční a neinvestiční	11 328 032,00 Kč		9 796 984,25 Kč		
2020	NPŽP 1-1.6.-1.6.A Průzkum posílení a budování zdrojů pitné vody	Vrt HV - 1N Hrubá Luka- Dvůr Králové nad Labem	ex-post	2 297 659,00 Kč	3 282 370,00 Kč	0,00 Kč	2 297 659,00 Kč	984 711,00 Kč	70,00%
2021	NPŽP 4/2019, 1190400109	Žřeč - kanalizace a ČOV	ex-ante (tj. zálohové platby)	41 402 000,35 Kč	64 944 314,29 Kč	0,00 Kč	41 402 000,35 Kč	23 542 313,94 Kč	63,75%
2022	NPŽP-NPO 12/2021 - NPŽP 8.1	Energetické úspory na budově bývalé ZŠ Komerského	ex-ante (tj. zálohové platby)	6 397 424,55 Kč	53 770 357,00 Kč	12 000,00 Kč	6 619 585,50 Kč	47 162 771,50 Kč	45,00%
2022	NPŽP-NPO 12/2021 - NPŽP 8.1	Energetické úspory na budově jídelny ZŠ Schulzovy sady	ex-ante (tj. zálohové platby)	10 726 675,05 Kč	20 701 502,75 Kč	0,00 Kč	10 726 675,05 Kč	9 974 827,70 Kč	65,00%
CELKEM - AIS SFŽP				60 823 758,95 Kč	142 710 544,04 Kč		61 045 919,90 Kč	80 679 913,14 Kč	
				Výše schválené dotace	Výdaje investiční a neinvestiční				
2023	IROP 2021 - 2027	Cyklostezka Labská - MS2021+	ex-post	23 482 746,16 Kč	32 638 089,89 Kč	0,00 Kč	23 482 746,16 Kč	9 155 343,73 Kč	81,15%
CELKEM - MS 2021+				Výdaje investiční a neinvestiční	32 638 089,89 Kč		95 255 341,11 Kč	9 155 343,73 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování z podkladů MÚ Dvůr Králové nad Labem

4.6.4 Shrnutí dotační analýzy sledovaných projektů

Cílem výše uvedené analýzy byla sumarizace dotačních titulů za sledované období 2020–2023 v rámci investičních projektů města Dvora Králové nad Labem. Z jednotlivých dotačních portálů dle poskytovatele byla shromážděna data k probíhajícím či ukončeným dotačním projektům v době udržitelnosti, sumarizovány byly i zamítnuté žádosti o dotaci.

Tabulka 16 - Přehled investovaných finančních prostředků a rozdělení 2020–2023

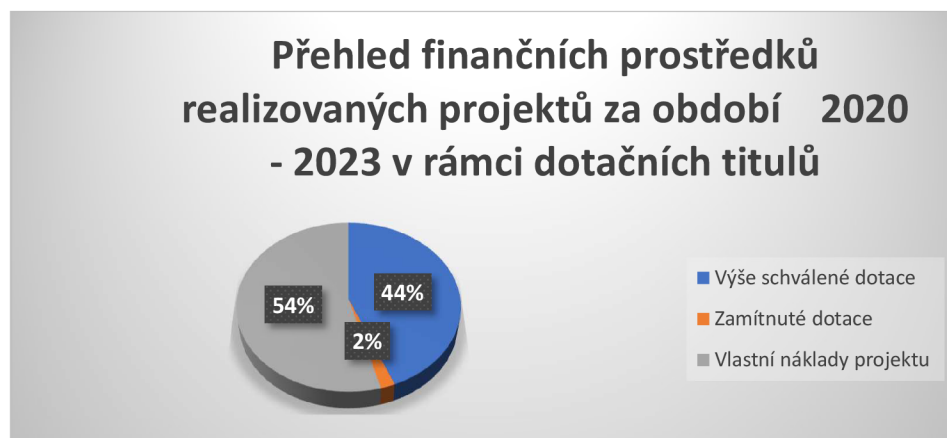
Sledované projekty za období 2020 - 2023	Výše schválené dotace	Celkové vlastní výdaje účelu = spolučast MěÚ	Investiční a neinvestiční výdaje za sledované projekty 2020-2023	Zamítnuté dotace	Podíl fin. podpory z dotací v % z celkových výdajů projektů MUDK (aktuální a projekty v udržitelnosti) 2020-2023
Aktuální realizované projekty	98 588 489,36 Kč	110 802 965,62 Kč	213 123 964,88 Kč	4 341 000,00 Kč	44,00%
Projekty ukončené v udržitelnosti	3 014 925,00 Kč	264 945,00 Kč			

Zdroj: vlastní zpracování z podkladů MÚ Dvůr Králové nad Labem

Z celkového objemu investičních výdajů, které zahrnují výdaje na aktuálně probíhající projekty, projekty v udržitelnosti i zamítnuté žádosti o dotace (jen malou část tvoří neinvestiční výdaje u velkých projektů) za období 2020–2023 byly zamítnuty čtyři žádosti o dotaci ve výši pouze 4,31 mil. Kč, což z celkového objemu všech investičních výdajů na projekty města zahrnující dotace v letech 2020–2023 ve výši 213,1 mil. Kč, představuje pouhá 2 %.

Ze zpracované analýzy dotačních titulů a jejich výše vyplývá vysoké procento úspěšnosti žádostí. Je vidět, že jsou správně vybrány a vytipovány možné oblasti podpory jako je ochrana životního prostředí, opravy a dostavba infrastruktury města, opatření vedoucí k energetickým úsporám ve veřejných budovách či pravidelné čerpání krajských dotací, kde je vysoká úspěšnost schválení dotace ze strany vyhledavatele dotačního titulu. U pouhých 2 % z celkových investičních výdajů byla odmítnuta podpora v rámci podaných dotačních žádostí, naopak 44 % investičních výdajů obce bylo hrazeno z dotačních titulů za období 2020–2023. Uspořené finanční prostředky za téměř 100 mil. Kč mohlo být použito do dalších projektů či k hrazení provozních nákladů obce.

Graf 5 - Porovnání podílu vlastních nákladů a dotací za 2020–2023

Zdroj: vlastní zpracování z podkladů MÚ Dvůr Králové nad Labem

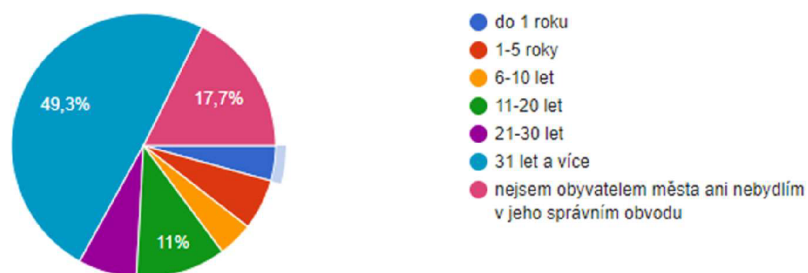
4.7 Dotazníkové šetření

Dalším krokem při tvorbě celkového přehledu dotačních titulů města a pohledu na rozvoj obce bylo sestavení elektronického dotazníku na platformě Google s názvem „Rozvojové investiční projekty města Dvora Králové nad Labem“, jehož prostřednictvím byli osloveni obyvatelé města, spolky, pracovníci městského úřadu, příspěvkových organizací města a široká veřejnost. Respondenti byli požádáni o vyslovení svého názoru na rozvoj jejich města a zároveň se měli subjektivně vyjádřit k plánovaným investičním projektům města. Odkaz na vyplnění dotazníku byl rozeslán e-mailem na víc jak 550 adres a dále byl dotazník uveřejněn na sociálních sítích. Díky sdílení materiálu mezi občany byla návratnost dotazníku téměř 30 %, což je u dotazníkového šetření vysoké číslo. Z tohoto se dá usuzovat na zájem občanů vyjádřit se k této problematice a jejich celkový zájem o rozvoj obce. Téměř 17,7 % respondentů nebydlí v obci, ale má ke Dvoru Králové nad Labem dlouhodobý vztah a dotazník rozvojových aktivit vyplnili.

Z demografických údajů v první části dotazníku vyplývá, že odpovědělo přes 60,8 % žen, respondenti byli ve věkové kategorii 36–45 let a 46–55 let, přes 58 % respondentů dosáhlo vysokoškolského vzdělání a 27 % úplného středního vzdělání s maturitou. Dále je téměř 67 % respondentů v zaměstnaneckém poměru, pouze 12,9 % uvedlo soukromé podnikání. Převážná část respondentů (60,3 %) tvoří rodinu s dětmi, 23,9 % manželské páry nebo dvojice. Přes 59,3 % respondentů bydlí v obci nebo jejich městských částech, skoro 18 % z odpovědí bylo od obyvatelů ORP Dvora Králové nad Labem. Vzhledem k odpovědím respondentů bylo

zajímavé, že dotazník vyplnila skoro polovina dotázaných, kteří žijí v obci více jak 31 let, z čehož lze usuzovat, že tzv. „starousedlíci“ mají o budoucnost obce stále aktivní zájem.

Graf 6 - Dotazník – Jak dlouho žijete v obci?

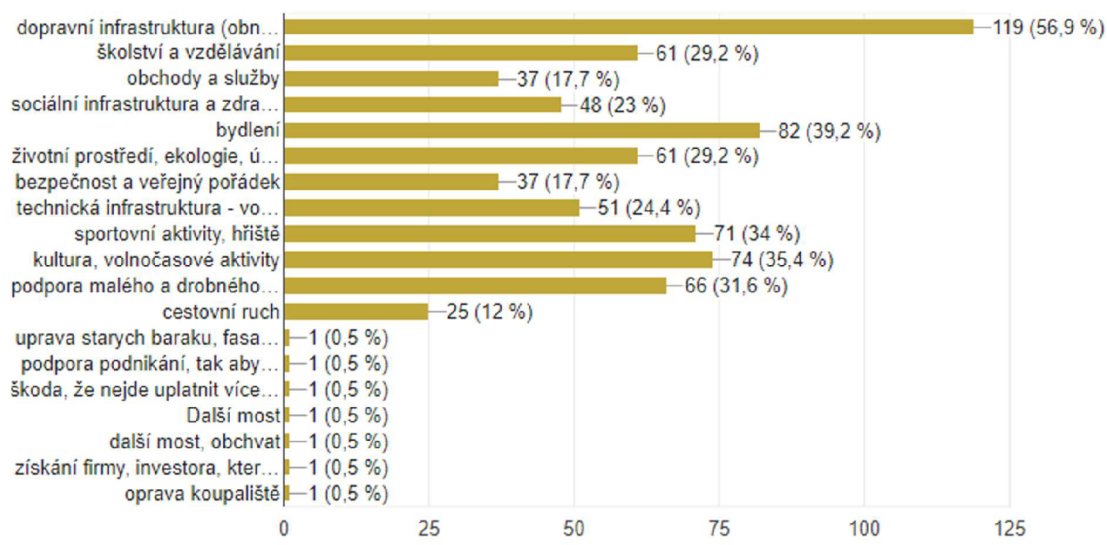

Zdroj: vlastní zpracování – dotazníkové šetření

Další položenou otázkou byl nejčastější důvod výjezdu mimo obec, aby bylo možné zjistit, co obyvatelům města v jejich obci chybí, event. co by uvítali, na kterou oblast rozvoje města se zaměřit. Nejvíce obyvatel **vyjíždí za rekreaci, nákupy a kulturou**. Zde je skrytý potenciál ve vybudování či rozšíření nákupní zóny a zkvalitnění kulturních zařízení. Jako další významné a čtené důvody výjezdu mimo obec byly uvedeny práce, zdraví a sociální služby. Zde je opět potenciál ve **vybudování zdravotní infrastruktury pro obyvatele města, zajištění prostor pro nové lékaře a zdravotníky**. Obyvatelé dále opouštějí město za **sportem a vzděláním**.

Přes 76 % obyvatel se zajímá o dění ve městě a sleduje jeho rozvoj. Velmi kladně hodnotí rozvoj města 12 % respondentů, přes 50 % dotázaných poté hodnotí rozvoj obce jako dobrý či průměrný, 18,7 % jej zhodnotilo jako nedostatečný. Na otázku, **do jaké oblasti by lidé investovali finanční prostředky**, nejvíce dotázaných odpovědělo do **dopravní infrastruktury, bydlení, školství a vzdělávání, kultury a volnočasových aktivit** (jeden z nejčastějších důvodů výjezdu mimo obec) stejně tak jako do **sportu**. Obyvatelé by též **podporovali malé a střední podnikání, cestovní ruch a ochranu životního prostředí**. Důležitou oblastí pro obyvatele je též zdravotnictví a sociální infrastruktura, kam by investovali volné finanční prostředky obce.

Graf 7 - Dotazník – Do jaké oblasti byste ve městě investoval/a?

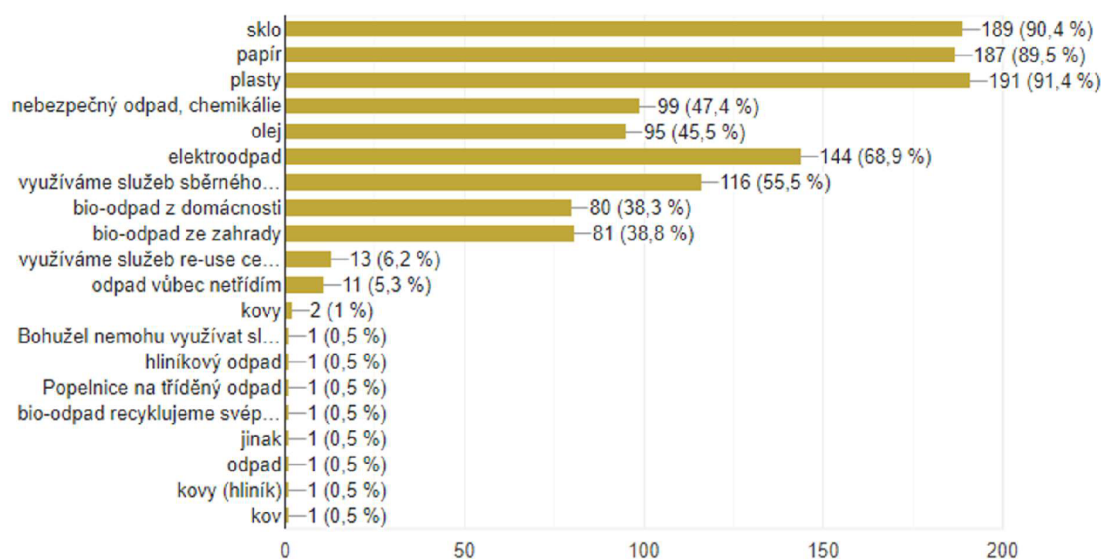

Zdroj: vlastní zpracování – dotazníkové šetření

Z oblasti životního prostředí obyvatelé vnímají jako nejdůležitější připravovaný projekt **obnovu veřejné zeleně, parků a veřejných prostranství**, druhým nejvýznamnějším projektem jsou vnímána **protipovodňová opatření**, třetím nepodstatnějším je **snížení znečištění vod a odkanalizování obce**, následují opatření v podobě **instalace fotovoltaiky na veřejných budovách**, zaměření se na obnovitelné zdroje energie, ale i **vzdělávání a ekologickou výchovu, zvýšení kvality ovzduší**. Jako důležitou vidí obyvatelé **oblast nakládání s odpady**, dobudování a rozšíření sběrného dvora v obci. Pravidelně odpad v domácnosti třídí přes 80 % dotázaných, odpad vůbec netřídí pouze 10,5 % respondentů. Na otázku, které druhy odpadů lidé v domácnosti třídí, téměř každý odpověděl, že třídí plasty, sklo, papír, 70 % dotázaných třídí elektroodpad. Přibližně polovina dotázaných poté dále třídí oleje, chemikálie a nebezpečný odpad, kdy využívají služeb sběrného dvora, necelých 40 % dotázaných vytrídí bio-odpad z domácnosti a ze zahrady. Kolem 6 % dotázaných využívá služeb re-use centra, které je v obci zřízeno. Dotázaní zmínili ve volných odpovědích též třídění a sběr kovů, hliníku.

Z výše uvedených odpovědí je jasně vidět zájem obyvatel obce o ochranu životního prostředí, smysl pro odpovědnost a ochotu třídít odpad v domácnostech a tím zlepšovat svůj vlastní životní prostor v obci.

Graf 8 - Dotazník – Které druhy odpadů třídíte v domácnosti?

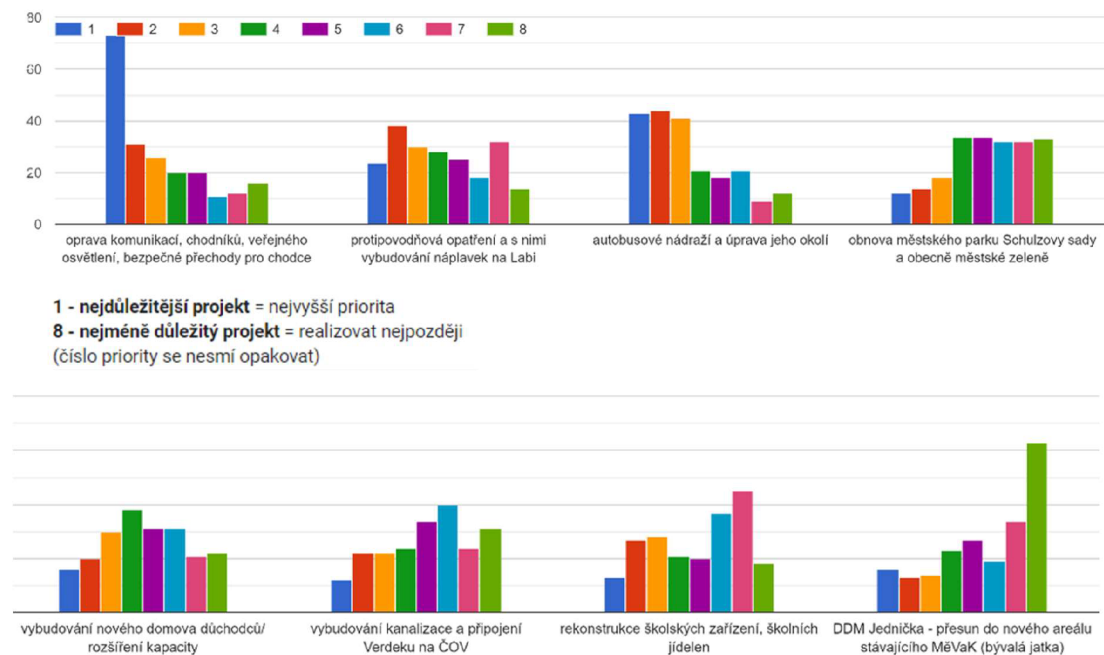
Zdroj: vlastní zpracování – dotazníkové šetření

Mezi nejrozšířenější zdroje informací pro obyvatele obce jsou tištěné Noviny královédvorské radnice distribuované do schránek občanům, 48 % respondentů sleduje webové stránky města a sociální sítě – účet města, přes polovinu dotázaných se zajímá o zasedání zastupitelstva města a úřední elektronickou desku, okolo 20 % dotázaných aktivně informace nevyhledává.

Posledním blokem dotazníkového šetření byly otázky, které mířily na připravované či zamýšlené budoucí projekty města Dvůr Králové nad Labem. Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit preference/priority obyvatel k jednotlivým konkrétním projektům. Všechny dotazované projekty jsou veřejnosti známy, či byly již v podobě studie nebo informačních kanálů městského úřadu veřejnosti představeny.

První otázkou byly zjišťovány priority obyvatel k projektům z oblasti infrastruktury, životního prostředí a služeb občanům města, kdy byli dotazovaní vyzváni, aby vyznačili na škále od 1-8 svoje preference.

Graf 9 - Dotazník – Přiřazené priority v oblasti infrastruktury, ŽP a služeb občanům

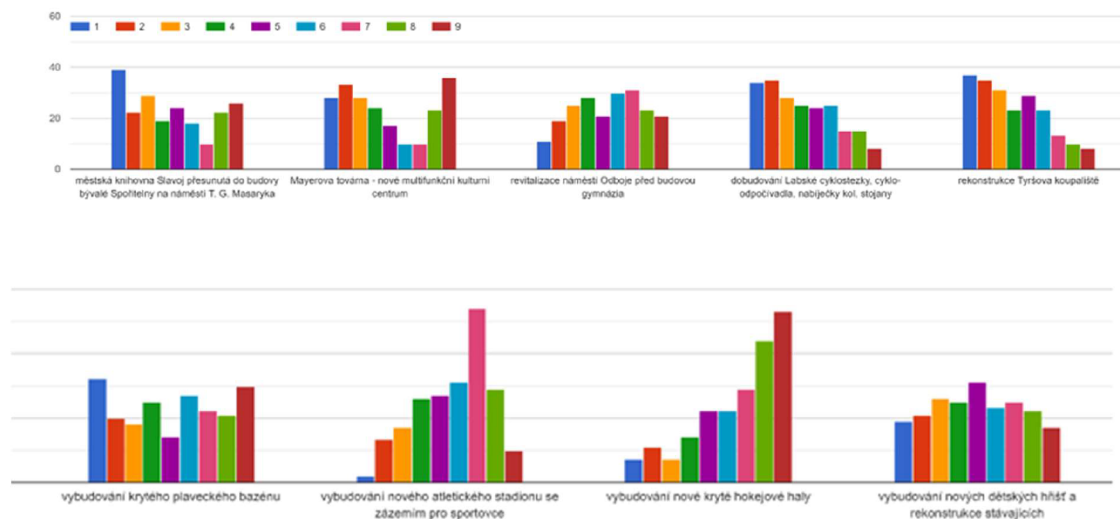
Zdroj: vlastní zpracování – dotazníkové šetření

Je patrné, že opravám komunikací, chodníků, veřejného osvětlení a bezpečným přechodům pro chodce přikládají občané města velkou váhu a jsou jejich jednoznačnou prioritou. **Pro protipovodňová opatření** a vybudování náplavek na řece Labi, která městem protéká, je poměr odpovědí **45 % spíše ne a 55 % respondentů by toto opatření podpořilo**. Respondenti se **jednoznačně vyslovili pro rekonstrukci starého autobusového nádraží** v centru města a úpravu jeho okolí ve prospěch revitalizace městské zeleně a vybudování klidové zelené odpočinkové zóny. Naproti tomu by dotázaní byli **spíše proti revitalizaci parku Schulzovy sady** a vyrovnaný je též poměr kladných a záporných postojů vůči vybudování či rozšíření kapacit domova důchodců. Občané jsou **spíše proti vybudování kanalizace a připojení městské části Verdek na čistírnu odpadních vod** a jsou také **spíše proti rekonstrukci školských zařízení a jejich jídelen**. Nejméně důležitým projektem spatřují dotázaní občané vybudování nového domu pro děti a mládež a jeho přesun do nových prostor stávající organizace Městské vodovody a kanalizace s.r.o.

Druhým položeným dotazem bylo **přiřadit prioritu k investičnímu projektu z oblasti kultury, sportu** a v jakém pořadí realizace by občané rádi viděli projekt z jejich pohledu dokončený. Opět byli požádáni přidělit na škále od 1–8 svou subjektivní prioritu.

Graf 10 - Dotazník – Přiřazené priority v oblasti kultury a sportu

1 - nejdůležitější projekt = nejvyšší prioritita
 8 - nejméně důležitý projekt = realizovat nejpozději
 (číslo priority se nesmí opakovat)

Zdroj: vlastní zpracování – dotazníkové šetření

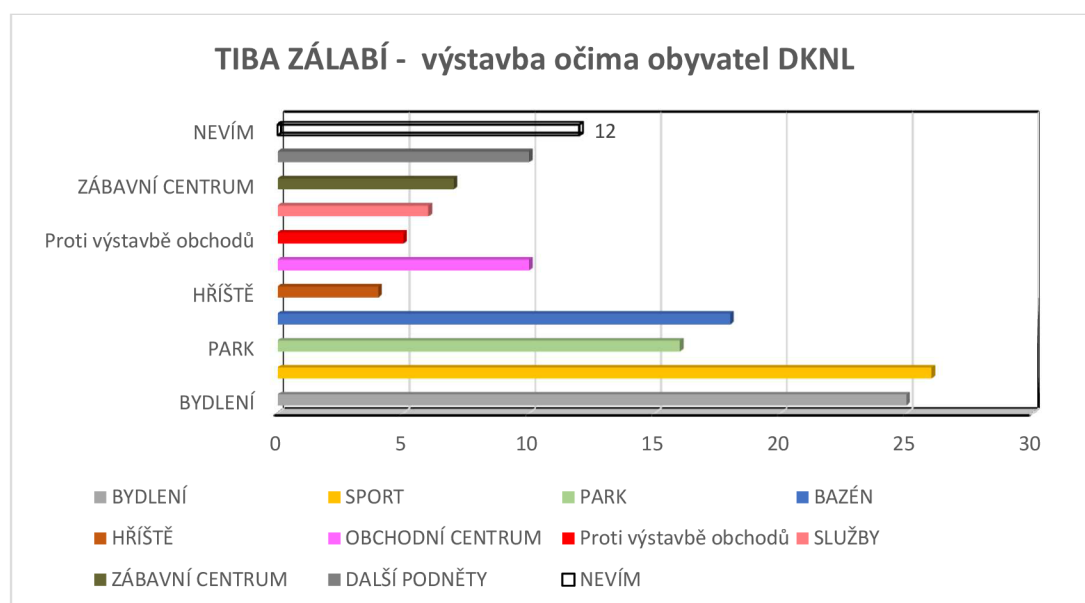
Z výše položeného dotazu na oblast kultury a sportu vyplynulo, že **projekt na přesun knihovny** z boční ulice v blízkosti náměstí do nově rekonstruované secesní budovy bývalé Spořitelny na náměstí lidé vnímají kladně a považují jej za **nejdůležitější projekt**. Další dotaz směřoval k **rekonstrukci brownfieldu Mayerova továrna**, kde se veřejnost vyjádřila spíše kladně, avšak projekt má velký počet jednoznačných odpůrců, kteří projekt považují za nejméně důležitý. U projektu **revitalizace náměstí odboje** (dnešní Náměstí V. Hanky) před místním kulturním domem a gymnáziem **mírně převládaly negativní odpovědi**, kdy obyvatelé města nepovažují tento projekt za stěžejní k realizaci v nejbližší době. Naopak **kladná byla reakce k připravovanému projektu dobudování Labské cyklostezky**, pro obyvatele je tento projekt důležitý a vidí značnou prioritu v dobudování cyklostezky v regionu. **Kladně hodnotí dotázaní také projekt rekonstrukce Tyršova koupaliště**, je pouze velmi malé procento těch, kteří nevidí v rekonstrukci veřejného koupaliště prioritu města. Naopak **vybudování krytého bazénu** je dlouhodobým tématem ve městě, které **rozděluje obyvatele přibližně na polovinu příznivců a odpůrců**. Dotázané obyvatele města rozděluje rovněž názor na **vybudování nového atletického stadionu**, kdy opět odpovědi na vybudování nového sportoviště **byly v poměru 50/50**. Respondenti se naopak shodli na tom, že pro ně **není prioritou vybudování nové hokejové kryté haly** ve městě a nepovažují tento projekt pro

rozvoj města za důležitý. K poslednímu dotazu na **projekty oprav dětských hřišť** či vybudování nových opět byly odpovědi v poměru **50/50**.

Posledním samostatným dotazem na respondenty byl jejich názor na budoucí **využití bývalého areálu textilního podniku Tiba Zálabí**, který město koupilo v roce 2022 za 38 mil. Kč a plánuje v tomto areálu vystavět občanské vybavení. V rámci participace města s občany se město zajímá o názor obyvatel území a jejich priority. Otázka byla položena jako otevřená a nepovinná, obyvatelé tedy mohli volně vyjádřit svůj názor k předloženému tématu.

Prioritou pro obyvatele města je opět bydlení, na prvním místě by preferovali **vybudování sportoviště, následuje bydlení pro mladé rodiny a startovací byty, opět se zde objevuje krytý bazén a park** (areál tuto možnost svou rozlohou 35 tis. m² nabízí), také skoro třetina obyvatel neví, co by s areálem v budoucnu udělala. **Okolo 20 % obyvatel by preferovalo obchodní centrum, služby, hřiště, ale také 15 % je naopak proti dalšímu obchodnímu centru**, i v této otázce narážíme na názorovou rozpolcenost občanů města. Celkem se k tématu vyjádřilo 179 občanů z celkových 209 respondentů, což v případě otevřené otázky na téma rozvoje města je poměrně významný počet oslovených. Tato skutečnost svědčí o velkém zájmu o budoucí optimální využití území a vedení města by mělo při přípravě konkrétních projektů v této lokalitě v budoucnu občany města opět v rámci jejich participace oslovit.

Graf 11 - Dotazník – Jaké vidíte optimální využití areálu TIBY Zálabí?

Zdroj: vlastní zpracování – dotazníkové šetření

Shrnutí dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření ukázalo poměrně velký zájem ze strany oslovených občanů, firem, spolků, pracovníků městského úřadu a obecně občanů na sociálních sítích, kteří dotazník šířili dále, o rozvoj města a jejího okolí. Návratnost vyplněného dotazníku byla okolo 30 procent, což je u návratnosti vyplněných dotazníků tohoto typu velmi dobré. Oslovení ocenili iniciativu a zájem projevený o rozvoj města a uvítali by v budoucnu podobnou iniciativu ze strany reprezentantů města a realizátorů rozvoje města. Současné změny v rozvoji města hodnotí 12 % odpovědí známkou 1 – výborný, přes 28 % respondentů hodnotí rozvoj města známkou 2 – chvalitebný, 56 % jako dobrý – známka 3, přes 14 % jako dostatečný – známka 4 a 18,7 % by současnému rozvoji město dalo pětku – nedostatečný.

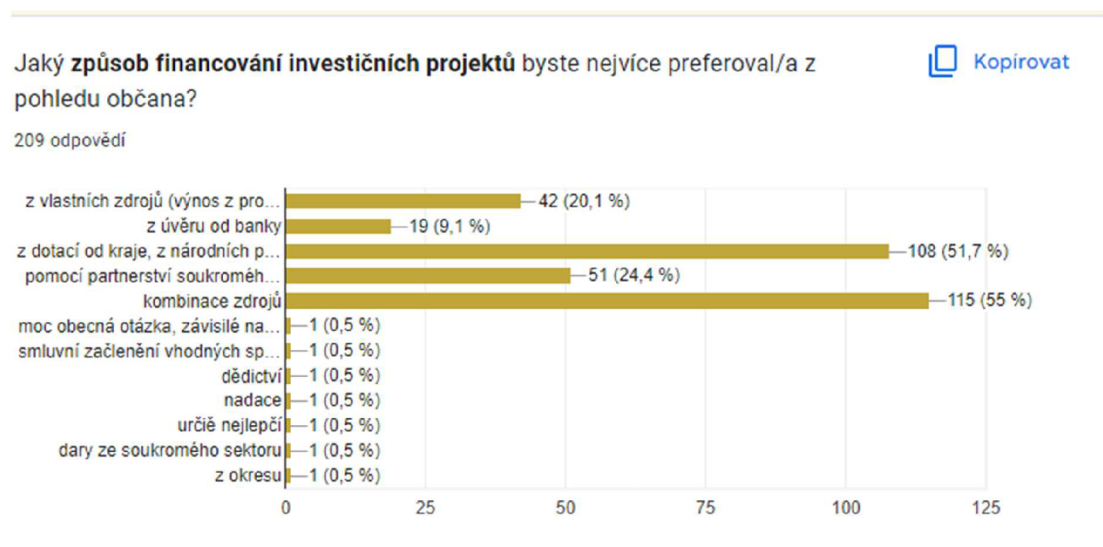
Co občany města spojuje, je ochrana životního prostředí, zájem o budování sportovišť a sport obecně. Prioritou jsou pro ně investice do veřejné infrastruktury, opravy komunikací, rozvoje a nové výstavby bydlení kultury a volnočasových aktivit. Velký zájem a uvědomění mezi veřejností je v nakládání s odpady domácností, přes 80 % občanů pravidelně třídí několik druhů odpadů, využívá služeb sběrného dvora a jejich prioritou je jeho dostavba a rozšíření. Přes polovinu respondentů shledává svojí prioritou v obnově veřejné zeleně, parků a veřejných prostranství. Vzhledem k poloze středu města na řece Labi by dotazovaní podpořili též protipovodňová opatření a vybudování náplavek, které by nejen ochránily majetek obyvatel města, ale také přispěly ke kultivaci a rozšíření městského prostoru. Občané by též rádi snížili znečištění vod odkanalizováním městských částí a podpořili by vzdělávání a ekologickou výchovu.

Obrázek 13 - Vizualizace protipovodňového opatření v centru DKNL

Zdroj: Studie proveditelnosti protipovodňových opatření a navazujícího území v intravilánu města Dvůr Králové nad Labem, vypracoval Sweco Hydroprojekt a. s. 2022

Graf 12 - Dotazník – Jaký způsob financování projektů preferujete?

Zdroj: vlastní zpracování – dotazníkové šetření

Na otázku financování investičních projektů z různých zdrojů byla možnost výběru více nabízených variant najednou. Rozvojové aktivity města a dotazované investiční projekty by **115 respondentů preferovalo hradit z kombinace zdrojů** (vlastní zdroje města, dotace, úvěr od banky, výnosů z prodeje obecního majetku), **108 respondentů by preferovalo hradit rozvoj města konkrétně z dotačních titulů**, **42 dotázaných by hradilo projekty z vlastních zdrojů města a pouze 19 respondentů by hradilo rozvoj města z úvěru od banky**. Mezi další zdroje financování uvedli respondenti v odpovědích též dědictví, nadace, dary ze soukromého sektoru, krajské dotace.

Z dotazníkového šetření vyplynula častá **rozpolcenost názorů občanů města Dvora Králové nad Labem nad rozvojovými tématy**. V čem se názory občanů města a výše uvedených respondentů dotazníku rozcházejí, jsou otázky jako je krytý bazén, bytová výstavba a její umístění/lokace ve městě, budování nových kulturních zařízení, rekonstrukce nebo budování nových hřišť pro děti, vybudování nebo rozšíření kapacit domů pro seniory, revitalizace náměstí V. Hanky. V těchto oblastech je poměr kladných a záporných odpovědí a priorit 50/50.

Dotazníkové šetření nabízí aktérům regionálního rozvoje obce a jejího okolí pohled na priority určitého vzorku obyvatel města a možné další směřování či zaměření se na oblasti rozvoje města, které občany trápí a kde občané vidí nedostatky či velký rozvojový potenciál.

4.8 SWOT analýza rozvoje města Dvůr Králové nad Labem

SWOT analýza je často používaná univerzální analytická metoda, která se aplikuje při zhodnocení vnitřních a vnějších faktorů, které ovlivňují prostředí a úspěch organizace. V této diplomové práci se ve SWOT analýze odrážejí demografické údaje obce, ekonomické ukazatele vztahující se k zaměstnanosti a profesní aktivitě v ORP, dále výsledky dotační analýzy a dotazníkového šetření zaměřeného na rozvojové projekty města, přehledy využití finančních zdrojů města a čerpání dotačních titulů. SWOT analýza nastíní silné a slabé stránky vnitřního prostředí města a uvede možné vnější hrozby a příležitosti pro strategické dlouhodobé plánování udržitelného rozvoje obce.

SWOT analýza rozvoje města

**DVŮR KRÁLOVÉ
NAD LABEM**

SILNÉ STRÁNKY

Vnitřní prostředí – interní atributy města

- Dostatečná školská infrastruktura školního, základního a středního vzdělání
- Čisté životní prostředí a příjemný životní prostor menšího regionálního centra (městský park, několik naučných stezek, cyklostezka a bruslařská dráha)
- Rozvinutá síť zájmové a spolkové činnosti ve městě a celé ORP
- Dobrý stav bezpečnosti v obci zajištěný dobrou spoluprací státní a městské policie
- Velký potenciál rozvoje města z hlediska expanze cestovního ruchu (exponované lokality Safari park, Zvičina, přehrada Les Království, barokní areál Kuks,

PŘÍLEŽITOSTI

Vnější prostředí – atributy vnějšího okolí

- Zahraniční investoři hledající vhodné lokality pro umístění svých budoucích provozů a hledající partnery pro tzv. PPP projekty (spojení soukromých investic a subjektů veřejné správy)
- Poloha města v česko-polském příhraničí, tj. lokace města do 40 km od polských hranic, příležitost žádat o dotace z programů přeshraniční spolupráce INTERREGu
- Evropský program URBACT IV nabízející možnost síťování evropských měst a sdílení dobré praxe, příležitost navázat přeshraniční spolupráci a zavést inovace v regionálním centru typu města DKNL,

možná prezentace národní kulturní památky Rukopisu Královédvorského, koupaliště, tradiční výrobce vánočních ozdob a modrotisk – od 2018 nehmotné světové dědictví Unesco)

- Cykloturistika v okolí města na Labské cyklostezce, vybudovaný nový cyklo trail v extravilánu města, cykloturisté a sportovci – další potenciál pro rozvoj cestovního ruchu v centru města
- Existence volných lokalit ve městě a okolí vhodných pro urbanizaci a budování podnikatelských příležitostí pro nové investory a developery
- Poměrně velká síť venkovních sportovišť a hřišť ve městě včetně venkovního koupaliště zahrnujícího další sportoviště
- Kvalitní komunikace radnice s občany – webové stránky města, sociální síť, měsíčník – tištěné noviny města, městský rozhlas, elektronická úřední deska, mobilní aplikace městského úřadu.

možnost založení coworkingového centra, školení projektových manažerů v regionech EU

- Národní rozvojová banka ČR poskytuje financování městům, obcím a krajům na velké infrastrukturní projekty za zvýhodněné úrokové sazby včetně poradenství spojeného s přípravou infrastrukturních udržitelných projektů z oblasti dopravy, životního prostředí, rozvoje měst, obcí a energetiky
- Protipovodňová opatření budovaná na řece Labi v katastru obce Dvůr Králové nad Labem Povodím Labe s.p., příležitost připojit se projektu a vybudovat náplavku v centru města
- Budování dálničního přivaděče směr Polsko – Hradec Králové – Praha
- Vysoká frekvence návštěvnosti Labské cyklostezky v úseku barokního areálu Kuks směrem k centru města.

SLABÉ STRÁNKY Vnitřní prostředí – interní atributy města	HROZBY Vnější prostředí – atributy vnějšího okolí
• Nedostatek dostupného nájemního bydlení či startovacích bytů pro mladé rodiny, samoživitele • Sub urbanizace – stěhování mladých rodin do sousedních malých obcí do rodinných domů, bytovek • Čeští i zahraniční turisté navštěvují pouze zoologickou zahradu, Kuks či přehradu, nezavítají do centra města • Malá diverzifikace pracovních míst, absence pracovních příležitostí s vyšší přidanou hodnotou, nedostatek pracovních míst pro invalidy a chybějící bezbariérovost některých veřejných budov (knihovna, některé budovy městského úřadu) • Neexistence jeslí, které by umožnily matkám návrat do práce dříve než ve 3 letech věku dítěte • Vysoká intenzita dopravy v centru města v dopravní špičce ráno a odpoledne, v okolí zoologické zahrady v exponovaných dnech svátků a prázdnin (přes 600 tis. návštěvníků za rok)	• Nedostatek finančních zdrojů na velké investiční projekty obce • Odchod vysokoškolsky vzdělaných pracovníků do velkých regionálních center za zaměstnáním • Nedostatek pracovních míst, růst nezaměstnanosti v obci, nárůst nezaměstnaných z řad malých živnostníků v důsledku ekonomické krize a pandemie • Negativní trend stárnutí populace v kraji, nedostatek lůžek a terénní sociální služby pro seniory, v budoucnu vysoké náklady na sociální oblast • Dopad pandemie covid 19 na nabídku služeb (OSVČ), snížení návštěvnosti kulturních zařízení, ubytovacích kapacit a restauračních zařízení • Hrozba povodní na řece Labi a vodních tocích v intravilánu města a nenadálých záplav ve městě

- Výjezdy občanů z města za sportem, kulturou, vzděláním a do zaměstnání
- Nedostatek parkovacích míst v centru města
- Nedostatečná a zastaralá infrastruktura pro cestovní ruch
- Absence kulturního zázemí vhodného pro venkovní akce typu festivalů, velkého kulturního sálu pro velké akce typu regionálních koncertů, konferencí, krytých jarmarků
- Nevyužitý potenciál kongresové turistiky ve městě.

- Lokality se starou ekologickou zátěží ve vlastnictví města (Mayerova továrna, Tiba Zálabi, lokalita Sylvárov)
- Odliv obyvatel za kulturou, volnočasovými aktivitami, sportem, zábavou a nákupy do větších regionálních center
- Nedostatek lékařů, zubařů, ambulancí specialistů a specializovaných zdravotních pracovišť, nutnost obyvatel dojíždět za ošetřením do velkých regionálních center.

Zdroj: vlastní zpracování s použitím loga DKNL

5 Výsledky a diskuse

Lze konstatovat, že město Dvůr Králové nad Labem a jeho nejbližší okolí nabízí velký rozvojový potenciál a možnost růstu. Pomocí kvalitního dlouhodobého strategického plánování může obec v budoucnu dosáhnout udržitelného rozvoje svého území a zlepšení životních podmínek pro své obyvatele a celý region.

Z výše zpracované dotační analýzy, dotazníkového šetření a SWOT analýzy rozvojových aktivit města Dvora Králové nad Labem vyplývají následující doporučení pro udržitelný a plánovaný rozvoj obce:

- **Aktivní vyhledávání a čerpání dotačních titulů a grantů**

Ze zpracované dotační analýzy a výše investic spojených s dotačními tituly za období 2020–2023 je zřejmé, že je žádoucí vzhledem k získanému objemu finančních prostředků z dotací pokračovat v aktivním vyhledávání dotačních titulů, grantů a dalších možností financování velkých investičních projektů (např. finanční nástroje České národní rozvojové banky a jejich kombinace s jinými typy dotací), ale též opatřovat menší dotace z krajských prostředků pro periodicky se opakující investiční akce města (opravy kulturních památek, chodníků, komunikací ve vlastnictví města), což dohromady umožní uvolnit přibližně polovinu plánovaných investičních prostředků na jiné další projekty či provoz nebo opravy infrastruktury obce.

- **Oblast nové bytové výstavby a formy jejího financování**

Dotazníkové šetření provedené v rámci diplomové práce ukázalo priority občanů na oblasti investic do infrastruktury, opravy silnic, budování nové bytové výstavby a zatraktivnění bydlení pro mladé a rodiny s dětmi. Doporučuje se soustředit se na vyhledávání možných lokalit pro bytovou výstavbu na pozemcích města či objekty ve vlastnictví města, zaměřit se na vyhledávání dotačních titulů a pokusit se o bytovou výstavbu tzv. PPP projektem, tj. spojením veřejného sektoru (obce) a soukromých investorů v oblasti bytové výstavby.

Další možností financování bytové výstavby je připravovaná výzva Státního fondu podpory investic (SFPI) v Dotačním a úvěrovém programu na pořízení sociálních a dostupných bytů a sociálních, smíšených a dostupných domů pro obce i soukromé investory.

- **Oblast budování a oprav sportovní infrastruktury**

Dotazníkové šetření též poukázalo na hlavní důvody výjezdu obyvatel města mimo obec, a to za sportem, rekreací a kulturou. Proto je rozhodující zaměřit se v oblasti strategického dlouhodobého plánování obce na projekty, které budou cílit na budování sportovišť a opravy stávající sportovní infrastruktury ve městě. Poptávka obyvatel je po krytém bazénu či opravě venkovního Tyršova koupaliště. Silnou stránkou města je nepochybně čilá spolková a zájmová činnost, doporučuje se proto zaměřit se na infrastrukturu pro zájmové kroužky, sportovní kluby a spolkové aktivity jako jsou tělocvičny, venkovní sportoviště, opravu lední haly, atletický stadion, klubovny, společenské místnosti umožňující pravidelné schůzky a provozování spolkových aktivit. Doporučuje se vybudování nového pump tracku a skate parku u Tyršova koupaliště, čímž se zatraktivní a rozšíří služby stávajícího volnočasového a sportovního areálu koupaliště jakožto atraktivní destinace v blízkosti Safari parku, což přiláká nové návštěvníky/turisty a sportovce do městského sportovního zařízení a do města obecně.

Pro podporu financování výstavby nových sportovišť je vhodné se zaměřit na avizované dotační programy Národní sportovní agentury. Pro spolufinancování sportovní infrastruktury, kde cílovou skupinou mohou být též turisté a návštěvníci města, jako je koupaliště, skate park a pump track, event. cyklo traily je možné navázat přeshraniční spoluprací s polským partnerem a v rámci programu INTERREGU PL-ČR ve 2. prioritní ose zaměřené na cestovní ruch obdržet podporu z evropských fondů až 80 % a dalších 5 % ze státního rozpočtu ČR.

- **Podpora cestovního ruchu a vybudování odpovídající infrastruktury pro turisty**

Prioritou pro udržitelný rozvoj města a jeho okolí je podpora cestovního ruchu v regionu. Je žádoucí zatraktivnit historické centrum města, které je českými i zahraničními návštěvníky zoologické zahrady opomíjeno. Ročně navštíví Safari park ve Dvoře Králové nad Labem přes 600 tis. návštěvníků, do informačního městského centra umístěného v boční ulici u náměstí jich dle statistiky v roce 2022 zavítalo 18,5 tisíce. Zde je jasný potenciál pro rozvoj centra města, doporučuje se umístit informační centrum do středu města na náměstí, zrekonstruovat historickou budovu č.p. 2 a vybudovat zde pro návštěvníky/turisty města a občany nové Turistické informační centrum s galerií a doprovodným programem, což by zatraktivnilo centrum města a nalákalo návštěvníky z okrajové části města směrem do centra. Doporučuje se zintenzivnit propagaci města na sociálních sítích, navázat spoluprací s regionálními výrobci a řemeslníky v území k propagaci regionálních produktů a tradic Královédvorská, jednat o propagaci města s vedením Safari parku event. dalšími partnery v území. Podpora

turistického ruchu povede k udržitelnému rozvoji regionu, vzniku nových pracovních míst a diverzifikaci stávající turistické infrastruktury a navštěvovaných lokalit.

Cestovní turistický ruch lze rovněž podpořit v rámci přeshraniční spolupráce v programu Interreg PL-ČR ve 2. prioritní ose zaměřené na cestovní ruch a obdržet podporu z EU až 80 % a 5 % ze státního rozpočtu ČR. Pro tyto vyhlašované výzvy je omezující podmínkou podat max. 3 projekty za jednoho žadatele v každé ze čtyř prioritních os INTERREGu. Je tedy na zvážení vedení města, které investiční projekty je pro město nejvýhodnější podat právě v rámci INTERREGu. Výzvy jsou otevřeny do ledna 2024. Další možností financování je připravovaná výzva IROP pro cestovní ruch. Výzva bude otevřena v roce 2024 MMR ČR a bude možné žádat na rekonstrukci informačního turistického centra 2–10 mil. Kč na projekt (v IROPu bez nutnosti aktivně spolupracovat s polskými partnery po dobu celého projektu). Možné je též financování zateplovacích opatření obvodového pláště budovy z 37. výzvy – Komplexní úsporné projekty na veřejných budovách z OP ŽP.

- **Aktivní přeshraniční spolupráce v rámci rozvojových projektů v příhraničí**

Pro celkový rozvoj města je žádoucí navázat aktivní přeshraniční spolupráci v rámci polsko-českého příhraničí. Evropské fondy nabízejí další podporu napříč dotačními tituly jako je INTERREG, CENTRAL EUROPE, EURASMUS. Programy nabízejí financování/úhradu nákladů spojených s navázáním aktivní spolupráce mezi přeshraničními partnery, ale též ke sdílení dobré praxe, tvorbě a financování strategických plánů a studií. Tyto přeshraniční programy dále z části podporují též investiční projekty z oblasti kultury, rekonstrukce a zpřístupnění historických památek, muzeí a další zajímavé rozvojové činnosti v příhraničí k podpoře meziregionální spolupráce. Město získá tímto způsobem částečné financování svých projektů, ale bude zde též podpořen udržitelný a rovnoměrný rozvoj cestovního ruchu a rozšířena propagace území Královédvorská do přílehlého polského příhraničí.

- **Dobudování Labské cyklostezky kolem města a zkvalitnění infrastruktury pro cyklisty/pěší turisty**

Vzhledem k vysoké frekvenci návštěvnosti Labské cyklostezky v blízkosti Dvora Králové nad Labem v okolí barokního areálu Kuks (v letních měsících průměrně až 14 tis. návštěvníků za měsíc a i v méně exponovaných měsících se návštěvnost pohybuje stále v řádech tisíců) se doporučuje dobudovat cyklostezku a umožnit tak cykloturistům návštěvu centra města Dvora Králové nad Labem, což zvýší frekvenci turistů v centru města. Je žádoucí

vybudovat příslušnou infrastrukturu pro cyklisty i obyvatele města a celého regionu, odpočívadla a zastávky vybavené nabíječkami na kola a na mobilní telefony, servisním nouzovým cyklo-vybavením, fontánou s pitnou vodou event. možností úschovy kol či příručních zavazadel v centru města apod. Tuto infrastrukturu tak využijí nejenom turisté a cykloturisté, ale též místní občané k dojíždění za prací, do škol a za sportovními/spolkovými aktivitami.

Krajský úřad Královéhradeckého kraje vyhláší pravidelně každé 2–3 roky krajskou dotaci na podporu výstavby cyklostezek. Další možností financování cyklostezek je IROP 2021–2027, aktuální probíhající výzva č. 36. výzva IROP – Infrastruktura pro cyklistickou dopravu je otevřená do 27. 9. 2023.

- **Investice do budování a opravy dopravní infrastruktury a bezpečnosti silničního provozu ve městě a okolí**

Vzhledem k vysoké frekvenci dopravy ve městě a jejím okolí, k faktu, že obyvatelé města dojíždějí za vzděláním, prací a zábavou, a vzhledem ke snaze přilákat turisty do středu města, je nezbytné a doporučuje se investovat i nadále finanční prostředky do opravy silniční sítě, komunikací nižší třídy, bezpečných přechodů pro chodce, instalace kamerového systému městské policie, rekonstrukce autobusových zastávek a dopravního značení v rámci celé ORP s využitím maximální podpory dotačních titulů vyhlášených krajem i národními poskytovateli dotací na dopravu jako jsou SFDI, MMR ČR.

- **Ochrana životního prostředí a ekologická výchova mládeže**

Ochrana životního prostředí a péče o životní prostor je pro občany města jasnou prioritou. Přes 80 % respondentů v dotazníkovém šetření uvedlo svůj aktivní zájem o nakládání s odpady z domácností, ochotu třídit odpad, přejí si snížení emisí ve městě. Doporučuje se aktivně hledat dotační tituly v Operačním programu Životní prostředí (24. výzva OPŽP Prevence vzniku odpadů, připravovaná výzva č. 4 OPŽP kompostéry; RE-USE centra; vratné nádoby a obaly, sběrné dvory, door-to-door systémy, PAYT systém, čistírenské kalů, materiálové využití odpadů) a ve vyhlášených krajských a národních dotacích. Následně s jejich pomocí spolufinancovat dobudování a rozšíření sběrného dvora města, pořízení patřičného vybavení na svoz komunálního tříděného odpadu a nádob pro domácnosti na tříděný odpad, vybavit oblast odpadového hospodářství moderními technologiemi. Dále je žádoucí podpořit opatření a infrastrukturou městskou ekomobilitu (nabíječky na elektro kola a elektromobily), pokračovat

v úspěšném projektu sdílených městských kol a rekonstruovat regionální přestupní terminál pro autobusovou dopravu v centru města včetně vybudování klidové zóny a zeleně v centru. Tyto oblasti lze podpořit z připravované 68. výzvy IROP – Multimodální osobní doprava. Zde se nabízí kombinace financování zelené odpočinkové zóny rekonstruovaného autobusového nádraží (která spadá ve výše uvedené výzvy do neuznatelných nákladů) z finančních prostředků vyhlášené 63. výzvy IROP 2021–2027 – Zelená infrastruktura měst. Příjem žádostí na revitalizaci veřejných prostranství měst a obcí proběhne od 24. 1. 2024 do 10. 6. 2024.

Klíčovou v oblasti ochrany životního prostředí se jeví ekologická výchova mládeže a obyvatel města. Doporučuje se vybudovat odpovídající infrastrukturu sloužící školám, zájmovým skupinám, turistům a široké veřejnosti. Možností je realizace projektu „hájenka“, tj. vybudování připravovaného Environmentálního centra na okraji města, které by plnilo výchovnou, zábavnou, turistickou a volnočasovou funkci.

Pro financování ekologické výchovy je vhodné hledat financování u MŠMT ČR, MŽP ČR, na investiční projekt rekonstrukce samotného objektu ekologického centra a přilehlého pozemku je možnost navázat přeshraniční spolupráci INTERREG PL-ČR, a tím zařadit do cílové skupiny turisty a návštěvníky regionu, čímž je možné žádat ve 2. prioritní ose zaměřené na cestovní ruch a obdržet podporu z evropských fondů až 80 % a 5 % ze státního rozpočtu ČR.

- **Revitalizace městské zeleně a rekonstrukce městského parku**

Jak ukázalo dotazníkové šetření, obyvatelé města se též zajímají o městskou zeleň v intravilánu města, kdy přes 55 % dotázaných je pro obnovu městské zeleně a revitalizaci městského parku Schulzovy sady a dalších zelených ploch města. Doporučuje se proto zaměřit se na dotační tituly česko-polské spolupráce INTERREG, ze kterých je možné hradit projekt revitalizace městské zeleně, uspišit projektovou přípravu a pokusit se získat finanční prostředky z vyhlášené 63. výzvy IROP 2021–2027 – Zelená infrastruktura měst. Příjem žádostí na revitalizaci veřejných prostranství měst a obcí a podpory veřejné infrastruktury cestovního ruchu proběhne od 24. 1. 2024 do 10. 6. 2024.

- **Protipovodňová opatření**

Úzce spjatá oblast s ochranou životního prostředí jsou také protipovodňová opatření na ochranu města. Centrem města protéká řeka Labe, do které v intravilánu i extravilánu ústí několik malých vodních toků, což odráží obavy obyvatel o ochranu zdraví a majetku při hrozících záplavách a povodních. Je vhodné využít zpracované studie na protipovodňová

opatření a vybudování náplavek z roku 2022 a začít budovat protipovodňovou ochranu města za maximálního využití dotačních prostředků ve spolupráci s Povodím Labe s.p.

Financování projektu bude záležet na harmonogramu projektové přípravy Povodí Labe s.p. a v čase aktuálních dotačních titulů z krajských či národních fondů.

- **Oblast kultury a spolkové činnosti**

Jak také vyplynulo z dotazníkového šetření, více jak 35 % dotázaných obyvatel klade důraz na zlepšení podmínek kulturního vyžití ve městě. Právě kultura a volnočasové aktivity jsou jedním z nejfrekventovanějších důvodů výjezdu dotázaných obyvatel mimo město. Je tedy dobré zaměřit se na připravovaný projekt stavby multifunkčního kulturního centra, čímž z **brownfieldu bývalé Mayerovy továrny** v centru nedaleko náměstí vznikne nové moderní multifunkční centrum pro širokou veřejnost z celého regionu, které bude mít nejen regionální, ale i přeshraniční dopad na podporu cestovního ruchu a oživení středu města. Nové kulturní centrum poskytne funkční zázemí pro kulturní akce, jarmarky, pravidelné spolkové aktivity a zájmovou činnost skupin z celého regionu, umožní rozšířit portfolio aktivit města o konferenční služby, podpoří rozvoj podnikání v regionu (podnikatelský inkubátor a coworkingové centrum) a zároveň vyřeší tíživou situaci s nedostatkem parkovacích míst v centru města. V rámci areálu se vybuduje 65 nových parkovacích míst v podzemních garážích centra. Cílovou skupinou nového multifunkčního centra by byli obyvatelé města a celé ORP, obyvatelé regionu, turisté včetně těch zahraničních, mladí začínající podnikatelé a živnostníci regionu a spolky a zájmová sdružení, které by našly důstojné a moderní prostory pro svoji činnost.

Tento velký investiční projekt bude spolufinancován z Národního plánu obnovy – Výzvy programu Regenerace brownfieldů pro nepodnikatelské využití – demolice a novostavba, event. II. Etapa projektu ve stejné výzvě – rekonstrukce objektu. Možná je též kombinace dalších zdrojů financování – 37. výzva – Komplexní úsporné projekty na veřejných budovách včetně hospodaření s dešťovou a „šedou“ vodou, vnitřní vybavení v budově spolufinancovat v rámci česko-polské přeshraniční spolupráce spolků či muzejní expozice v prioritní ose 2 (cestovní ruch) či prioritní ose 4.2 Prohloubení přeshraničních vazeb obyvatel a institucí česko-polského pohraničí (např. vybavení loutkového divadla).

- **Relokace městské knihovny na náměstí do centra města**

Dále se doporučuje vzhledem ke skladbě obyvatel a podpoře kulturní vzdělanosti v regionu zaměřit se na plánovaný přesun městské knihovny, která plní funkci regionální knihovny (zřízené podle § 3 odst. 1 písm. b) zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách) ze stávajících prostor, které nesplňují zákonné podmínky pro bezbariérovost veřejných budov, do centra města na náměstí do secesní budovy bývalé Spořitelny. Stávající knihovnu ročně navštíví přes 40 tis. návštěvníků, čímž by se zatraktivnilo samotné centrum města nejenom o pravidelné čtenáře, ale knihovna by obohatila svou činností nové prostory na náměstí a stala se atraktivním místem trávení volného času pro obyvatele i turisty/návštěvníky města. Společně s rekonstruovaným Informačním turistickým centrem by tvořily komplex budov v centru města s komunitní zahradou, které by poskytly zázemí pro podporu a expanzi turismu, vzdělanosti a nabídly volnočasové aktivity mnoha různorodým cílovým skupinám regionu i novým návštěvníkům z Čech i nedalekého česko-polského pomezí.

Financování projektu relokace městské knihovny bude záležet na harmonogramu projektové přípravy a aktuálních dotačních titulů z krajských či národních fondů, možností je též žádost o individuální krajskou dotaci z KHK.

Aby bylo v budoucnu možné výše uvedená doporučení a závěry efektivně aplikovat na projektové řízení obce, bude nezbytné včasné strategické i operativní plánování investičních akcí, plánované a termínované zadávání projektové dokumentace, žádostí o povolení stavby a další dokumentace v souladu s harmonogramy dotačních výzev a grantů.

Nedílnou součástí přípravy městských projektů by v budoucnu měla být pravidelná participace občanů města formou setkání s občany i dotazníkových šetření. Provedené dotazníkové šetření k rozvoji města mělo v komentářích v závěru dotazníku velmi kladný ohlas a občané by do budoucna uvítali více takových iniciativ při plánování rozvoje města.

Nejenom participace samotných občanů v rozvoji města je klíčová, ale také koordinace při plánování i realizaci projektů napříč celým městským úřadem, tj. intenzivní spolupráce odborů a oddělení městského úřadu implikovaných nejenom v investičních projektech města je naprostou nezbytností. Z výše uvedených doporučení lze vyvodit, že spolupráce všech odborů napříč celým městským úřadem povede ke koordinované přípravě projektové dokumentace a povolení, čímž bude zajištěn řádný a hladký průběh realizovaných rozvojových projektů, což dále povede k dlouhodobému efektivnímu využití finančních prostředků města a zároveň se zvýší dosažitelnost vyhlášených dotačních titulů a grantů.

6 Závěr

Hlavním cílem diplomové práce bylo zhodnocení a analýza rozvoje města Dvůr Králové nad Labem z pohledu efektivnosti čerpání dotačních titulů za období 2020–2023 a nastavení dalších možných pohledů a nástrojů dlouhodobého strategického plánování udržitelného a harmonického rozvoje města. Jako vedlejší cíl tato práce objektivně vytýčila na základě sesbíraných zpracovaných dat vhodné finanční zdroje a jejich optimální kombinaci vedoucí k efektivním rozvojovým aktivitám, které by v souladu s názory občanů v rámci uskutečněného dotazníkového šetření korespondovaly s vyhlášenými dotačními tituly či granty.

Samotný výzkum byl proveden metodou sekundární analýzy interních dokumentů a sběrem dat z dotačních žádostí a archivované dokumentace z Odboru rozvoje, investic, správy majetku městského úřadu Dvora Králové nad Labem. Byla zpracována analýza všech čerpaných dotačních titulů za období 2020–2023 podle různých kritérií, jako např. subjektu poskytovatele, stavu žádosti či podporované oblasti, byly vyčísleny objemy finančních prostředků čerpaných na investiční akce obce. Metodou primárního sběru dat byl ve spolupráci s aktéry regionálního rozvoje z řad zástupců vedení města vyhotoven dotazník obracející se na občany města, který zkoumal jejich názory a subjektivní priority na rozvojové aktivity a připravované investiční projekty města.

Demografické ukazatele poukázaly na negativní trend stárnutí populace v Královéhradeckém kraji, a to i v dlouhodobé predikci do roku 2070, vysokou a stoupající nezaměstnanost v porovnání s dalšími obcemi v Královéhradeckém kraji a vysoký podíl podnikajících malých subjektů v mikroregionu Dvora Králové nad Labem. Z analýzy dotačních titulů pomocí kvantitativního zpracování finančních dat zřetelně vyplynulo, že aktivní vyhledávání a zapojení se do vyhlášených výzev z národních i evropských fondů je efektivním nástrojem pro rozvojové investiční aktivity města. Téměř 45 % investičních nákladů za období 2020–2023 bylo hrazeno z různých národních i evropských fondů a úspěšnost města v kladném hodnocení podaných žádostí byla téměř 96 %. Dotazníkové šetření potvrdilo velký zájem občanů města na rozvojových aktivitách města, dotazník měl velmi kladný ohlas u respondentů. Prioritou pro obyvatele města byly oblasti ochrany životního prostředí, uvědomělé nakládání s domovními odpady, výsledky dotazníku dále potvrdily jejich zájem o zkvalitnění městského prostoru, obnovu městské zeleně, vybudování protipovodňových opatření a náplavek na řece v centru města, obnovu a budování dopravní infrastruktury města. Velkou prioritou je podpora sportu a spolkových aktivit v obci a jejím širokém okolí.

Z provedeného výzkumu a výše uvedených zjištění je zřejmé, že pro udržitelný harmonický rozvoj obce a jejího okolí je nezbytné se zaměřit na novou bytovou výstavbu a zatraktivnění dostupného bydlení ve městě, dlouhodobě a systematicky podporovat aktivity vedoucí k cílené ochraně životního prostředí a nakládání s odpady, odkanalizování obce a budování adekvátní vodní infrastruktury, hledání efektivního využití obnovitelných zdrojů energie v obci a v rámci obecního majetku, soustavně a dlouhodobě se podílet na ekologické výchově mládeže a obyvatel města. Důležitou oblastí pro budoucnost celého Královédvorská je budování a oprava dopravní infrastruktury, dobudování a vybavení cyklostezek SMART cyklo zázemím, podpora elektromobility ve městě a okolí. Vysokou prioritou pro obyvatele a jejich děti je kvalitní trávení volného času, proto je nezbytné se soustředit na rozšíření nabídky kulturního vyžití v obci, podpoření výstavby a pravidelné údržby sportovní infrastruktury. Vzhledem k predikci stárnutí obyvatelstva v kraji a obci samotné je nezbytné při strategickém plánování nezapomínat na rozšíření kapacity lůžek v domech pro seniory a terénní sociální služby. Důležitou oblastí rozvoje celého regionu je dlouhodobá podpora udržitelného rozvoje cestovního ruchu navázaná na aktivní přeshraniční spolupráci v česko-polském příhraničí vedoucí k socioekonomickému rozvoji regionu. Pro budování celého území je nezbytná dlouhodobá systematická přeshraniční spolupráce, maximální efektivní využití dotačních titulů pro podporu rozvojových investičních i tzv. měkkých sociálních projektů v obci a zřízených organizacích obce. Pro efektivní dotační management i udržitelný rozvoj obce je klíčová systematická tvorba a pravidelná aktualizace rozvojových strategických dokumentů odpovědnými zástupci města.

Bude-li rozvoj území města Dvůr Králové nad Labem a jeho okolí probíhat v souladu a kontextu udržitelného rozvoje turismu, ochrany životního prostředí a majetku obyvatel, ekonomického růstu, podpoře konkurenceschopnosti a zároveň budou-li aktéři regionálního rozvoje přistupovat ke strategickému plánování, rozvojovým aktivitám a budoucím investičním projektům s rozmyslem a ohledem na přání a potřeby obyvatel, stane se Dvůr Králové nad Labem místem pro důstojné a kvalitní zázemí pro život svých nynějších obyvatel, jejich dětí i budoucích generací.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Citace českých zdrojů

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje, nástin, kritika, implikace*. Druhé. Praha: Charles University in Prague, Karolinum Press, 2020, 364 s. ISBN 8024645661,9788024645667.

BOHÁČKOVÁ, Ivana. *Strukturální politika EU: Beckova edice ekonomie*. První. Praha: C H Beck, 2009. 188. ISBN 8074001113.

ČADIL, Jan. *Regionální ekonomie. Teorie a aplikace: Beckova edice ekonomie*. První. Praha: Nakladatelství C H Beck, 2010, 152 s. ISBN 8074001911, 9788074001978.

HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠŤÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. První vydání, 7.dotisk. Praha: ČZU, 2015, 193 s. ISBN 978-80-213-1413-9.

JENÍČEK, Vladimír. *Vyvážený rozvoj; na globální a regionální úrovni*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 132 s. ISBN 978-80-7400-195-6 brož. ISSN 978-80-7400-195-6 brož.

KLAPKA, Pavel. *Regiony a regionální taxonomie : koncepty, přístupy, aplikace: Editační řada Monografie*. První. Olomouc: Palacký University Olomouc, 2019, 460 s. ISBN 8024454483. ISSN 9788024454481.

KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy: Beckovy ekonomické učebnice*. První. Praha: Nakladatelství CH Beck., 2006, 319 s. ISBN 978807194554.

MATES, Pavel a René WOKOUN A KOLEKTIV. *Malá ENCYKLOPEDIIE REGIONALISTIKY a veřejné správy*. Prospektrum, 2001, 200 s. ISBN 80-7175-100-6.

MATOUŠKOVÁ, Zdena a Petr HALUZKA. *Úvod do prostorové ekonomiky*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1992. ISBN 978-80-7095-064. ISSN *.

NEŠPOR, Zdeněk R., ed. *Sociologická encyklopedie* [online]. První. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2017 [cit. 2022-06-05]. ISBN ISBN 978-80-7330-308-2. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Hlavn%C3%AD_strana

OCHRANA, František, Jan PAVEL a Leoš VÍTEK. *Veřejný sektor a veřejné finance: Expert (Grada)*. První. Praha: Grada Publishing a. s., 2010, 261 s. ISBN 8024732289, 9788024732282.

PAVELKOVÁ, Drahomíra. *Klastry a jejich vliv na výkonnost firem*. První. Praha: Grada Publishing a. s., 2009, 268 s. ISBN 9788024726892.

PAVLÍK, Marek. *Regiony budoucnosti - spolupráce, bezpečí, efektivita: Inspirace pro rozvoj měst a regionů s příklady dobré praxe*. První. Praha: Grada Publishing a. s., 2019, 224 s. ISBN 8027113105, 9788027113101.

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Praha: Wolker Kluwer ČR, 2012, 488 s. ISBN 978-80-7357-936-4.

TOTH, Daniel. *Ekonomie a management sociálního rozvoje*. První. Praha: GALILEO, 2013, 205 s. ISBN 8-7041-5555-0.

WOKOUN, René, Jan MALINOVSKÝ a Milan BLAŽEK. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde Praha, a.s., 2008, 475 s. ISBN 80-7201-699-0.

WOKOUN, René, Pavel MATES a Jaroslava KADEŘÁBKOVÁ. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2011, 474 s. ISBN 978-80-7380-304-9.

7.2 Citace zahraničních zdrojů

BOUSSETA, Mohamed a Mohammed EZZANTATI. *Gouvernance, territoires et pôles de compétitivité*. První. Paris, Francie: Edition L'Harmattan, 2010, 222 s. ISBN 9782296245655.

CAPRON, Henri. *Economie régionale et urbaine* [online]. In: . 2006 [cit. 2022-07-19]. Dostupné z: <https://www.slideserve.com/kesia/economie-r-gionale-et-urbaine>, vlastní překlad a zpracování

CARAYANNIS, Elias G. a David F.J. CAMPBELL. *Mode 3 Knowledge Production in Quadruple Helix Innovation System: 21st-Century Democracy. Innovation. and Entrepreneurship for Development*. 1. USA: Springer Science and Business Media, 2011, 63 s. ISBN 1461420628.

DE OLIVEIRA MONTEIRO, Sara Paulina a Elias G. CARAYANNIS. *The Quadruple Innovation Helix Nexus: A Smart Growth Model. Quantitative Empirical Validation and Operationalization for EOCED Countries*. 1. USA: Springer, 2017, 277 s. ISBN 1137555777, 9781137555779.

ETZKOWITZ, Henry. *The Triple Helix: University-Industry-Government Innovation in Action*. První. *: Routledge, 2008, 180 s. ISBN 1135925275.

FARINHA, Luis. *Triangulation of the triple helix: a conceptual framework*. 2021. ISBN 10.13140/2.1.24161.1202.

MARTIN, B., R. TYLER a PETER. *Competitiveness, productivity and economic growth across European regions: Regional Competitiveness*. 2006, 3055. Dostupné z: doi:30:55

7.3 Právní dokumenty

Jednotný evropský akt. In: . 2010. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A11986U%2FTXT>

Strategie regionálního rozvoje: SRR21+ [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2021 [cit. 2022-07-14]. Dostupné z: <https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>

Národní klastrová strategie 2005 - 2008. In: *MPO* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2006 [cit. 2022-07-14]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/dokument6216.html>

7.4 Internetové zdroje

Regionální informační servis: Krajské RIS [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2021 [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/>

Městský úřad Dvůr Králové nad Labem: informační portál města [online]. Dvůr Králové nad Labem: MÚ, 2000 [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/>

Královéhradecký kraj: Analytický podklad pro koncepci zdravotnictví Královéhradeckého kraje [online]. Hradec Králové: KHK, + [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: https://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/rozvoj-kraje/rozvojove-dokumenty/schvalene-koncepce/Analytický_podklad_koncepce_zdravotnictvi_khk.pdf

Královéhradecký kraj: Zaměstnaný region. In: *KHK* [online]. Hradec Králové: Krajský úřad, © Zaměstnaný region © dmpCMS [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://www.zamestnanyregion.cz/cs/aktualni-situace-na-trhu-prace>

Český statistický úřad: Demografické ukazatele [online]. Praha: ČSU, 2022 [cit. 2022-10-27]. Dostupné z: zdroj: <https://www.czso.cz/documents>

DATA KHK: Stav kraje v datech [online]. Hradec Králové: KHK, 2022 [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: <https://www.datakhk.cz/pages/zprava>

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 - Hodnocení regionů pro politické rozhodování	17
Obrázek 2 - Principy 3E	24
Obrázek 3 - Vymezení regionálních center vyššího řádu pro účely SRR2021+.....	26
Obrázek 4 - Teorie růstových pólů.....	30
Obrázek 5 - Pyramidový model konkurenceschopnosti regionu	31
Obrázek 6 - Interakční směry dynamiky v klastru	34
Obrázek 7 - Porterův model diamantu (1998).....	36
Obrázek 8 - Triple helix (trojitá šroubovice).....	37
Obrázek 9 - Model pěti šroubovice	40
Obrázek 10 - Obce s rozšířenou působností Královéhradecký kraj	42
Obrázek 11 - Podíl nezaměstnaných v KHK k 31.1.2023.....	51
Obrázek 12 - Dotace poskytnuté KÚ KHK za období 2021–2023	56
Obrázek 13 - Vizualizace protipovodňového opatření v centru DKNL.....	72

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 - Vývoj přístupů k regionálnímu rozvoji.....	22
Tabulka 2 - Geografické vymezení témat regionálního rozvoje	25
Tabulka 3 - Výchť regionálních center vyššího řádu.....	27
Tabulka 4 - Porovnání obcí KHK dle počtu obyvatel a věku 2021	43
Tabulka 5 - Vývoj počtu obyvatel obce Dvora Králové nad Labem a průměrného věku.....	44
Tabulka 6 - Věková struktura obyvatelstva Královéhradeckého kraje 2021	46
Tabulka 7 - Věková struktura obyvatelstva libereckého kraje 2021	46
Tabulka 8 - Predikce počtu obyvatel dle věku HK do 2070	47
Tabulka 9 - Porovnání nezaměstnanosti ve vybraných územních celcích – prosinec 2022.....	50
Tabulka 10 - Ekonomické subjekty se sídlem na území obce, velikost podniku rok 2020	53
Tabulka 11 - Poskytovatelé dotací aktuálně čerpaných DKNL za období 2020–2023.....	55
Tabulka 12 - Přehled poskytovatelů dotací za období 2020–2023	58
Tabulka 13 - Zamítnuté dotace za období 2021–2023	60
Tabulka 14 - Dotace v době udržitelnosti MU DKNL.....	62
Tabulka 15 - Aktuální čerpané dotační tituly MÚ DKNL	63
Tabulka 16 - Přehled investovaných finančních prostředků a rozdělení 2020–2023.....	64

8.3 Seznam grafů

Graf 1 - Vývoj demografických ukazatelů obce DKNL	44
Graf 2 - Věková struktura obyvatel podle ORP v KHK k 26. 3. 2021	48
Graf 3 - Predikce počtu o složení obyvatelstva KHK do roku 2070	49
Graf 4 - Průměrná měsíční mzda v ČR podle krajů v roce 2022	52
Graf 5 - Porovnání podílu vlastních nákladů a dotací za 2020–2023	65
Graf 6 - Dotazník – Jak dlouho žijete v obci?	66
Graf 7 - Dotazník – Do jaké oblasti byste ve městě investoval/a?	67
Graf 8 - Dotazník – Které druhy odpadů třídíte v domácnosti?	68
Graf 9 - Dotazník – Přiřazené priority v oblasti infrastruktury, ŽP a služeb občanům	69
Graf 10 - Dotazník – Přiřazené priority v oblasti kultury a sportu	70
Graf 11 - Dotazník – Jaké vidíte optimální využití areálu TIBY Zálabí?	71
Graf 12 - Dotazník – Jaký způsob financování projektů preferujete?	73

8.4 Seznam použitých zkratek

ČR	Česká republika
ČOV	Čistička odpadních vod
ČSÚ	Český statistický úřad
DKNL	Dvůr Králové nad Labem
EU	Evropská unie
HK	Hradec Králové
INTERREG	Programy jsou zaměřeny zejména na regionální a místní projekty s přeshraničním významem
IROP	Integrovaný regionální operační program
KHK	Královéhradecký kraj
KÚ	Krajský úřad
MAS	Místní akční skupina
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MŠMT ČR	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MÚ	Městský úřad
MŽP ČR	Ministerstvo životního prostředí České republiky
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (zkráceně OECD z angl. Organisation for Economic Co-operation and Development)
ORP	Obec s rozšířenou působností

SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SWOT	Zkratka pro vnitřní silné a slabé stránky organizace a příležitosti a hrozby z vnějšího prostředí organizace

9 Příloha – dotazníkové šetření

Sekce 1 z 2

Rozvojové investiční projekty města Dvůr Králové nad Labem

Vážená paní, vážený pane,

dovolte mi požádat Vás o pár minut Vašeho času pro vyplnění tohoto anonymního dotazníku. Již čtvrtým rokem dálkově studuji obor Veřejná správa a regionální rozvoj na České zemědělské univerzitě v Praze, a zároveň pracuji na Městském úřadě ve Dvoře Králové nad Labem na Odboru rozvoje, investic a správy majetku jako dotační referentka.

Pro potřeby svojí závěrečné diplomové práce **Regionální politika a rozvoj města Dvůr Králové nad Labem** jsem vypracovala níže uvedený formulář, kdy sesbíraná data budou podkladem pro analýzu preferencí a názorů občanů Dvora Králové nad Labem na navrhované či vznikající rozvojové investiční projekty města a v mé práci budou následně výsledky podrobně popsány. Informace od Vás mohou být dále využity i pro plánování rozvoje našeho města.

Odkaz na vyplnění tohoto dotazníku, prosím, sdílejte dalším osobám žijícím ve městě a okolí. Prosím o Vaše odpovědi do **31. října 2022**, děkuji.

S přátelským pozdravem

Bc. Gabriela Varet

209 odpovědí

Přijímá odpovědi

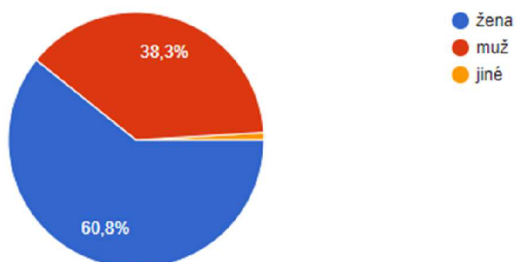
Souhrn Otázka Individuální

Demografické údaje

Vaše pohlaví

209 odpovědí

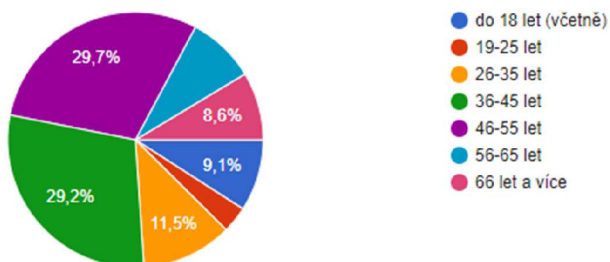
 Kopirovat

Jaký je Váš věk?

209 odpovědí

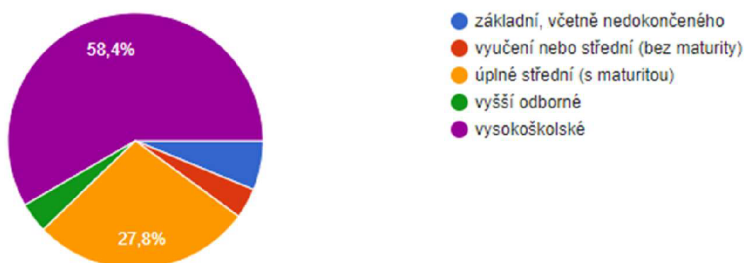
 Kopirovat

Jaké Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

209 odpovědí

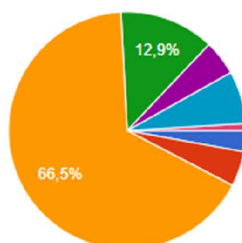
 Kopirovat

Jaký je druh Vaší hlavní ekonomické aktivity?

[Kopírovat](#)

209 odpovědí

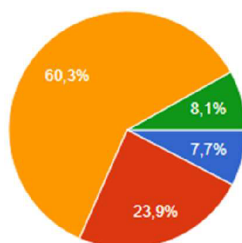

- nezaměstnaný/á
- student/ka připravující se na budoucí povolání
- zaměstnaný/á
- soukromý podnikatel/ka (OSVČ)
- rodičovská/mateřská dovolená
- starobní/invalidní důchodce
- jiný druh

Do jaké kategorie domácnosti patříte?

[Kopírovat](#)

209 odpovědí

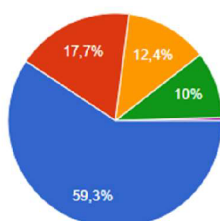

- jednočlenná domácnost
- manželský pár/partnerská dvojice
- rodina s dětmi
- jiná kategorie

Jaký je Váš vztah k městu Dvůr Králové nad Labem?

[Kopírovat](#)

209 odpovědí

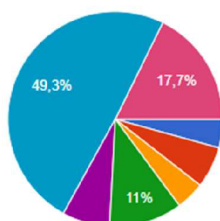

- bydlím ve městě Dvůr Králové nad Labem nebo jeho městských částech
- bydlím ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Dvůr Králové n...
- nebydlím ve městě, ale mám dlouhodobý vztah k městu (např. stud...
- nejsem obyvatelem města, ale zajímám se o dění v daném regionu
- Je zde středisko mého zaměstnavatele, pro které pracuji

Pokud jste obyvatelem města DKNL nebo jeho okolí, jak dlouho tu žijete?

[Kopírovat](#)

209 odpovědí

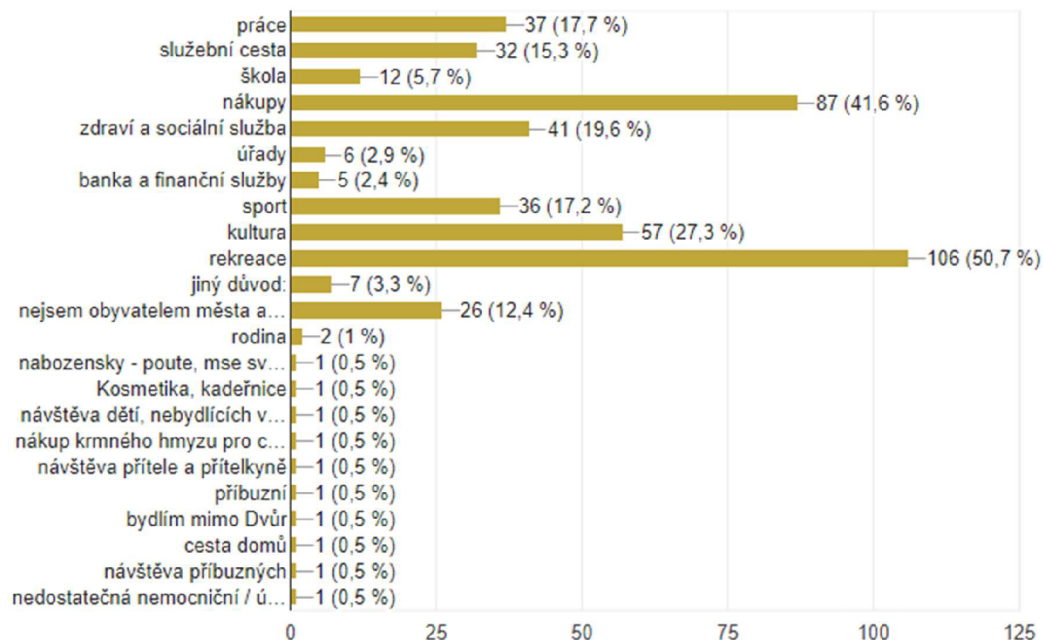

- do 1 roku
- 1-5 roky
- 6-10 let
- 11-20 let
- 21-30 let
- 31 let a více
- nejsem obyvatelem města ani nebydlím v jeho správním obvodu

Jaké jsou Vaše nejčastější důvody výjezdu mimo DKNL?

 Kopírovat

209 odpovědí

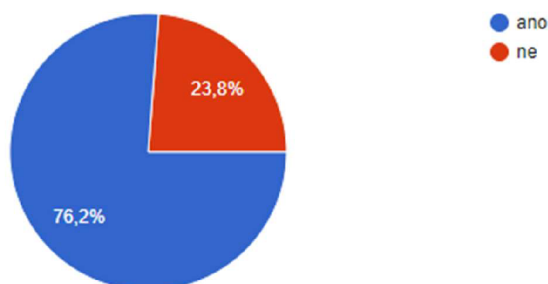

Rozvoj města DKNL

Zajímáte se o dění ve městě a sledujete jeho rozvoj?

 Kopírovat

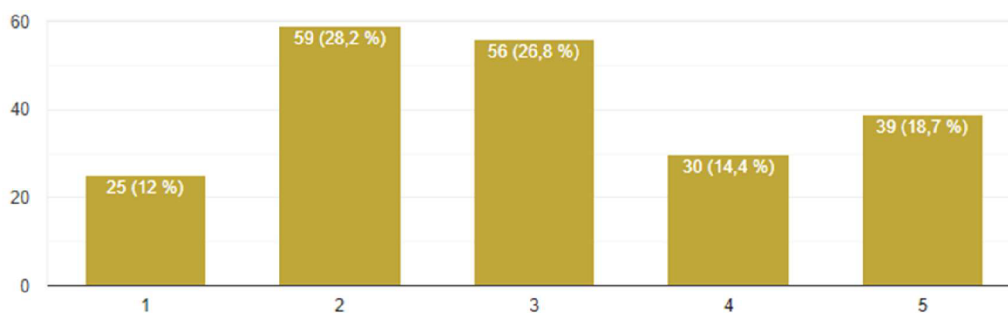
206 odpovědí

Jak hodnotíte změny v rozvoji města za poslední roky?

 Kopirovat

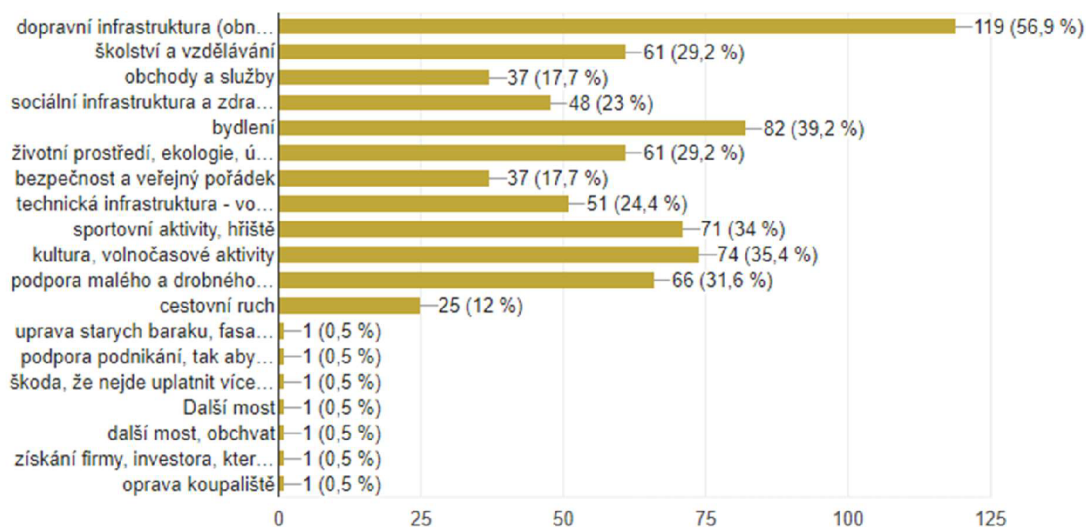
209 odpovědí

Do jaké oblasti byste ve městě investoval/a finanční prostředky, kterou oblast byste podpořil/a nejvíce?

 Kopirovat

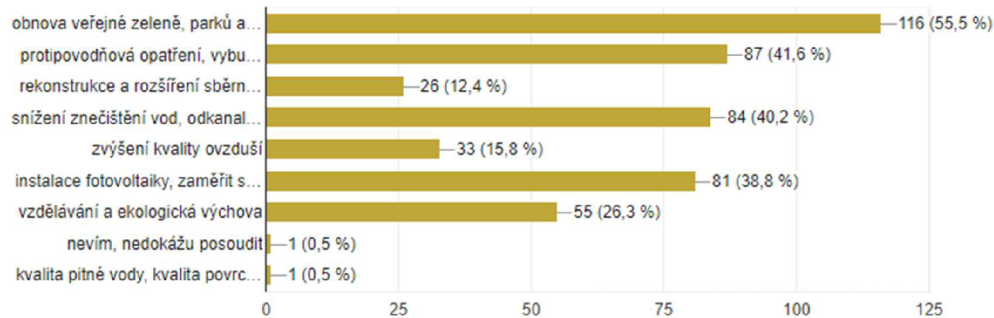
209 odpovědí

Který projekt z oblasti ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ považujete pro město za nejdůležitější?

 Kopírovat

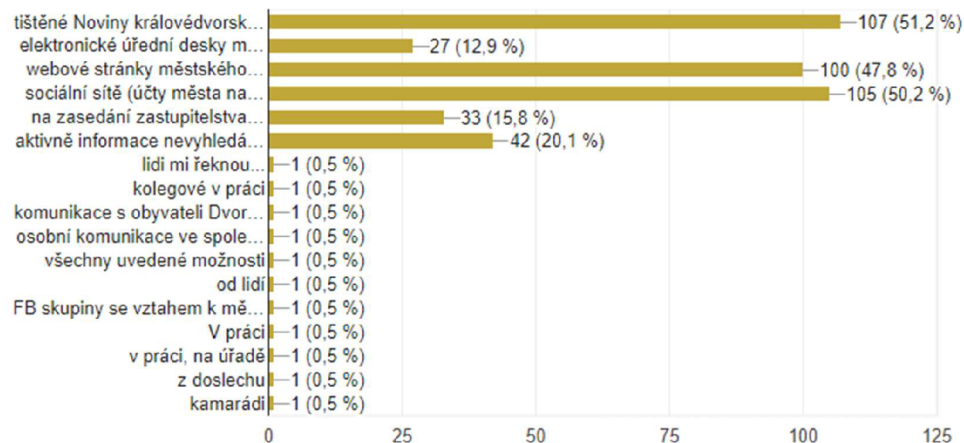
209 odpovědí

Z jakých zdrojů nejčastěji získáváte informace o připravovaných projektech města?

 Kopírovat

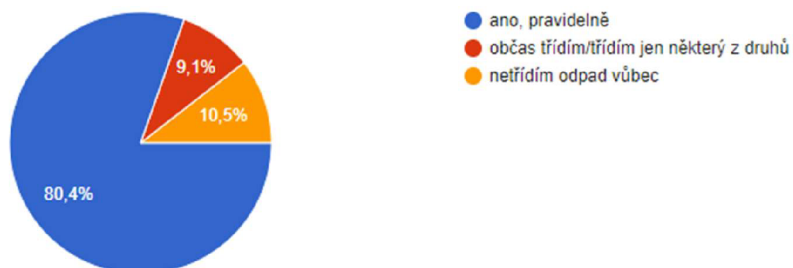
209 odpovědí

Třídíte v domácnosti odpady?

 Kopirovat

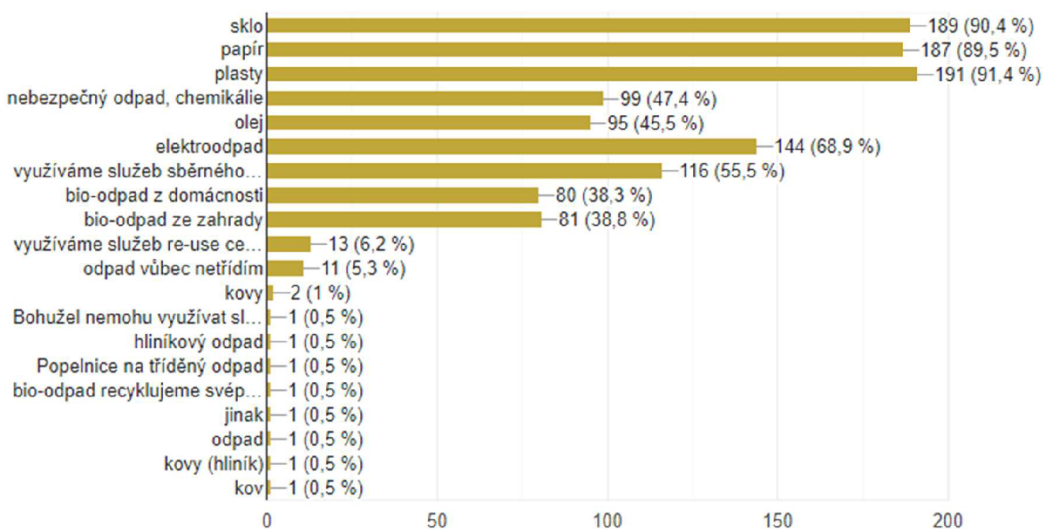
209 odpovědí

Které druhy odpadů třídíte v domácnosti, jak nakládáte s odpady?

 Kopirovat

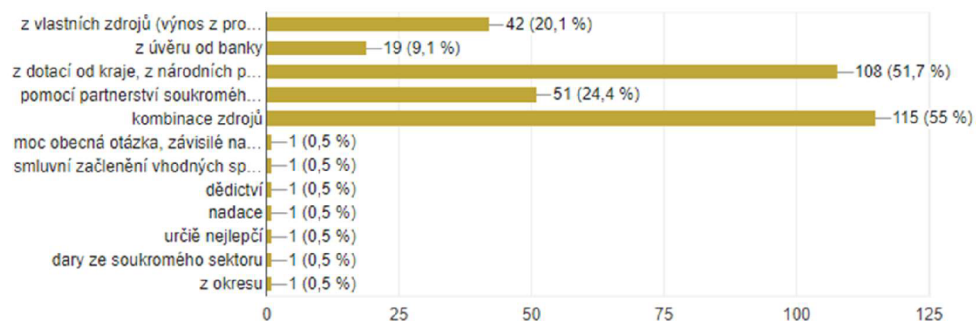
209 odpovědí

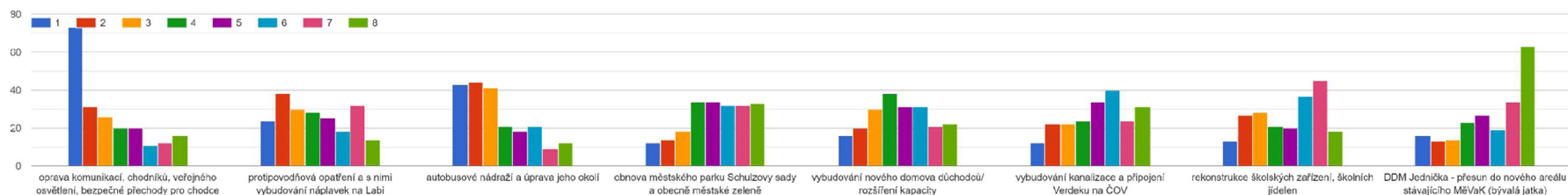
Jaký způsob financování investičních projektů byste nejvíce preferoval/a z pohledu občana?

 Kopirovat

209 odpovědí

Přiřaďte prosím prioritu ke každému níže uvedenému investičnímu záměru z oblasti INFRASTRUKTURY, ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A SLUŽEB občanům města podle toho, v jakém pořadí byste jej rád/a viděl/a realizovaný v horizontu několika let?

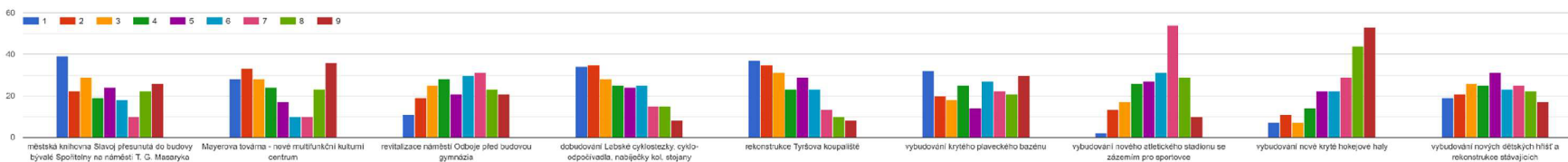

1 - nejdůležitější projekt = nejvyšší priorita

8 - nejméně důležitý projekt = realizovat nejpozději

(číslo priority se nesmí opakovat)

Přiřaďte prosím prioritu ke každému níže uvedenému investičnímu záměru z oblasti KULTURY A SPORTU podle toho, v jakém pořadí byste jej rád/a viděl/a realizovaný v horizontu několika let?

1 - nejdůležitější projekt = nejvyšší priorita

8 - nejméně důležitý projekt = realizovat nejpozději

(číslo priority se nesmí opakovat)

Jaké vidíte Vy optimální využití městem zakoupeného pozemku v areálu bývalé Tiby Zálabi? CELKEM 179 odpovědí

BYDLENÍ	SPORT	PARK	BAZÉN	HŘIŠTĚ	OBCHODNÍ CENTRUM	SLUŽBY	ZÁBAVNÍ CENTRUM	DALŠÍ PODNĚTY	NEVÍM
bytová výstavba	sportovní infrastruktura	park	Krytý bazén	hřiště	Obchodní centrum typu Forum v HK	občanské vybavení	Kulturní - multifunkční centrum	podnikatelský inkubátor	nevím
bytová výstavba	sportoviště	zeleň	Plavecký bazén s přilehlým parkem	Výbudování hřiště pro děti, místo na posezení.	Obchodní centrum	Občanská vybavenost	kavárna, cukrárna apod.	výrobní areál	Nevím
startovní byty + garáže	zasíťovaný skatepark	lesopark	krytý bazén	Odpočinková zóna, dětské hřiště.	Lidi?	kombinace funkcí - občanská vybavenost	kulturní zařízení	Tento komín zpřístupní veřejnosti s komentovanými prohlídkami	Nepřemýšlela jsem o tom.
Bydlení	Sportovní areál (fotbalová a hokejová aréna)	krasny park	Krytý plavecký bazén.	dětské hřiště	vybudování obchodu Lidi	Místo pro všechny občany sport., zeleň, občerstvení, výstavba, koncerty, bazary	Centrum pro mládež - náhrada Zálabi	využít dle referenda	nijak
Výstavba bytových a sociálních domů	Víceúčelový areál, kde bude nový zemi stadion a dle prostorových a ekonomických možností další sportoviště (případně i ten krytý bazén)	Park se spoustu lavičkami pro lidi	plavecký bazén		OBCHODY	celistvá kombinace obchodního centra a objektů občanské vybavenosti	Kulturní centrum pro mládež	nějak tak rovnocenné	Prostory pro mě neznámé, nedokážu posoudit
Byty	sportoviště a hřiště	park.	Ideální místo pro nový krytý bazén		obchodní netrum	včetně nových služeb	kulturní akce	nějaký nový podnik co bude zaměřenávat lidi	nevím
Bytové domy	volnočasová zóna - sportoviště, prostor pro setkávání mládeže	park s různými aktivitami pro děti a seniory, možnost mezigeneračního setkávání	(venkovní vodní svět		souhlasím se záměrem postavít Lidi, ale před schválením bych nechal zpracovat územní studii aby budoucí projekt dával smysl a zapracovat volnočasové aktivity (např. připravovaný pump track)		DISCO	Tam mohla JUTA postavit svoji novou isovnu, místo těch polí u letiště!! Na bydlení se to nehodí (záplavová zóna), ze stejného důvodu se to nehodí pro školství, sport a ani pro supermarket! Snad by bylo nejlepší vysadit tam park!	těžko povědět
nové moderní sídliště s byty pro občany města, včetně nových obchodů a služeb	sportovní areály	relaxační centrum např. generacími - park, letní kino, divadlo, kavárna...dětské hřiště	Krytý bazén.		Sportovní a nákupní centrum			technické památky zachovat	těžko říct
Bydlení	sportoviště	odpočinková zóna města, kavárna, cukrárna, restaurace, dětské hřiště, nálekat turistý jedoucí do ZOO (rodiny s dětmi), atrakce jako KOVOZOO Staré Město ...	výstavbu krytého bazénu.		celistvá kombinace obchodního centra a objektů občanské vybavenosti			ekonomické možnosti pro výstavbu krytého bazénu, pokud již není vyprojektované jiné místo. Nebo například moderní muzeum. Kus zeleného parku by se zde také hodil. Rozumně by bylo použít ho multifunkčně a tak, aby zde vznikl např. odborné pracovní pozice. Umístění v záplavové zóně vodního toku Labe může být drobným nedostatkem, nikoliv však nevyřešitelným finančním problémem, jak by se v dnešní třetí době mohlo zdát. Naopak bych do zájmové lokality přivedl vodní tok Neřebu.	fakt nevím
Bydlení	sportoviště	parková úprava	Výbudování krytého bazénu		včetně nových obchodů			Právěpodobně však i tento pozemek bude nakonec použit pro zájmy jiného orgánu jiné organizace nebo soukromníka pro své bláznivé zájmy. Každopádně by se v tomto místě mohlo zrodit něco vzácného, na co by	těžko říct
Bytová výstavba (služby, restaurace, kavárny, obchody, kanceláře, ateliéry, v menší míře výroba a garáže, zejména pro bydlení).	Pro přesun některých sportovišť	Park	bazén.		nepodporuji další market			chce to toho vědět víc aby se člověk vyladil	
Bydlení. Bydlet se má v centru města	Skate park	multifunkční park + parkovací dům pro dlouhodobé parkování	vybudování krytého plaveckého bazénu		Určitě ne další marketům. Ano sportovní centrum			to musejí posoudit úředníci	
Výstavba bytů	cyklodráha	PARK	Krytý bazén alt.		Rozhodně už žádné obchodní doby, těch tu máme dostatek				
Výstavba bydlení	okruh pro buslení	záplavové území, oddechové místo, park	výstavba plaveckého bazénu by byla fajn		NE - obchodní centrum				
Bytová výstavba se zelení a sportovištěm	hřiště na volejbal	odpočinková zóna.	bazén		hlavně ne další nákupní centrum, jinak bude asi jakékoliv využití				
Byty	skatepark	Odpočinková a veřejně přístupná sportovní vybavená zóna s dostatečným volným prostorem pro pořádání hromadných akcí.	krytý bazén						
Bytová výstavba	Zemní stadion		bazé						
Bytové centrum	rock trail		případně i ten krytý bazén.						
bydlení, zeleň	opliďdráha pro nejmenší děti								
Postavit tam bytové domy (max do 4 patér) + dětské hřiště + zeleň kolem + posezení	Dráha pro motokáry								
Bytové domy s většími byty, park, hřiště	zemní stadion								
Městské byty	Pro sport - indoor, outdoor sportoviště, krytý bazén se službami sociálního podniku								
Startovací byty pro mládež lidi.Všude ve světě tomu tak je.Lidé ze Dvora utíkají,za lepším životem.Možná by je to tam udrželo.Bydlení je dnes nejdražší.Nemyslí tím však byty pro sociálně slabší!	skatepark, parkour,								
Bytové domy	Vzhledem k záplavové zóně není vhodné vybudovat bytové domy, ale mohla by zde být třeba sportovní hala, rekreační zóna.								
bytová zástavba doplněná prostorem pro sportovní využití, nepodporuji další market	Sportovní a nákupní centrum								
	in-line dráha								
BYDLENÍ	SPORT	PARK	BAZÉN	HŘIŠTĚ	OBCHODNÍ CENTRUM	Proti výstavbě obchodů	SLUŽBY	ZÁBAVNÍ CENTRUM	DALŠÍ PODNĚTY
	25	26	16	18	4	10	5	6	7
									10